

ΤΑΣΙΑ ΓΙΑΝΝΑΡΑ ΓΙΑΛΛΟΥΡΙΔΟΥ

Η κρίση μπορεί να γίνει ευκαιρία

Μια κρίση έχει να κάνει με πώς την αντιμετωπίζεις και αν είσαι δυνατός παίκτης μπορείς να την μετατρέψεις και σε ευκαιρία, δηλώνει στο ΔΕΚΑ στα ΔΕΚΑ η Τάσια Γιανναρά Γιαλλουρίδου της Partners/VMW&R, pr:partners, Byte Digital Agency. Αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι όσο υπάρχει καταπόνηση θα υπάρχει και επένδυση στη διαφήμιση. **Σελ. 24**

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Οι κάρτες εκτοπίζουν τα μετρητά

Θεαματική μείωση παρουσιάζουν οι πληρωμές με μετρητά, καθώς η πανδημία επέπευσε τη στρόφι των καταναλωτών στις ηλεκτρονικές πληρωμές είτε με κάρτες είτε με κινητά. Οι πληρωμές με μετρητά περιορίστηκαν πέρυσι στο 13% παγκοσμίως, ενώ ένα χρόνο νωρίτερα έφταναν στο 27%. Αναμένεται πως το ποσοστό θα μειωθεί περαιτέρω στην επόμενη τριετία. **Σελ. 12**

ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ

Θα επιβιώσουν μόνο 10 εταιρείες

Τριακόσιες εταιρείες θα ασχολούνται στο εγγύς μέλλον με την κατασκευή ηλεκτρικών οχημάτων, αλλά από αυτές μόλις δέκα θα επιβιώσουν, εκτιμούν αναλυτές. Σήμερα οι περισσότερες είναι ζημιωμένες και άλλες δεν έχουν έσοδα, όμως όλες βλέπουν ευκαιρία να εξασφαλίσουν μερίδι από τη στρόφι στην ηλεκτροκίνηση και θέλουν να γίνουν η νέα Tesla. **Σελ. 9**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Ο εταιρικός εντείνει την πίεση για φορολογική μεταρρύθμιση

Το σύστημα μπορεί να καταστεί ελκυστικό και χωρίς χαμηλούς συντελεστές

Η πρόταση των G7 για εισαγωγή κατώτατου φορολογικού συντελεστή 15% ανοίγει ξανά το κεφάλαιο της φορολογικής μεταρρύθμισης της Κύπρου. Ο υπ. Οικονομικών δήλωσε στην «Κ» ότι η απόφαση των G7 δεν φαίνεται να επηρεάζει σε ση-

μαντικό βαθμό την Κύπρο, λόγω του μικρού αριθμού πολυεθνικών εταιρειών που βρίσκονται στο νησί. Πρόσθεσε ότι ενδεχομένως αυτή η προοπτική να αποβεί και προς όφελος της Κύπρου που συχνά κατηγορείται ως φορολογικός παράδεισος,

ενώ στην ουσία ο πραγματικός φόρος είναι πέραν του 15%. Ο γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών εξέφρασε προβληματισμό και πρόσθεσε ότι η Κύπρος πρέπει να προχωρήσει σε έναν ουσιαστικό και εξορθολογισμένο

φορολογικό μετασχηματισμό, που να λαμβάνει υπόψη όλες τις διεθνείς εξελίξεις, τα εσωτερικά μας ζητήματα και να εδράζεται στην τεχνολογία, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην απλότητα λειτουργίας του συστήματος. **Σελ. 4**

ΕΛΛΑΔΑ

Στόχος για τουριστικά έσοδα 7,2 δισ. φέτος

Ο στόχος του τουριστικού κλάδου είναι τα έσοδα για όλο το 2021 να διαμορφωθούν στο 40% αυτών του 2019. Αν ικανοποιηθεί, θα διαμορφωθούν σε 7,2 δισ. ευρώ. Επιχειρηματίες του κλάδου εκφράζουν με σχετική βεβαιότητα την εκτίμηση πως η φετινή χρονιά θα είναι καλύτερη από την περυσινή, χωρίς όμως να προσδιορίζουν πόσο καλύτερη. **Σελ. 15**

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Αναζητούν κεφάλαια 15 δισ. έως το 2025

Μπαράζ εκδόσεων με ομόλογα ύψους 15 δισ. προγραμματίζουν οι ελληνικές τράπεζες, για να εξασφαλίσουν τα κεφάλαια που πρέπει να διαθέτουν στην περίπτωση που προκύψει ανάγκη διάσωσης. Ο στόχος των πρόσθετων κεφαλαίων απαιτήσεων επηρεάζεται από τα δάνεια που θα δώσουν τα επόμενα χρόνια. **Σελ. 17**

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΕΒΑ

Οι ρυπογόνες εταιρείες απειλούν τις τράπεζες

Το νέο πρόβλημα που απειλεί τις ευρωπαϊκές τράπεζες σχετίζεται με την έκθεσή τους στους κινδύνους που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή και από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία. Μελέτη της ΕΒΑ διαπίστωσε πως το 58% της έκθεσής τους σε μεγάλες επιχειρήσεις αφορά τομείς που μπορούν να πληγούν από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία. **Σελ. 11**

Φόβοι για νέες φούσκες διεθνώς στα ακίνητα και ψηφιακή τέχνη

Πληθαίνουν τα σημάδια για νέες «φούσκες». Η αθρόα ρευστότητα λόγω της πανδημίας προκαλεί πλέον παρενέργειες. Χωρίς φρένα τα χρηματιστήρια με κέρδη ρεκόρ, ενώ πήραν φωτιά οι τιμές ακινήτων. Επενδυτική μανία για κρυπτονομίσματα και ψηφιακά έργα τέχνης. Στη διάρκεια του 2020 η αγορά της ψηφιακής τέχνης έχει αυξηθεί σε αξία 400 φορές. **Σελ. 10**

Τρεις πληγές «φρενάρουν» την ανάπτυξη στην Ελλάδα

Η γήρανση του πληθυσμού, το brain drain και το ασαφές κεφαλαιακό απόθεμα «φρενάρουν» την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Κομισιόν. Σε αυτά η Ε.Ε. προσθέτει και τα χρόνια προβλήματα του υψηλού χρέους, των «κόκκινων» δανείων και την υψηλή ανεργία, ενώ επισημαίνονται προβλήματα που δεν αντιμετωπίστηκαν. **Σελ. 16**

Ανοδος 40% για τις τιμές τροφίμων τον Μάιο

Τη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων 10 ετών σημειώνουν οι τιμές των τροφίμων παγκοσμίως, καθώς μέσα στον Μάιο έκαναν πραγματικό άλμα 40%, και όπως τονίζει η Υπηρεσία Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), ήταν ο 12ος συναπτός μήνας άνοδου των τιμών του κόστους των τροφίμων. Οικονομολόγοι και αναλυτές της αγοράς προβλέπουν πως η άρση των περιοριστικών μέτρων και η επιστροφή των πελατών στα εστιατόρια θα δώσουν περαιτέρω ανοδική ώθηση στις τιμές των τροφίμων. Η θεαματική αύξηση εγγκυμονεί τον κίνδυνο μεγάλης επιτάχυνσης του πληθωρισμού, ειδικότερα σε φτωχές χώρες εξαρτημένες από τις εισαγωγές. **Σελ. 9**

Με κομμένα τα φτερά από τη ρωσική αγορά ο Ιούνιος

Ελπίδες για Ιούλιο – Αύγουστο

Αρνητική εξέλιξη για τον τουρισμό αποτελεί η απαγόρευση ναυλωμένων πτήσεων από τη Ρωσία. Μένουν μόνο με τις προγραμματισμένες. Σε αναμονή για τις εξελίξεις από τη ρωσική αλλά και τη βρετανική αγορά βρίσκονται οι ξενοδόχοι. Εκτιμούν ότι παρά το μούδιασμα Ιουνίου, ο Ιούλιος και ο Αύγουστος θα δώσουν τις ανάσες που χρειάζεται ο τουριστικός κλάδος. **Σελ. 8**

Ευθύνες και σε θεσμούς στο πόρισμα για διαβητρία

Διαχρονικές αγκυλώσεις

Στο τελικό πόρισμα που παραδόθηκε στον Γεν. Εισαγγελέα, πέρα από τις διαχρονικές αγκυλώσεις, υπάρχουν και δυο πρόσθετες σε σχέση με την ενδίαμηση αναφορά. Η πρώτη αφορά το ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στο ΚΕΠ και η δεύτερη της Νομικής Υπηρεσίας. **Σελ. 5**

Δάνεια ύψους 1,1 δισ. έδωσαν οι τράπεζες

Κατά το πρώτο τρίμηνο

Περισσότερα από 1,1 δισ. έχουν παραχωρήσει οι τράπεζες της Κύπρου κατά την πρώτη τριμηνία του 2021. Ο «φρέσκος» δανεισμός έδωσε ενίσχυση στη ρευστότητα της κυπριακής αγοράς. Τα 650 εκατ. δόθηκαν από τις δύο μεγάλες τράπεζες, Ελληνική και Κύπρου. **Σελ. 8**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ Σελ. 6

✓ Στο παρά πέντε θα κριθεί η Προεδρία της Βουλής

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Στην πλευρά των κερδισμένων

Η περίοδος πριν από την πανδημία χαρακτηριζόταν από οικονομική ασυνέπεια στην ευρωζώνη. Ενώ ο πληθωρισμός ήταν χαμηλός όπως και τα επιτόκια βάρους, οι εθνικές κυβερνήσεις εφάρμοζαν πολιτικές λιτότητας με αποτέλεσμα η ποσοτική χαλάρωση που επιχείρησε η ΕΚΤ, να μην επιτύχει την αναζωπύρωση της ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες. Στην διαπίστωση αυτή κατέληξε η Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία δήλωσε ότι η πανδημία υπήρξε η κατάλληλη αφορμή για να αλλάξει αυτή η πολιτική. Η πανδημία όντως ανάγκασε τους θιασώτες της λιτότητας να παραμείνουν στα μτόπισθεν, μιας και η δημοφιλία των προηγούμενων χρόνων εξανεμίστηκε καθώς η ανθρωπότητα βρέθηκε ενώπιον μιας πρωτόγνωρης συνθήκης.

Το αποτέλεσμα της κρατικής παρέμβασης υπήρξε ομολογουμένως πρωτοφανές, αφού σε μια περίοδο μείωσης των πραγματικών μισθών οι στατιστικές έδειξαν αύξηση στα εισοδήματα των νοικοκυριών. Με άλλα λόγια, οι παρεμβάσεις των κυβερνήσεων της Ευρώπης ήταν αποτελεσματικές και πέτυχαν τον στόχο που είχαν θέσει να στηρίξουν το εισόδημα των νοικοκυριών και την επιχειρηματικότητα. Η προσοχή πλέον εστιάζεται, στην παρούσα κρίσιμη περίοδο, στην ανάκαμψη κατά την οποία η ΕΚΤ θα συνεχίσει να προσφέρει ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης στα κράτη και στις επιχειρήσεις ενώ, παράλληλα, η δημοσιονομική πολιτική θα παραμείνει χαλαρή. Όπως εξηγεί η Λαγκάρντ, η ευ-

ρωπαϊκή αντίδραση στην κρίση είναι και αυτή διαφορετική όσον αφορά στις προτεραιότητες που τίθενται για τις οικονομίες που χρήζουν διόρθωσης. Στο παρελθόν, τα μνημόνια που επιβλήθηκαν στις χώρες που έχαναν την ανταγωνιστικότητά τους φιλοδοξούσαν να βελτιώσουν τη δομή κόστους για να γίνουν κατορθωτές περισσότερες εξαγωγές και να ανατραπεί το αρνητικό ισοζύγιο συναλλαγών. Αυτή τη φορά, το ταμείο ανάκαμψης θέτει ως βασικές προτεραιότητες τις επενδύσεις σε υποδομές και τις μεταρρυθμίσεις προκειμένου να γίνει κατορθωτή η ανάκαμψη και παράλληλα να θωρακιστούν οι οικονομίες σε μελλοντικές κρίσεις που, όπως φαίνεται, θα κάνουν όλο και συχνότερα την εμφάνισή τους.

Η ανεργία ίσως θα είναι η μεγαλύτερη πληγή που θα αφήσει η πανδημία στην ευρωπαϊκή οικονομία. Απώτερος στόχος του NGEU είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ως επακόλουθο της προσδοκώμενης ανάκαμψης. Αυτές οι νέες θέσεις εργασίας, που αν όλα πάνε καλά θα δημιουργηθούν σε αντικατάσταση των παλαιότερων που χάθηκαν, θα σχετίζονται με νέους τομείς και κυρίως την πράσινη οικονομία, η οποία αναμένεται πως θα έχει ιδιαίτερα θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη. Το μήνυμα φαίνεται πως έχει σταλεί επιτυχώς σε όλες τις κυβερνήσεις της Ευρώπης, των οποίων τα σχέδια ανάκαμψης που υποβλήθηκαν πρόσφατα περιλαμβάνουν επενδύσεις στην πράσινη ατζέντα που αντιστοιχούν στο 40% του συνόλου. Με άλλα λόγια,

οι επενδύσεις στην Ευρώπη για μια πράσινη οικονομία την επόμενη πενταετία θα είναι τουλάχιστον €150 δισ. Στην πολύ σημαντική της ομιλία στο Παρίσι, η πρόεδρος της ΕΚΤ σημειώνει ότι το μεγαλύτερο κέρδος μας ως Ευρωπαίοι από την πανδημία είναι ότι δεν επαναλάβαμε τα σφάλματα του παρελθόντος που σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξαν καταστροφικά, όσον αφορά στην κοινωνική τους διάσταση. Οι ευρωπαϊκές αποφάσεις κινήθηκαν προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης εμπάθειας και της εντατικά συντονισμένων δράσης. Αυτή η εξέλιξη είναι ιδιαίτερα θετική για τα μικρά κράτη της ΕΕ και αυτήν τη φορά η Κύπρος, όπως και αν το δούμε, βρίσκεται στην πλευρά των κερδισμένων.

Μπλε

Πρόγραμμα Επιβράβευσης Καρτών

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;

Έχεις άμεση επιστροφή χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Google play | App Store

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ

Γράφει ο **ΘΩΜΑΣ Ο ΜΠΕΜΠΑΣ**

Αρτος και θέαμα περιμένουν την Κύπρο μας τα επόμενα χρόνια.

Το NAMMOS και τα 3Π

Αναστάτωση, ένταση και ένα βουπότο επικρατεί στο μαγαζί τις τελευταίες βδομάδες, ένα βουπότο το οποίο ουδόλως υποχώρησε μετά τις εκλογές. Βλέπετε, η αγορά λειτουργεί ακριβώς αντίθετα με την πολιτική αλλά και την πανδημία. Όταν τα κρούσματα πολλαπλασιάζονται και υπάρχει αβεβαιότητα, το παζάρι σιωπά και παρακολουθεί καταγράφοντας κινήσεις των παικτών, το ίδιο συμβαίνει και όταν βγαίνουν τα πολιτικά μαχαίρια. Δεν έχω ακούσει κανένα στη σάλα του μαγαζιού να ρίχνει λάδι στη φωτιά, ακόμη και στις ιστορικές ημέρες του Al Jazeera. Μετά λοιπόν τη «μαγική» εξαφάνιση των κρουσμάτων, αλλά και την ψήφο εμπιστοσύνης στη δεξιά με τις εκλογές, η σάλα πήρε φωτιά. Μεγαλόφωνες συζητήσεις για deals που έρχονται, πωλήσεις, εξαγορές, νέοι παίκτες εμφανίζονται καθημερινά για να φιλαφίησουν την κατάσταση. Χ-α-μ-δ-σ. «Επιτέλους θα γίνουμε Monte Carlo», φώναζε η (απαστράπτουσα) κυρία Ντίνα, η γυναίκα του πρώην μεγαλοτραπέζιτη. «Τα μάθατε κι εσείς» της απάντησε από το μπαρ ο κ. Βάσος, ο πρώην επιχειρηματίας και νυν εισοδηματίας, καθώς κατέβαζε στον λαμπό το Bulldog με τόνικ. «Πες μας τι ξέρεις και θα σου πω γλυκό αγόρι», του απάντησε η κυρία Ντίνα. Έρχεται το περίφημο Nammos στην Κύπρο, και όχι μόνο, μιας και απ' ό,τι φαίνεται υπάρχει μια ιερή συμμαχία των extra vaganza Παπαχριστοφορόρου – Παπαλέκας – Tedy Saki για μεταπορεία της Κύπρου σε high end προορισμό για το παγκόσμιο jet-set. «Είσαι ενημερωμένος γλυκό αγόρι» απάντησε με ύψος τσατσάς σε ρωμαϊκό οικο ανοχάς (με την καλή έννοια) η κυρία Ντίνα. «Όλοι γνωρίζουν τα 2Π Παπαχριστοφορόρου – Παπαλέκας, αυτό που λίγοι γνωρίζουν

είναι πως υπάρχει και τρίτος, ο Tedy Saki στην εξίσωση», πρόσθεσε η κυρία Ντίνα. «Μίλαμε για επίπεδο Champion League» φώναζε από το τραπέζι του ο κυρ Νίκος, ο παρ' όλιγον πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πάντως το Lab Tower, ο ουρανοξύστης του πιο διάσημου εβραίου Λευκωσιώτη, τελειώνει οσονούπω και το high tech και glamoruous που θα δούμε στη Στασικράτους θα κάνει το κολωνάκι να φαίνεται old fashioned λένε οι διάφοροι γνωρίζοντες, πρόσθεσα εγώ στην κουβέντα των παρευρισκομένων. «Το Nammos ανοίγει στο Park Lane το 2022 και ο όμορφος μάντζερ του Γιώργος Βρετός» πηγαινοέρχεται στην Κύπρο ήδη. Μάλιστα θεάθηκε με τον Tedy στη Στασικράτους να βλέπουν μαζί προς τον ουρανό. «Λέτε να αναλάβει και το περιβόητο fine dining restaurant στο Lab Tower ο κύριος Βρετός;» ρώτησε ο κ. Νίκος με τον γνωστό καθωστρεπιμο και τακτ ενός ιδρυτικού μέλους της ένωσης νέων Trust. Η απορία πάντως φούντωσε στην σάλα. Τι κοινό έχουν τα 3Π που αλλάζουν την life style Κύπρου. Σύμφωνα με κάποια πληροφορία ο Tedy εκτός από το σπίτι του Λάμπρου Χριστοφόρου στο Μοντέ Παρνάς, έχει βίλα στην Ψαρόνη δίπλα από το Nammos και σύμφωνα με κάποια δημοσιεύματα ήθελε πάντα να γίνει δικό του το πετράδι στο στέμμα της Μυκόνου. «Όσοι δεν γνωρίζετε τι σημαίνουν όλα αυτά θα τα δείτε σε ένα ορεκτικό από τις σελίδες εργασίας διευρύνσης της δημοπρατικής αγοράς κατά το 2020 υπήρξε εξαιρετικά θετική, αποφέροντας πολύ καλά αποτελέσματα».

Επενδυτικές ευκαιρίες
Στην 29 δημοπρασία του Οίκου Ψαθάρη, όπως και κάθε φορά, οι συλλέκτες τέχνης μπορούν να βρουν πολλές επενδυτικές ευκαιρίες. Σε αυτή τη δημοπρασία το ακριβότερο απόκτημα είναι η «Ζαχαλωρού» του σπουδαίου Έλληνα ζωγράφου Γιάννη Σπυρόπουλου που προέρχεται από Ιδιωτική Συλλογή της Πάτρας με τιμή εκκίνησης από €30.000 έως 40.000. Ένα ακόμη ακριβό απόκτημα είναι το «Τοπίο στη Νότια Γαλλία» του Χριστοφορού Σάββα που ξεκινάει από €17.000 – 22.000, καθώς και τα έργα η «Σκέψη» του Δημήτρη Μυταρά, το «Καλοκαιρινό Κουαρτέτο» του Ανδρέα Μιχαηλίδη με τιμή €14.000 – 20.000, καθώς και το Τοπίο του Βικτωρα Ιωαννίδη με τιμή εκκίνησης από τις €11.000 έως τις 15.000. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει το έργο «Κένταυρος και Γοργόνα» που ο πρωτοεργάτης της κυπριακής ζωγραφικής Ιωάννης Κισσονέργης φιλοτέχνησε από το πρωτότυπο του Andre Pierre Lurjac και το δώρισε ως γαμήλιο δώρο στους γονείς του σημερινού ιδιοκτήτη, με την τιμή να εκκινεί από €14.000 – 20.000.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Γυναίκα θα διεκδικήσει τη θέση του Αντρου στο ΑΚΕΛ;

Όταν ο Άντρος αντί να διώξει τον Νίκαρα διώχνει τον Άντρο

Ανένδοτο αγώνα για να φύγει ο Νίκος Αναστασιάδης από το προεδρικό άρχειο ο Άντρος Κυπριανός από την επομένη κιόλας των προεδρικών εκλογών. Σε κάθε περίπτωση επαναλάμβανε και αυτός και κάποια στελέχη του ΑΚΕΛ την επιμονή τους να διώξουν τον Αναστασιάδη από την προεδρία, δίνοντας μερικές φορές την εντύπωση ότι διακατέχονταν από έντονη προσωπική εμπάθεια. Τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών όμως έφεραν καπάκι τους προγραμματισμούς του ΑΚΕΛ αλλά και του ίδιου του Άντρου Κυπριανού. Εκεί που με ένταση ο Άντρος επαναλάμβανε σε υπηλύους τόνους «Προτεραιότητά μας είναι να φύγει ο Αναστασιάδης και να φέροουμε την αλλαγή», κατέληξε να βλέπει ο ίδιος την πόρτα εξόδου στο κόμμα του, με συνοπτικές διαδικασίες, και να φέρνει την αλλαγή όχι της κυβέρνησης αλλά του ίδιου του ΑΚΕΛ. Πρόκειται για έναν όντως άδοξο τερματισμό της ηγεσίας του στο ιστορικό κόμμα μετά από την πανωλεθρία του ΑΚΕΛ στις βουλευτικές εκλογές. Που δεν ήταν η πρώτη. Από το 2011 που το κόμμα είχε 132.171 ψήφους στις πρόσφατες βουλευτικές πήρε μόνο 79.913 ψήφους, κάνοντας σε μία δεκαετία, επί Άντρου Κυπριανού, 52.258 ψήφους. Διλαδή περισσότερες ψήφους απ' όσες έλαβε στις βουλευτικές το τρίτο κόμμα ΔΗΚΟ που ανήλθαν στις 40.395. Όλα αυτά όμως θα συζητηθούν ξανά και ξανά, το φλέγον τώρα για το ΑΚΕΛ, τον κόμμα του αλλά και τους πολιτικούς του αντιπάλους είναι ποιος θα αναλάβει τα νηπία του κόμματος. Οι δύο επικρατέστεροι, όπως γράφτηκε κατά κόρον, είναι οι Στεφάνου και Λουκαϊδής. Μήπως υπάρχει και κάποιος άλλος που θα μπορούσε να μπει σφίνα στα δύο προβλεβμένα στελέχη; Το ερώτημα έθεσε στην αγαπημένη μου κυρία Γιαννούλλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμα περισσότερα. Παρά τη θλίψη της για όσα βιώνει το κόμμα, μου ανέφερε πως «εντός του κόμματος υπάρχει μια τάση που μπορεί να φέρει τα πάνω, κάτω». Ποια είναι αυτή η τάση; Το ενδεχόμενο να προωθηθεί μια γυναίκα μεταξύ των υποψηφίων για διεκδίκηση της ηγεσίας του ΑΚΕΛ.

- Άραγε οι οδοστρωτήρες κυνηγούν και γυναίκες;

Μου αποκάλυψε λοιπόν ότι από μία ομάδα στελεχών συζητήθηκε το όνομα της Ελένης Μαύρου, η οποία πέρασε από πολλές ηγετικές θέσεις στο κόμμα και ήταν υποψήφια βουλευτρια στην επαρχία Κερύβειας. «Μπορεί να έχασε την έδρα στην Κερύβεια επειδή είχε απέναντί της τον υίο Χριστόφια αλλά η παρουσία της εντός του κόμματος εκτιμάται από ευρύ κύκλο», όπως μου είπε. Μου αποκάλυψε ακόμα ότι ενώ κάποιος το συζητούσε θετικά, αναφερόμενος στη συγκυρία για προώθηση γυναικών σε σημαντικά πόστα της πολιτικής ζωής, κάποιος άλλοι δεν θέλουν ούτε κουβέντα να ακούσουν για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Η κυρία Γιαννούλλα μου είπε πως εντός των ημερών θα ξεκαθαρίσουν πολλά στο κόμμα και πως η ίδια θεωρεί ότι δεν αποκλείονται εκπλήξεις.

● ● ● ●
Γιατί δεν θα υπάρξει οικογενειακή κυβέρνηση
Είναι **γιγούρο** πως όταν ο Νίκος Αναστα-

σιάδης έριχνε την βόμβα για τον σχηματισμό οικογενειακής κυβέρνησης, με τη συμμετοχή όλων των κομμάτων «για την Κύπρο του αύριο», ούτε ο ίδιος πίστευε ότι θα μπορούσε να βρει ανταπόκριση. Ιδιαίτερα από το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ. Το πολύ να έλπιζε ότι θα κατάφερνε να πείσει τον Αδάμμου με το ένδοξο ΑΚΕΛικό παρελθόν και ίσως να εξασφάλιζε άλλα δύο άτομα, ένα από την ΕΔΕΚ και ένα από την ΔΗΠΑ, ίσως και κάποιο από την Αλληλεγγύη... Άτομο που ανεβόκατεβαίνει στον Λόφο και γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα μου ανέφερε ότι στους στόχους του Αναστασιάδη μπήκαν και δύο πρόσωπα ευρύτερης αποδοχής με πολιτικό παρελθόν στην αντιπολίτευση. Αυτά ως εναλλακτικά εάν το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ αρνηθούν τις προτάσεις και το όραμα του Αναστασιάδη για οικογενειακή κυβέρνηση και προσέγγιση του μέλλοντος της Κύπρου. Πηγές μου και στο ΑΚΕΛ και στο ΔΗΚΟ μου έλεγαν ότι είναι απίθανο να υπάρξει καν προσέγγιση με τον Αναστασιάδη και τον ΔΗΣΥ σε αυτή την χρονική στιγμή. Ι-

διαίτερα από το ΑΚΕΛ. Και ο Άντρος και τα άλλα στελέχη του κόμματος έχουν ήδη απαντήσει αρνητικά. Εκείνο μάλιστα που λέχθηκε από στέλεχος της αντιπολίτευσης είναι πως το ενδεχόμενο να προχωρήσει ο Αναστασιάδης με υπογραφή παλαιών στελεχών του ΑΚΕΛ ή του ΔΗΚΟ χωρίς τη συγκατάθεσή τους, θα οξύνει ακόμη περισσότερο την σύγκρουση. Και τα δύο κόμματα προδικάζουν πως οικογενειακή κυβέρνηση δεν υπάρχει περίπτωση να υπάρξει στην πραγματικότητα και ο χώρος που μπορεί να σχηματιστεί είναι στο μυαλό του Αναστασιάδη. Πολύ σύντομα θα έχουμε νέα αφού οι πολιτικοί αρχηγοί αναμένονται στον Λόφο στα μέσα της ερχόμενης εβδομάδας και θα τα πουν όλα στις δηλώσεις τους εξερχόμενοι του προεδρικού.

● ● ● ●
ΚΟΝΙΣ: Ποιο κόμμα φημολογείται ότι είναι πολύ κοντά να αλλάξει την απόφασή του για να στηρίξει μέχρι τέλος του δικό του υποψήφιο;

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α Τ Α Ρ Ι Ο

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

29η δημοπρασία κυπριακών και ελλαδικών έργων τέχνης από τον Οίκο Ψαθάρη

Μία ακόμη δημοπρασία κυπριακών και ελλαδικών Έργων Τέχνης προγραμματίζεται ο Οίκος Ψαθάρη, την επόμενη Τετάρτη, στον εξωτερικό χώρο της ποίνας του ξενοδοχείου The Landmark. Συγκεκριμένα, από τον Οίκο θα δημοπρατηθούν 155 συνολικά απόκτηματα, από τα οποία 149 είναι έργα τέχνης και τα υπόλοιπα είναι συλλεκτικά αντικείμενα και βιβλία, όπως ένας Άτλαντας του Ivan Petron (1849 – 1922) από τη Συλλογή της Τράπεζας Κύπρου, δύο κομψοτεχνήματα – ρολόγια από επικρυσωμένο και πατιναρισμένο μπρούντζο του δευτέρου τεταρτού του 19ου αιώνα της «συλλογής» των λεγό-

ποκατέστησαν τους φυσικούς χώρους και την εκ του σύνεγγυς αλληλεπίδραση έργου και θεατή, τονίζοντας πως στην ουσία διευρύναν τις αγορές και να πολλαπλασίασαν το σύνολο των επενδυτών που πλέον παρακολουθεί τις δημοπρασίες από πολλά μέρη του κόσμου, προσθέτοντας ότι «η εμπειρία μας από τις ψηφιακές φόρμες ως εργαλεία διευρύνσης της δημοπρατικής αγοράς κατά το 2020 υπήρξε εξαιρετικά θετική, αποφέροντας πολύ καλά αποτελέσματα».

Επενδυτικές ευκαιρίες
Στην 29 δημοπρασία του Οίκου Ψαθάρη, όπως και κάθε φορά, οι συλλέκτες τέχνης μπορούν να βρουν πολλές επενδυτικές ευκαιρίες. Σε αυτή τη δημοπρασία το ακριβότερο απόκτημα είναι η «Ζαχαλωρού» του σπουδαίου Έλληνα ζωγράφου Γιάννη Σπυρόπουλου που προέρχεται από Ιδιωτική Συλλογή της Πάτρας με τιμή εκκίνησης από €30.000 έως 40.000. Ένα ακόμη ακριβό απόκτημα είναι το «Τοπίο στη Νότια Γαλλία» του Χριστοφορού Σάββα που ξεκινάει από €17.000 – 22.000, καθώς και τα έργα η «Σκέψη» του Δημήτρη Μυταρά, το «Καλοκαιρινό Κουαρτέτο» του Ανδρέα Μιχαηλίδη με τιμή €14.000 – 20.000, καθώς και το Τοπίο του Βικτωρα Ιωαννίδη με τιμή εκκίνησης από τις €11.000 έως τις 15.000. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει το έργο «Κένταυρος και Γοργόνα» που ο πρωτοεργάτης της κυπριακής ζωγραφικής Ιωάννης Κισσονέργης φιλοτέχνησε από το πρωτότυπο του Andre Pierre Lurjac και το δώρισε ως γαμήλιο δώρο στους γονείς του σημερινού ιδιοκτήτη, με την τιμή να εκκινεί από €14.000 – 20.000.

Από τη συλλογή Γιάννη Περίου, απόδοση από άγνωστο καλλιτέχνη του πορτρέτου του Gentile Bellini Η Βασίλισσα της Κύπρου Αικατερίνη Κορνάρο, (λάδι σε ξύλο, 64 x 50,5 εκ, 14.000 - 20.000).

Μία Κορνάρο

«Η Βασίλισσα της Κύπρου Αικατερίνη Κορνάρο» που έχει φιλοτεχνήσει από άγνωστο ζωγράφο και ανήκει στη Συλλογή Γιάννη Περίου έχει τιμή εκτίμησης €14.000 – 20.000 και θα δημοπρατηθεί μαζί με τα άλλα σημαντικά έργα Κυπριών και Ελλαδικών ζωγράφων. Το έργο αποτελεί πιστή απόδοση του έργου του σπουδαίου Βενετσιάνου αναγεννησιακού Gentile Bellini το οποίο ανήκει στην πρώτη βενετσιάνικη αναγέννηση και απεικονίζει τη βασίλισσα της Κύπρου Αικατερίνη Κορνάρο. Το χαρακτηριστικό της συλλογής του Γιάννη Περίου, στην οποία ανήκει το έργο, είναι η σχέση που έχουν τα έργα με ιστορικά πρόσωπα και συμβάντα. Πολλά από τα έργα της συλλογής παρουσιάστηκαν στην Εθνική Πινακοθήκη της Ελλάδος (09.12.1998 – 15.03.1999).

Όπως σημειώνει ο Οίκος ενδιαφέρον από μεγάλους και μεσαίους επενδυτές αναμένεται ότι θα σημειωθεί επίσης για τα έργα «Βάζο με Λουλούδια και Κομπολόι» του Σολωμού Φραγκουλιδη (€7.500 – 10.000), «Λουλούδια σε Πράσινο Φόντο» του σπουδαίου Έλληνα ανθογράφου Θάνου Τσίγκου (€6.500 – 10.000), «Τοπίο» του Τηλέμαχου Κάνθου (€6.500 – 10.000) και «Γυναίκες στο Νέιλο» (€6.500 – 9.000) του Νίκου Νικολαΐδη.

Ανάμεσα στα διαμάντια της συλλογής, η «Σύνθεση» (€1.000 – 1.500) του Γιάννη

Γάιτη είναι ένα εντυπωσιακό σχέδιο με μελάνι του 1953, ενώ η επιτοίχια κατασκευή του Παύλου Διονυσόπουλου με τον τίτλο «Τρεις Γραβάτες» (€2.000 – 3.000) αποτελεί μεγάλη επενδυτική ευκαιρία, καθώς και απόδειξη της μεγάλης ερευνητικότητας του διεθνούς καλλιτέχνη.

Το έργο «Δύο Ιστοφόρα» (€3.000 – 5.000) παραπέμπει έντονα στις λαμπρές θαλασσογραφίες του χρυσού ολλανδικού αιώνα και αποτελεί μεγάλη ευκαιρία να αποκτήσει κάποιος έργο του Αμιλίου Προσαλέντη (1859 – 1926) ενώ το «Κόκκινο Τοπίο» (γχοάς) του Χριστοφορού Σάββα (€2.000 – 3.000) δίνει την ευκαιρία σε μεσαίους και μικρούς επενδυτές να προσθέσουν έναν Σάββα στη συλλογή τους.

Εξαιρετικές επενδυτικές ευκαιρίες αποτελούν επίσης η «Φιγούρα» (€900 – 1.500) του Ανδρέα Καραγιαν, ο «Μέγας Αλέξανδρος» (€2.000 – 3.000) του Χρίστου Χρίστου και ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον έργο (120 x 50 εκ.) του Glyn Hughes, ενός από τους αντιπροσωπευτικότερους κολορίστες της κυπριακής ζωγραφικής, που τιτλοφορείται «Χωρίς Τίτλο» (€1.000 – 2.000).

Πληροφορίες

Το κοινό θα έχει την ευκαιρία να δει τα έργα στο ξενοδοχείο The Landmark από τις 14 μέχρι τις 16 Ιουνίου. Ο Οίκος δίνει τη δυνατότητα για live on-line bidding μέσω του www.invaluable.com, καθώς και για γραπτές και τηλεφωνικές προσφορές. Τετάρτη 16 Ιουνίου 2021, 8:00 μ.μ. Ξενοδοχείο HILTON, Λευκωσία. Όλα τα έργα παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα: www.psatharis-auctions.com.cy

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλ. Αποστολ. Κουρούπακη • Υπεύθυνος Αι. Αι. Παντελής Δαμιανός

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΑΛΛΗΣ • Διευθύντρια συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΑΤΣΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Limassol Marina

luxury living • yachting
dining • shopping

WE DID IT
Project completed

The completion of the award-winning superyacht marina signifies a remarkable success story for Cyprus.

- 90% of homes sold to 50 nationalities
- Over €500 million in property sales
- More than 7,000 yachts welcomed since opening
- 4,000 daily visitors across dining & shopping
- Leisure & cultural heart of the city

Join the elite at Limassol's landmark destination.
Limited ready to move in apartments and villas
on the sea for sale.

Call us to arrange a viewing:
+357 25 020 020
limassolmarina.com

Living on the sea

Ανοίγει το κεφάλαιο «φορολογικός μετασχηματισμός»

Η απόφαση των G7 εντείνει την ανάγκη για αλλαγή του φορολογικού συστήματος που χρονολογείται από το 2003

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η πρόταση των G7 για εισαγωγή κατώτατου φορολογικού συντελεστή στο 15% στα κράτη ανοίγει αναπόφευκτα ξανά το κεφάλαιο της φορολογικής μεταρρύθμισης της Κύπρου, κάτι το οποίο αν και θα ήταν καλό να γίνει, είναι δύσκολο εγχείρημα να γίνει άμεσα. Και τούτο γιατί, σε μια εταιρική φορολογία ενός κράτους δεν είναι μόνο ο φορολογικός συντελεστής που θα τροποποιηθεί, αλλά ολόκληρο το φορολογικό σύστημα, που στην Κύπρο χρονολογείται από το 2003, έτος κατά το οποίο είχε γίνει η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση. Ωστόσο, μετά από σχεδόν 20 χρόνια, έχουν θεσπισθεί τροποποιημένες νομοθεσίες που δημιουργούν αναπόφευκτα συγκρουόμενες πρόνοιες. Ο πρώην υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης το καλοκαίρι του 2019, δηλαδή προτού αποχωρήσει από το Υπουργείο, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στο διεθνές φορολογικό περιβάλλον, είχε προσπαθήσει «να ταρακουνήσει τα νερά» αναφορικά με την αύξηση του φορολογικού συντελεστή από το 12,5% σε 15%. Εκείνη η ιδέα αποσύρθηκε σχεδόν αμέσως, διότι οι αντιδράσεις ήταν έντονες εντός της χώρας από θεσμούς και ιδιώτες. Εντούτοις, φαίνεται πλέον πως η σκέψη του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής Τζο Μπάιντεν, η οποία μετεξελίχθηκε σε απόφαση των 7 ισχυρών οικονομιών, είναι δύσκολο να αποφευχθεί. Κατά τον υπουργό Οικονομικών, Κωνσταντίνο Πετρίδη, όπως δήλωσε χαρακτηριστικά στην «Κ», η απόφαση των G7 είναι μια σημαντική απόφαση, αλλά δεν φαίνεται να επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την Κύπρο, λόγω του μικρού αριθμού πολυεθνικών εταιρειών που επηρεάζονται. Ενδεχομένως, όπως

ανέφερε, να δρομολογεί μελλοντικές εξελίξεις οι οποίες θα συζητηθούν σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, με την Κύπρο να επιδεικνύει μεν εποικοδομητικό πνεύμα, αλλά σίγουρα να διασφαλίζει τα συμφέροντά της. Την ίδια στιγμή συμπλήρωσε ότι ενδεχομένως αυτή η προοπτική να αποβεί και προς όφελος της Κύπρου που συχνά κατηγορείται ως φορολογικός παράδεισος, ενώ στην ουσία ο πραγματικός φόρος είναι πέραν του 15%, που καθορίστηκε από τους G7 ως ο ελάχιστος φόρος για τέτοιες εταιρείες. Προχωρώντας ένα βήμα περαιτέρω από τα λόγια του Υπουργού, όντως η Κύπρος έχει μεν ονομαστικό

ΥΠΟΙΚ: Ενδεχομένως αυτή η προοπτική να αποβεί και προς όφελος της Κύπρου, που συχνά κατηγορείται ως φορολογικός παράδεισος, ενώ στην ουσία ο πραγματικός φόρος είναι πέραν του 15%.

φορολογικό συντελεστή στο 12,5%, ωστόσο ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής, δηλαδή το «effective tax rate», είναι περισσότερο, παρά το ότι έχει ένα αποδεκτό ελκυστικό φορολογικό σύστημα. Πλέον, τα κράτη δεν σπριζονται μόνο σε χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Τα κριτήρια για να επενδύσει κάποιος σε μια χώρα είναι τρία. Πρώτον, η σταθερότητα του φορολογικού της συστήματος (stability). Δεύτερον, η αξιοπιστία του συστήματος και του κράτους (credibility).

Τρίτον, ο χαμηλός βαθμός γραφειοκρατίας και η λειτουργία της με απλές, αλλά και συνάμα αποτελεσματικές, διαδικασίες.

Προβληματισμοί

Η Κύπρος έχει αδυναμία και θα πρέπει να επενδύσει στην εφαρμογή ευνοϊκότερων μέτρων φορολογικής συμμόρφωσης αναφορικά με την επικινομία μεταξύ των επιχειρήσεων και του δημοσίου τομέα, κάτι που είναι κοινώς αποδεκτό από όλους τους φορείς και γνώστες των φορολογικών θεμάτων. Ο γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Εγκερκρίμενων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ), Κυριάκος Ιορδάνου, ανέφερε στην «Κ» πως ως λογιστές τους προβληματίζει η όλη συζήτηση για εισαγωγή κατώτατου φορολογικού συντελεστή. Ο κ. Ιορδάνου υπογράμμισε πως είναι οιωνοί του τι έρχεται στο μέλλον με τις ρυθμίσεις που θέλουν να φέρουν οι G7, ο Ο.Ο.Σ.Α., η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλοι θεσμοί. «Εμείς πρέπει να προχωρήσουμε σε έναν ουσιαστικό και εξορθλοποιημένο φορολογικό μετασχηματισμό, δίχως προκειρότητες, που να λαμβάνει υπόψη όλες τις διεθνείς εξελίξεις και τάσεις, τα εσωτερικά μας ζητήματα και να εδράζεται στην τεχνολογία, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην απλοποίηση λειτουργίας του συστήματος», τόνισε ο κ. Ιορδάνου. Συμπλήρωσε δε, πως για το σκοπό αυτό ο ΣΕΛΚ έχει αποστείλει σχετική επιστολή στον Υπουργό Οικονομικών, στην οποία υπάρχει περιγραφή του περιβάλλοντος, τα ζητήματα που αναδεικνύονται και τα δεδομένα που υπάρχουν για ένα φορολογικό μετασχηματισμό.

Ο γενικός διευθυντής του ΣΕΛΚ υπέδειξε επίσης πως προκύπτουν και δύο παράγοντες που άπτονται του Ταμείου Ανάπτυξης, αυτού του «green deal», αλλά και τις ψηφιακές τεχνολογίες και του

Η Κύπρος, να μεν έχει ονομαστικό φορολογικό συντελεστή στο 12,5%, ωστόσο ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής, δηλαδή το «effective tax rate», είναι περισσότερο.

τρόπου λειτουργίας του κράτους σε ένα άυλο περιβάλλον. Σχολίασε πως θα αρχίσει να εκλείπει ο χώρος παράδοσης της υπηρεσίας και γίνεται μέσω ίντερντ. «Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο πακέτο του νέου φορολογικού σχεδιασμού, να είναι αναπτυξιακό, να σχεδιαστεί κάτι που να έχει ζωή για τα επόμενα 20 χρόνια και να μην τρέχουμε ως κράτος πίσω από τις διεθνείς εξελίξεις», κατέληξε.

Διόττανται οι απόψεις

Το «Headquartering» που προωθεί η Λευκωσία, δηλαδή της μεταφοράς της έδρας -τεχνολογικών κυρίως- εταιρειών στην Κύπρο δεν αφορά μικρές εταιρείες, αλλά εταιρείες που μπορεί να βρίσκονται εντός του φάσματος των «πολυεθνικών». Στην διαμόρφωση της εικόνας της κυπριακής οικονομίας έχει συμβάλει η φορολογική πολιτική της Κύπρου. Ο αριθμός

των εταιρειών που έχουν επιλέξει για να γίνει το περιφερειακό κέντρο τους είναι σημαντικός. Μία αλλαγή του φορολογικού συντελεστή του 12,5% σε 15% για παράδειγμα, σε συνδυασμό με μία φορολογική μεταρρύθμιση, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να βελτιωθεί η εικόνα της Κύπρου ως ένα ελκυστικό επιχειρηματικό κέντρο, που όμως εφαρμόζει πλήρως τις φορολογικές και άλλες νομοθεσίες. Στα προ του κορωνοϊού επίπεδα, κατά την τελευταία πενταετία, η Κύπρος είχε καταφέρει να προσελκύσει ξένες επενδύσεις στον τραπεζικό τομέα, στον ξενοδοχειακό, στον τουριστικό, στον τομέα των ακινήτων, στο λιανικό εμπόριο και θα πρέπει να συνεχίσει να είναι ελκυστική ακόμα και αν έχει τον ίδιο φορολογικό συντελεστή με όλα τα άλλα κράτη (αφού θα μπει κατώτατος). Είναι η ευκαιρία της Κύπρου να αναπτύξει άλλου είδους κίνητρα προσέλκυσης επενδύτων και ενός αποτελεσμα-

τικού φορολογικού περιβάλλοντος, που όχι μόνο θα ανταγωνίζεται τα άλλα κράτη, αλλά και θα υπερτερεί.

Υπενθυμίζεται πως οι λογιστές του ΣΕΛΚ είχαν αποστείλει εντός του περασμένου καλοκαιριού προτάσεις προς την Κυβέρνηση για την επαναδραστηριοποίηση της κυπριακής οικονομίας για την περίοδο μετά την πανδημία, δίχως όμως να έχει γίνει κάποιο ουσιαστικό βήμα επί αυτού. Όπως είχε παρουσιάσει στο σχετικό ρεπορτάζ η «Κ», οι λογιστές είχαν χωρίσει τις προτάσεις τους σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας αφορούσε μέτρα εστιασμένα για το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ). Ο δεύτερος πυλώνας αφορούσε μέτρα άμεσων φορολογιών τα οποία αναμενόταν όμως να έχουν δημοσιονομικό κόστος. Ο τρίτος πυλώνας αφορούσε μέτρα άμεσων φορολογιών τα οποία δεν αναμενόταν να βαρύνουν τα δημόσια οικονομικά.

Εσοδα 89 δισ. ευρώ σε Ε.Ε. και ΗΠΑ από τον ελάχιστο εταιρικό φόρο 15%

Οι ανατροπές που φέρνει η ιστορική συμφωνία του G7

Σε μελλοντικά έσοδα ύψους 48 δισ. ευρώ ετησίως μπορούν να προσβλέπουν οι χώρες της Ε.Ε. και σε 41 δισ. ευρώ ετησίως οι ΗΠΑ όταν εφαρμοστεί η συμφωνία στην οποία κατέληξαν οι χώρες-μέλη του G7 στη διάρκεια του Σαββατοκύριακου και αφορά την εμβολή ελάχιστου εταιρικού φόρου 15% σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην εκτίμηση αυτή καταλήγει σχετική έρευνα του Φορολογικού Παρατηρητηρίου της Ε.Ε. αναφορικά με την ιστορική αυτή συμφωνία που είναι, βέβαια, το πρώτο βήμα για μια ευρύτερη παγκόσμια συμφωνία:

Οι χώρες στις οποίες λειτουργούν οι μεγάλες πολυεθνικές θα έχουν τη δυνατότητα να φορολογήσουν τουλάχιστον το 20% των κερδών που προκύπτουν από ένα περιθώριο κέρδους πάνω από 10%.

Εκκρεμεί η συναίνεση και η προσχώρηση στη συμφωνία των χωρών-μελών του G20 κατά την επικείμενη συνάντησή τους τον επόμενο μήνα στην Ιταλία και μετά μια τελική συμφωνία ανάμεσα στις 139 χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ το φθινόπωρο. Πρόκειται, πάντως, για ιστορική εξέλιξη καθώς αναμένεται να ανατρέψει ένα παγκόσμιο σύστημα που με τα κενά του έδινε στις πολυεθνικές και στους εξαιρετικά κερδοφόρους τεχνολογικούς κολοσσούς τη δυνατότητα να αποφεύγουν σκανδαλώδεις τη φορολόγησή τους μεταφερόντας τα κέρδη τους σε φορολογικούς παραδείσους. Η συμφωνία είναι σε μεγάλο βαθμό απότοκος της πανδημίας εφόσον οι σε-

κτικές συζητήσεις στους κόλπους του ΟΟΣΑ διαρκούν χρόνια και έως τώρα δεν είχαν τελεσφορήσει. Η πανδημία στάθηκε καταλυτική, καθώς ανάγκασε τις κυβερνήσεις να επωμισθούν δυσθεώρητα επίπεδα χρέους για να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό της αντίκτυπο. Επιδεικνύουν ως εκ τούτου ευελιξία και αποφασιστικότητα προκειμένου να διασφαλίσουν τα αναγκαία φορολογικά έσοδα καθώς γνωρίζουν ότι πλησιάζει η ώρα που θα πρέπει να πληρώσουν τον λογαριασμό για τις πολιτικές στήριξης των οικονομιών τους. Εξίσου καθοριστική ήταν, όμως, και η αλλαγή στη στάση της Ουάσινγκτον που υπό την προηγούμενη κυβέρνηση προέβαλε βέτο απαιτώντας να εξαιρεθούν οι τεχνολογικοί κολοσσοί της υπερδύναμης. Βάσει των όσων συμφωνήθηκαν στην Κορυφή, στο πλαίσιο της συνόδου του G7, ο ελάχιστος εταιρικός φόρος θα επιβληθεί και στους αμερικανικούς τεχνολογικούς κολοσσούς όπως η Amazon, η Apple και η Facebook. Πέραν των εσόδων που μπορεί να φέρει στα ταμεία των χωρών, η συμφωνία έχει τη δυναμική να ανασημασιώσει το παγκόσμιο φορολογικό σύστημα και να δώσει τέλος στον λεγόμενο φορολογικό ανταγωνισμό στον οποίο επιδίδονται εδώ και δεκαετίες οι κυβερνήσεις προκειμένου να διασφαλίσουν επενδύσεις στις χώρες τους.

Η κατάργηση αυτού του φορολογικού ανταγωνισμού είναι, άλλωστε, και ο στόχος της κυβέρνησης Μπάιντεν. Προκειμένου να χρηματοδοτήσει το δαπανηρό επενδυτικό πρόγραμμά της, η Ουάσινγκτον σκοπεύει να αυξήσει τους εταιρικούς φόρους στις αμερικανικές επιχειρήσεις στο 28% από το 21% στο οποίο τους μείωσε ο προκατοχος του σημερινού προέδρου, Ντόναλντ Τραμπ. Ως εκ τούτου η κυβέρνηση Μπάιντεν προσπαθεί να διασφαλίσει τα νώτα της, δηλαδή να μην αντιμετωπίσει φορολογικό ανταγωνισμό από άλλες χώρες, καθώς κάτι τέτοιο θα έδινε στις αμερικανικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα να αποφεύγουν τη φορολόγησή τους καταφεύγοντας σε χώρες με χαμηλότερη φορολογία. Γι' αυτό και αρχικά η κυβέρνηση Μπάιντεν είχε προτείνει ελάχιστο εταιρικό φόρο 21%. Ο συντελεστής του 15% είναι προϊόν υποχώρησης της Ουάσινγκτον προκειμένου να διασφαλίσει τη συναίνεση.

Το πρώτο βήμα για μια ευρύτερη παγκόσμια συμφωνία έγινε το περασμένο Σαββατοκύριακο. Εκκρεμεί η συναίνεση και προσχώρηση στη συμφωνία των χωρών - μελών του G20 στην επικείμενη συνάντησή τους τον επόμενο μήνα στην Ιταλία και μετά μια τελική συμφωνία ανάμεσα στις 139 χώρες - μέλη του ΟΟΣΑ το φθινόπωρο.

νικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα να αποφεύγουν τη φορολόγησή τους καταφεύγοντας σε χώρες με χαμηλότερη φορολογία. Γι' αυτό και αρχικά η κυβέρνηση Μπάιντεν είχε προτείνει ελάχιστο εταιρικό φόρο 21%. Ο συντελεστής του 15% είναι προϊόν υποχώρησης της Ουάσινγκτον προκειμένου να διασφαλίσει τη συναίνεση.

Μιλώντας σε δημοσιογράφους μετά την ολοκλήρωση της συνόδου του G7, η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών Τζάνετ Γέλντ τόνισε: «Αυτό που βλέπεται είναι η επιστροφή των πολυμερών συμφωνιών και συνεργασιών, είναι η προθυμία των ισχυρών χωρών του G7 και του G20 να συνεργαστούν για να αντιμετωπίσουν τις πιο κρίσιμες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μεγάλες οικονομίες». Ερωτώντας κατά πόσον ο φόρος θα επιβληθεί και στους αμερικανικούς κολοσσούς, η κ. Γέλντ απάντησε ότι «οι περισσότερες από αυτές τις εταιρείες θα συμπεριληφθούν στο νέο σχήμα». Στο κοινό ανακοινωθέν της συνάντησης τονίζεται ότι οι χώρες στις οποίες λειτουργούν οι μεγάλες πολυεθνικές θα έχουν τη δυνατότητα να φορολογήσουν τουλάχιστον το 20% των κερδών που προκύπτουν από ένα περιθώριο κέρδους πάνω από 10% και ότι αυτό «θα ισχύσει για τις μεγά-

τες και πλέον κερδοφόρες πολυεθνικές εταιρείες». Πρόκειται για μια πολύ προσεκτική διατύπωση που στοχεύει «να τραπεζώσει τον κύκλο», δηλαδή να συμπεριλάβει ρητά τους τεχνολογικούς κολοσσούς χωρίς, ωστόσο, να τους θέσει στο στόχαστρο.

Το ζήτημα της φορολόγησης των τεχνολογικών κολοσσών και η άρνηση της κυβέρνησης Τραμπ είχαν προκαλέσει εντάσεις ανάμεσα στην Ουάσινγκτον και σε ορισμένες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Η Γαλλία ήταν η πρώτη χώρα η οποία, βλέποντας να χρονοτριβούν οι σχετικές διαπραγματεύσεις στους κόλπους του ΟΟΣΑ, αποφάσισε να δράσει μονομερώς και να επιβάλει τον λεγόμενο «ψηφιακό φόρο» που ισχύει αποκλειστικά για τις πωλήσεις των ψηφιακών κολοσσών. Σχολιάζοντας την εξέλιξη, στελέχη των τεχνολογικών κολοσσών αρκέστηκαν να τονίσουν ότι το νέο σύστημα θα διασαφηνίσει τους κανόνες για τη φορολόγησή τους. Ο Νικ Κλεγκ, αντιπρόεδρος Διεθνών Υποθέσεων της Facebook, τόνισε πως «η συμφωνία αποτελεί σημαντικό βήμα καθώς θα προσφέρει βεβαιότητα στις επιχειρήσεις και θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στο φορολογικό σύστημα».

BLOOMBERG

Οι αντιδράσεις

Η **Συμφωνία** μεταξύ των χωρών του G7 αποτελεί πράγματι ιστορική εξέλιξη, αλλά ενδέχεται να προσκρούσει σε ποικίλα εμπόδια, με πρώτο και αυτονόητο τις αντιρρήσεις χωρών με χαμηλή φορολογία, που θα χάσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.

Ενδεικτική η αντίδραση της Ελβετίας, του γνωστού ευρωπαϊκού φορολογικού παραδείσου, που μόλις διέρρησε η είδηση της συμφωνίας ανακοίνωσε ότι είναι αποφασισμένη να παραμείνει ελκυστική για το ξένο κεφάλαιο «και θα λάβει τα αναγκαία μέτρα για να εξακολουθήσει να είναι ένας ιδιαίτερα ελκυστικός προορισμός για τις επιχειρήσεις». Προσφέροντας χαμηλή φορολογία στις επιχειρήσεις, η χώρα των Άλπεων είναι η έδρα σημαντικού αριθμού πολυεθνικών, όπως Nestle, Glencore και Novartis. Και βέβαια στην επόμενη φάση διαπραγματεύσεων ενδέχεται να προβάλουν εμπόδια οι κάθε είδους φορολογικοί παράδεισοι, όπως οι φορολογικοί παράδεισοι που υπάρχουν στους κόλπους της Ε.Ε. - η Ιρλανδία για παράδειγμα

Η Ελβετία ήδη ανακοίνωσε ότι «θα λάβει τα αναγκαία μέτρα για να είναι ένας ιδιαίτερα ελκυστικός προορισμός για τις επιχειρήσεις».

με τον χαμηλό φορολογικό συντελεστή 12,5%, το Λουξεμβούργο με τις ειδικές φορολογικές συμφωνίες που συνάπτει με πολυεθνικές ή και η Ολλανδία. Ενδέχεται, άλλωστε, να εναντιωθούν στη συμφωνία οι φτωχές χώρες. Ο επικεφαλής του ΟΟΣΑ έχει προειδοποιήσει ότι η εφαρμογή της συμφωνίας μπορεί να αποτελέσει μείζον πρόβλημα για ορισμένες χώρες και ιδιαίτερας για τις φτωχότερες, καθώς θα χάσουν ίσως το μοναδικό δέλεαρ που διαθέτουν για να προσελκύσουν επενδύσεις στο εδαφός τους.

Πολιτικές ευθύνες και θεσμικά ζητήματα από το πόρισμα

Διαχρονικές αγκυλώσεις και ειδικές αναφορές σε νομική και ελεγκτική υπηρεσία

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η παράδοση του τελικού πορίσματος της Ερευνητικής Επιτροπής για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφίες αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών, ουσιαστικά κλείνει ένα κύκλο δημόσιας συζήτησης που είχε ως αποκορύφωμα τις αποκαλύψεις του αραβικού δικτύου Al Jazeera, τον περασμένο Αύγουστο, και ανοίγει έναν νέον αναφορικά με την αξιοποίηση των ευρημάτων της Επιτροπής. Με άγνωστο, επί του παρόντος, το χρόνο δημοσιοποίησης του πορίσματος, η Ερευνητική Επιτροπή πέρα από τα γνωστά, από την ενδιάμεση αναφορά της, ευρήματα εμφανίζεται να έχει καταλήξει και σε επιπλέον διαπιστώσεις, που δεν αφορούν την διαχείριση του ΚΕΠ από την εκτελεστική εξουσία, και που αναμένεται να τροφοδοτήσουν τον δημόσιο διάλογο το επόμενο διάστημα.

Σύμφωνα με τα όσα έχουν γίνει γνωστά από διαρροές, στο τελικό πόρισμα 700 και πλέον σελίδων έχουν γίνει τρεις σημαντικές προσθήκες που εκ των πραγμάτων δίνουν μια νέα διάσταση σε ένα θέμα που ταλανίζει το δημόσιο βίο από το 2016 και εντεύθεν.

Με βάση τα όσα έχουν γίνει γνωστά από την ημέρα παράδοσης του τελικού πορίσματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και επιβε-

βαιώνονται και από το ρεπορτάζ της «Κ», τα νέα στοιχεία αφορούν δυο κεφάλαια που έχουν προστεθεί και αφορούν το ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας καθώς και της Νομικής Υπηρεσίας. Η τρίτη προσθήκη, σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ», αφορά τις προειδοποιήσεις που είχαν γίνει από το 2015 από πλευράς Ε.Ε., οι οποίες προκύπτει και από τις έρευνες, ουδέποτε εισακούστηκαν από τα αρμόδια όργανα της Δημοκρατίας.

Θεσμικό ζήτημα

Στο πόρισμα πέρα από τις επισημάνσεις που γίνονται δεν φαίνεται να προκύπτουν άλλου είδους ευθύνες. Ωστόσο, όπως υποδεικνύεται, ευστόχος, φαίνεται να αναδεικνύονται προεκτάσεις κάποιες εκ των οποίων αγγίζουν θεσμικά ζητήματα λειτουργίας της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Εκ των πραγμάτων το εύλογο ερώτημα που γεννάται είναι:

Μπορεί να αποτραπεί η επανάληψη ενός παρόμοιου ζητήματος με τις πολιτογραφίες σε ένα άλλο εξίσου σοβαρό θέμα; Εν προκειμένω, αυτό το οποίο τίθεται ως στοιχείο προβληματισμού είναι η διαπίστωση πως η ιστορία με τις πολιτογραφίες και τον φερόμενο ρόλο της Ελεγκτικής

Υπηρεσίας, αναδεικνύει ένα θεσμικό ζήτημα που έχει να κάνει με τον τρόπο λειτουργίας της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και τον τρόπο με τον οποίο ασκεί τις εξουσίες που του παρέχει το Σύνταγμα, ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας.

Νομική Υπηρεσία

Ο ρόλος της Νομικής Υπηρεσίας στο πρόγραμμα πολιτογραφίσεων, όπως περιγράφεται στο πόρισμα, είναι διαφορετικός από αυτό της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

Χωρίς να μειώνονται οι ευθύνες της εκτελεστικής εξουσίας υποδεικνύεται πως ο νομικός σύμβουλος του κράτους θα έπρεπε να είχε παρέμβει αυτεπάγγελα εκεί όπου είχαν διαπιστωθεί κενά στο νομοθετικό πλαίσιο του ΚΕΠ. Στο πόρισμα αναφέρονται οι προειδοποιήσεις της Νομικής Υπηρεσίας για το πλαίσιο πολιτογραφίσεων μελών οικογενειών επενδυτών καθώς και διευθυντικών στελεχών, οι οποίες είχαν χαρακτηριστεί εκτός νομικού πλαισίου ή δε παραχώρηση διαβατηρίων καθ' υπέρβαση του νόμου. Προειδοποιήσεις οι οποίες δεν εισακούστηκαν. Παρά το γεγονός, όπως σημειώνεται, η Νομική Υπηρεσία ως σύμβουλος του κράτους δεν παρεμβαίνει, προβάλλεται η θέση, πως σε σοβαρά ζητήματα, όπως οι πολιτογραφίες, αυτεπάγγελα θα έπρεπε να είχε

Στο τελικό πόρισμα που παραδόθηκε στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, υπάρχουν δυο προσθήκες σε σχέση με την ενδιάμεση αναφορά. Η πρώτη αφορά το ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στο ΚΕΠ και η δεύτερη της Νομικής Υπηρεσίας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, σχολιάζοντας τα περι ευθύνης υπουργικών συμβουλίων από το 2007 έως και το 2020, τόνισε πως δεν θα διστάσει να αναλάβει τις πολιτικές ευθύνες που αναλογούν στην παρούσα κυβέρνηση.

βιώνονται και από το ρεπορτάζ της «Κ», τα νέα στοιχεία αφορούν δυο κεφάλαια που έχουν προστεθεί και αφορούν το ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας καθώς και της Νομικής Υπηρεσίας. Η τρίτη προσθήκη, σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ», αφορά τις προειδοποιήσεις που είχαν γίνει από το 2015 από πλευράς Ε.Ε., οι οποίες προκύπτει και από τις έρευνες, ουδέποτε εισακούστηκαν από τα αρμόδια όργανα της Δημοκρατίας.

Ελεγκτική Υπηρεσία

Από τις τρεις νέες προσθήκες ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στοιχεία και οι επισημάνσεις της Ερευνητικής Επιτροπής που αφορούν το ρόλο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στο ΚΕΠ. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υπάρχουν, το γενικό συμπέρασμα της Επιτροπής, το οποίο προκύπτει από μια σειρά γεγονότων είναι η διαπίστωση μιας τετράχρονης απραξίας της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στο ΚΕΠ. Οι διαπιστώσεις των μελών της Επιτροπής έχουν ως αφετηρία αυτό το οποίο είναι γνωστό από την Ελεγκτική Υπηρεσία, δηλαδή του ελέγχου που πραγματοποιήθηκε το 2016 στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Όπως σημειώνεται στο τελικό πόρισμα, από τα στοιχεία που κατατέθηκαν κατά την διάρκεια των δημόσιων ακροάσεων, προκύπτει πως η Ελεγκτική Υπηρεσία δεν φαίνεται να έδωσε συνέχεια με την δημοσιοποίηση των ευρημάτων μέσω κάποιων έκθεσης. Τουναντίον, όπως φαίνεται να επισημαίνεται στο πόρισμα, η επόμενη εμπλοκή της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στο κομμάτι των πολιτογραφίσεων εκδηλώθηκε τέσσερα χρόνια αργότερα, με τον έλεγχο της πολιτογράφησης του Σαουδάραβα η οποία ήταν μεμονωμένη και εξετάστηκε στο πλαίσιο ελέγχου για την χρήση του αεροπλάνου του Σαουδάραβα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η επόμενη εμπλοκή ήταν μετά τα ρεπορτάζ του Αραβικού δικτύου. Το ερώτημα που γεννάται

Apple Pay με κάρτες της Τράπεζας Κύπρου

Ασφαλείς και γρήγορες πληρωμές.

Απολαύστε τα οφέλη όλων των καρτών της Τράπεζας Κύπρου εύκολα και γρήγορα, χρησιμοποιώντας iPhone, Apple Watch, iPad και Mac.* Το Apple Pay είναι απλό στη χρήση και συμβατό με τις συσκευές που χρησιμοποιείτε καθημερινά. Τα στοιχεία της κάρτας σας προστατεύονται, αφού δεν αποθηκεύονται στη συσκευή σας ούτε και κοινοποιούνται όταν πληρώνετε.

* Για τη λίστα με τις συμβατές συσκευές με Apple Pay δείτε: support.apple.com/km207105

επανεέλθει προειδοποιώντας εκ νέου την εκτελεστική εξουσία.

Ε.Ε.

Το τρίτο ζήτημα, νέα προσθήκη, στο τελικό πόρισμα αφορά τις προειδοποιήσεις, αρχικά το 2015, της Ε.Ε. για διόρθωση του νομικού πλαισίου των πολιτογραφίσεων, προκειμένου αυτό να συνάδει με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, προειδοποιήσεις που αγνοήθηκαν και οδήγησαν τον Οκτώβριο του 2020 στην παραπομπή της Κυπριακής Δημοκρατίας ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ε.Ε. Όπως τονίζεται στο πόρισμα, εάν οι εισηγήσεις της Ε.Ε. είχαν εισακουστεί το 2015, η Κυπριακή Δημοκρατία θα είχε αποφύγει τα όσα συνέβησαν τα επόμενα χρόνια και οδήγησαν στην κατάρρευση του ΚΕΠ. Να υπενθυμίσουμε πως με βάση τα όσα κατατέθηκαν ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής, η βασική φιλοσοφία των προειδοποιήσεων από τις Βρυξέλλες ήταν όπως οι δεσμοί των υπό πολιτογράφηση ατόμων με την Κύπρο θα έπρεπε να ήταν πραγματικοί.

«Οι επιτήδριοι δεν θα πρέπει να κοιμούνται ήσυχά»

Το τελικό πόρισμα και τα όσα ανέφερε κατά την παράδοσή του στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο πρόεδρος της Ερευνητικής Επιτροπής Μύρνας Νικολάτος, κλήθηκε να σχολιάσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αναφορικά με την ύπαρξη ευθυνών από τα υπουργικά συμβούλια, ο Νίκος Αναστασιάδης είπε ότι «πως με ιδιαίτερη προσοχή θα διεξέλθουμε το πορίσματος. Έγινε μια, και με βάση το ενδιάμεσο πόρισμα, τις διαπιστώσεις του Γενικού Ελεγκτή, των πολιτικών κομμάτων, εμπειρισταυμένη και τεκμηριωμένη και καλά δομημένη έκθεση. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι υπήρχαν κενά, υπήρχαν αδυναμίες, υπήρξαν παρανομίες, υπάρχουν και πειθαρχικές και ποινικές και άλλες ευθύνες, όπως βεβαίως και πολιτικές. Για αυτό και είπα ότι, αφού μελετήσουμε το πόρισμα με προσοχή, δεν θα διστάσω να αναλάβω πολιτικές ευθύνες που αναλογούν στην παρούσα Κυβέρνηση. Ήταν μια διαχρονική, δυστυχώς, αδυναμία των εκάστοτε Κυβερνήσεων να δουν με προσοχή τα κενά, τις ελλείψεις και τις αδυναμίες τις οποίες εκμεταλλεύτηκαν επιτήδριοι και οι οποίοι δεν θα πρέπει να κοιμούνται ήσυχά».

ΑΠΟΨΗ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Νέες χρηματοδοτήσεις και προοπτικές οικιστικών ακινήτων

Τα επιτόκια δανεισμού που αφορούν την αγορά κατοικίας βρίσκονται σε ιστορικό χαμηλό επίπεδο: με επιτόκιο ελαφρώς κάτω του 2,2% αποτελούν μια σοβαρή κινητήρια δύναμη για αγορά κατοικίας από νοικοκυριά. Νοείται ότι την ίδια στιγμή υπάρχει και το σοβαρό αντικίνητρο των ιστορικά χαμηλών επιτοκίων για καταθέσεις το οποίο φλερτάρει με το μηδέν (0,07%) και το οποίο σπρώχνει τους καταθέτες προς άλλες επενδυτικές κατευθύνσεις.

Υπάρχει σοβαρό υπόβαθρο για να ελπίζει η αγορά των ακινήτων σε καλύτερες μέρες μετά την πανδημία ή μήπως τα χαμηλά επιτόκια είναι δώρον άδωρον. Ας δούμε λίγο τα δεδομένα.

Σύμφωνα με στοιχεία που έχουν δημοσιευτεί από την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (ΚΤΚ), τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2019 (Ιανουάριο μέχρι Απρίλιο) χορηγήθηκαν νέα δάνεια για αγορά κατοικίας €293 εκ. και άλλα €18,5 εκ. για αναδιαρθρώσεις. Την αντίστοιχη περίοδο του 2020 χορηγήθηκαν νέα δάνεια για αγορά κατοικίας €183,6 εκ. και άλλα €59 εκ. για αναδιαρθρώσεις. Φυσικά υπενθυμίζουμε πως από τα μέσα Μαρτίου του 2020 είχαμε lockdown. Τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2021

Οι τράπεζες αξιολογούν θετικά τους αιτητές στεγαστικών δανείων και τους παραχωρούν νέα δάνεια παρά το σφύζ αυστηρότερο πλαίσιο.

χορηγήθηκαν νέα δάνεια για αγορά κατοικίας €314,6 εκ. και άλλα €56,8 εκ. για αναδιαρθρώσεις.

Αν συγκρίνουμε το 2019 με το 2021 για την αντίστοιχη περίοδο Ιανουαρίου – Απριλίου, φέτος παρατηρείται μια αύξηση της τάξης του 7,4% στην χορήγηση καθαρών νέων δανείων για αγορά κατοικίας, ενώ σε σχέση με το 2020, φέτος παρατηρείται μια εκτόξευση της τάξης του 71,4%. Φυσικά, δεν είναι σωστό να συγκρίνουμε την φετινή χρονιά με την περσινή για τους ίδιους λόγους που αποφεύγουμε να το κάνουμε για τις επιδόσεις της κτηματαγοράς.

Η αύξηση του 7,4% σε σχέση με το 2019 όταν επικρατούσαν συνθήκες ενός κόσμου που δεν θα δούμε ξανά σύντομα, προκαλεί

Είναι λογικό να αναμένεται μια ενδυνάμωση του κατασκευαστικού τομέα σε ό,τι αφορά τις main stream οικιστικές προτάσεις.

(συγκρατημένη) αισιοδοξία. Αφενός γιατί δείχνει μια ροπή, μια τάση των νοικοκυριών να αποκτήσουν τη δική τους στέγη ως μέσο ιδιοκατοίκησης και επένδυσης που με τη σειρά του δείχνει πως βλέπουν το μέλλον με κάποια θετική προοπτική. Αφετέρου δείχνει πως οι τράπεζες αξιολογούν θετικά τους αιτητές στεγαστικών δανείων και τους παραχωρούν νέα δάνεια παρά το σφύζ αυστηρότερο πλαίσιο και αυτό πάει κόντρα στις γενικές και αόριστες τοποθετήσεις κάποιων (εν είδει κουτσομπολιού) πως όλοι είναι χρεοκοπημένοι και πως δεν υπάρχει μέλλον. Άλλωστε οι συνολικές καταθέσεις των σχεδόν €30 δις. των νοικοκυριών μάλλον καταρρίπτουν αυτό τον μύθο.

Σε τι μεταφράζεται αυτός ο νέος δανεισμός ανά μήνα για την κτηματαγορά;

Πολύ απλά σημαίνει μερικές εκατοντάδες μονάδες να πωλούνται παγκύπρια. Ας δούμε ένα απλό παράδειγμα. Με μέσο μηνιαίο νέο δανεισμό €80 εκ., πρακτικά σημαίνει αγορές στεγαστικών ακινήτων αξίας πέραν των €100 εκ. ανά μήνα αφού απαιτείται και ίδια συνεισφορά από τον δανειζόμενο. Αν υποθέσουμε μια μέση τιμή αγοράς τις €200.000, τότε 500 μονάδες

πωλούνται ανά μήνα. Αν για σκοπούς περαιτέρω απλοποίησης θεωρήσουμε πως μια τυπική οικιστική πολυκατοικία διαθέτει 10 διαμερίσματα, τότε 50 τέτοιες πολυκατοικίες πωλούνται ανά μήνα παγκύπρια. Δεν ξέρω αν μπορείτε να αντιληφθείτε τα μεγέθη, αλλά αυτό είναι σημαντικό για μια χώρα που διαβαίνει μια παγκόσμια πανδημία, που είναι λαβωμένη από την έλλειψη ξένων επενδυτών, που δεν έχει σημαντικό τουριστικό ρεύμα και που έζησε ένα πολύ τοξικό κλίμα λόγω εκλογών.

Με αυτά τα δεδομένα, είναι λογικό να αναμένεται μια ενδυνάμωση του κατασκευαστικού τομέα σε ό,τι αφορά τις main stream οικιστικές προτάσεις – οι οποίες ερήσθη αν παρόδω έγιναν αρκετά απαιτητικές από κάθε άποψη, αλλά και των ιδιωτικών αναπτύξεων κατοικιών και άρα τις αγορές οικιστικών οικοπέδων.

Όπως εξερχόμαστε από την πανδημία, η εξέλιξη του τομέα θα είναι ενδιαφέρουσα, όπως επίσης και οι επιπτώσεις του στην οικονομία.

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, ΜRICS είναι CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Θα κριθεί στο παρά πέντε η Προεδρία της Βουλής

Ο Καρογιάν συζητά με ΑΚΕΛ και Θεοπέμπτου προσπαθώντας να αποτρέψει εκλογή Νικόλα

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Την πεποτημένη άλλων εποχών θα ακολουθήσει και η νέα Βουλή, καθώς και αυτή τη φορά αναμένεται να υπάρξουν ανατροπές, παρασκηνίο και διαβουλεύσεις μέχρι την υστέρη για την εκλογή του επόμενου Προέδρου της Βουλής. Ο ΔΗΣΥ, σε αντίθεση με το θρίλερ της περασμένης πενταετίας, όταν δηλαδή προσπαθούσε να βρει αγωνιώδως εναλλακτική απέναντι στην υποψηφιότητα Σιζόπουλου και να αποφυγή τη σύμπλευση με την υποψηφιότητα Συλλούρη, παρακολουθεί σήμερα με σχετική άνεση τη δυσκολία στην οποία βρίσκεται η αντιπολίτευση. Το κυβερνών κόμμα έχει ήδη ξεκαθαρίσει πως θα πάει μέχρι τέλους με την αντιπροέδρο του ΔΗΣΥ και βουλευτριά Λάρινας Αννίτα Δημητρίου ως υποψήφια για την προεδρία της Βουλής. Μέχρι και την Πέμπτη που θα γίνει η ορκωμοσία της νέας Βουλής, αλλά και η εκλογή του νέου Προέδρου του σώματος, τα ονόματα όλων των υπολοίπων αρχηγών βρίσκονται στο τραπέζι ως επιλογή και θα ξεκαθαρίσει το σκηνικό κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Από το «παζάρι» στην Αννίτα

Ο ΔΗΣΥ έχει ξεκαθαρίσει από νωρίς ότι δεν θα προχωρήσει σε παζάρια για πολύ συγκεκριμένους λόγους. Είχε σίγουρα λάβει ως ενδεχόμενα τα κόμματα η κίνηση να στηρίξει τον Δημήτρη Συλλούρη, ιδιαίτερα μετά τα όσα εκτυλίχθηκαν τον περασμένο Οκτώβριο, όμως ρόλο έπαιξε και το διπλό τάξιμο σε αρχηγούς. Ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου άφησε τον Μάριο Σιζόπουλο προεκλο-

γικά να πιστεύει πως θα τον στηρίξουν για την προεδρία της Βουλής, καθώς το κόμμα των Σοσιαλιστών έβαλε πλάτη στηρίχοντας τον προϋπολογισμό. Θα έπρεπε παράλληλα να εξηγήσουν για ποιο λόγο πέντε χρόνια προηγουμένως το να είναι ένας Πρόεδρος της Βουλής εναντίον της ΔΔΟ, αποτελούσε πρόβλημα για το κόμμα και σήμερα όχι. Βεβαίως, εκτός από τον Αβέρωφ Νεοφύτου, εμπλοκή για την Προεδρία της Βουλής είχε όπως και την προηγούμενη πενταετία ο Νίκος Αναστασιάδης, δεσμευμένος με τον Μάριο Καρογιάν ότι θα τον βοηθούσε να εκλεγεί. Όχι μόνο εξαιτίας της στενής τους σχέσης αλλά και για να αποδυναμώσει από το κομματικό παιχνίδι τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Την περασμένη Παρασκευή, ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ, σε συνάντηση που είχε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον ενημέρωσε πως ο Μάριος Σιζόπουλος δεν επρόκειτο να στηρίξει τον Μάριο Καρογιάν με αποτέλεσμα ο Νίκος Αναστασιάδης να συναντήσει στην επιλογή της Αννίτας Δημητρίου.

Η κίνηση του ΔΗΣΥ να συνδέσει την υποψηφιότητα της αντιπροέδρου του ΔΗΣΥ με την ανάγκη ενδυνάμωσης και ενίσχυσης των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, έφερε, όπως όλα δείχνουν, σε δύσκολη θέση την αντιπολίτευση, καθώς μία μεγάλη μερίδα της κοινωνίας και ρέτσει την εν λόγω κίνηση. Ο Πρόεδρος της ΕΔΕΚ ξεκαθάρισε πως, όπως άλλωστε πράττει διαχρονικά η ΕΔΕΚ, θα υποβάλει υποψηφιότητα για την Προεδρία της Βουλής, ενώ υποψηφιότητα αποφάσισε να υποβάλει και ο Πρόεδρος των Οικολόγων Χαράλαμπος Θεοπέμπτου.

Στο εκτελεστικό γραφείο του ΔΗΚΟ προχώρησαν με υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου, ενώ η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ προκρίνει Άντρο Κυπριανού.

Τα είπε με Νικόλα Παπαδόπουλο ο Άντρος Κυπριανός

Στο ΔΗΚΟ, αποφάσισαν να προκρίνουν την υποψηφιότητα του Νικόλα Παπαδόπουλου, δεδομένου ότι θα στηριχθεί από τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Ο ΔΗΚΟϊκός Πρόεδρος είχε ήδη διαβουλευθεί με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρο Κυπριανού ζητώντας του στήριξη, με τον τελευταίο να ξεκαθαρίζει πως βλέπει θετικά την υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου. Αυτό είχε ληφθεί και στα συλλογικά όργανα. Την υποψηφιότητα Νικόλα φέρεται πάλι να στηρίξει ο Μάριος Σιζόπουλος αλλά και ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου στη συνέντευξη. Γι' αυτό που δεν μπορεί να δεσμευτεί ο κ. Θεοπέμπτου είναι πως την ίδια θέση θα λάβουν και οι άλλοι δύο βουλευτές της ομάδας του, Αττάλιδου και Παπαδούρου. Σημειώνεται πως η κα Αττάλιδου μίλησε με εγκάρδια λόγια για την υποψηφιότητα Αννίτας

Στο ΔΗΚΟ θεωρούν πως η προεδρία της Βουλής θα επαναφέρει το κόμμα στο παιχνίδι ως ρυθμιστή και πως θα αποδυναμώσει την ΔΗΠΑ.

Δημητρίου και δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο στήριξης της στη δεύτερη ή τρίτη ψηφοφορία, σε συνέντευξη της στον ΑΛΦΗΑ.

Αυτό που φαίνεται να προκάλεσε ρήμη στην υποψηφιότητα Νικόλα, είναι οι παρασκηνιακές κινήσεις του Προέδρου της ΔΗΠΑ Μάριου Καρογιάν. Ήδη στελέχη και βουλευτές της ΔΗΠΑ έχουν

προσεγγίσει το ΑΚΕΛ να στηρίξουν μαζί την υποψηφιότητα Θεοπέμπτου, στο ενδεχόμενο που δεν θέλουν να στηρίξουν υποψηφιότητα Καρογιάν. Έχουν ήδη αφήσει ανοικτό το ενδεχόμενο να στηρίξουν και την υποψηφιότητα Άντρο Κυπριανού. Σημειώνεται πως ο κ. Καρογιάν είχε ήδη επαφή και με τον Άντρο Κυπριανού και με τον Χαράλαμπο Θεοπέμπτου. Ήδη στην Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ έχει μπει ως προτεραιότητα η υποψηφιότητα Άντρο Κυπριανού και αναμένεται να ξεκαθαρίσει κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας αν θα μείνουν μέχρι τέλους με την υποψηφιότητα του γ.γ. του ΑΚΕΛ. Στόχος της ΔΗΠΑ είναι να αποτρέψει με κάθε τρόπο την εκλογή Νικόλα Παπαδόπουλου. Όχι μόνο γιατί υπάρχει η πολύχρονη κόντρα, αλλά γιατί η εκλογή του ΔΗΚΟϊκού Προέδρου στην

προεδρία της Βουλής ενδυναμώνει το κόμμα μετά από την ήττα και αποδυναμώνει την ΔΗΠΑ στο κομματικό παιχνίδι. Το ερώτημα είναι πως θα μπορεί να στηρίξει υποψηφιότητα Άντρο Κυπριανού ένα κόμμα που έχει τόσο καλή σχέση με την εξουσία. Αυτό φαίνεται πως το αντιλαμβάνονται στο ΑΚΕΛ και σίγουρα δεν έχουν δεδωμένη τη στήριξη ΔΗΠΑ. Το σίγουρο είναι πως μία υποψηφιότητα Άντρο Κυπριανού δεν θα στηρίξει η ΕΔΕΚ, αλλά ούτε και το ΔΗΚΟ αν αυτήν ακριβώς την υποψηφιότητα στηρίξει τελικά η ΔΗΠΑ.

Στο εκτελεστικό γραφείο του ΔΗΚΟ προχώρησαν με υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου, ενώ η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ προκρίνει Άντρο Κυπριανού. Όλο αυτό θα ξεκαθαρίσει, όπως όλα δείχνουν, την Πέμπτη.

Οικονομική ανάσα στους Τ/κ από το άνοιγμα των οδοφραγμάτων

Τα τρία επιχειρήματα του Ερντογάν για έξοδο της Τουρκίας από την κρίση το 2022

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΓΙΑ

Τουρκία και κατεχόμενα εκφράζουν την ελπίδα για σταδιακή έξοδο από την οικονομική στασιμότητα στο δεύτερο εξάμηνο του 2021 και κυρίως στο 2022. Στην Τουρκία, το οικονομικό επιτελείο στηρίζει τις ελπίδες του στον έλεγχο της πανδημίας και των εστιών έντασης στο εσωτερικό και το εξωτερικό της χώρας. Στα κατεχόμενα η επαναλειτούργια των οδοφραγμάτων παρέχει μικρά αλλά πολύτιμα περιθώρια ανάσας στην τ/κ οικονομία. Τούρκοι οικονομολόγοι δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο της βελτίωσης της γενικής εικόνας στην τουρκική οικονομία κατά τους επόμενους μήνες, κυρίως εντός του 2022. Ωστόσο, προειδοποιούν ότι τα μεγάλα συστημικά προβλήματα στην τουρκική οικονομία εξακολουθούν να παραμένουν άλυτα. Η μεγάλη εξάρτηση της Τουρκίας από το αμερικανικό δολάριο δυσχεραίνει το έργο της κυβέρνησης του Ρετζέπ Ερντογάν.

Το σχέδιο του Ερντογάν

«Αρχισαν να φανούν νέες παρτίδες εμβολίων. Με αυτά τα εμβόλια το επόμενο διάστημα θα ελεγχουμε πλήρως την πανδημία. Παράλληλα, εντατικοποιούνται τα μεγάλα έργα που θα οδηγήσουν την Τουρκία στην 100η επέτειο ίδρυσης της δημοκρατίας και στις προεδρικές και βουλευτικές εκλογές του 2023». Το συγκεκριμένο σχόλιο έρχεται από τους κύκλους της τουρκικής κυβέρνησης στην Άγκυρα και αντικατοπτρίζει το κλίμα συγκρατημένης αισιοδοξίας ως προς την πορεία της τουρκικής οικονομίας.

Σε παρασκηνιακές επαφές και συνομιλίες, οι κύκλοι της κυβέρνησης Ερντογάν παραδέχονται την σοβαρότητα της γενικής κατάστασης στην τουρκική οικονομία. Η πτώση της τουρκικής λίρας και η πανδημία έπληξαν τον προϋπολο-

γισμό των τουρκικών νοικοκυριών και διέψευσαν τις προβλέψεις των οικονομολόγων. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι λίγο πριν από την πανδημία, ξένοι οικονομολόγοι πρόβλεπαν ότι το 2021, στο πιο απαισιόδοξο σενάριο, η αξία του αμερικανικού δολαρίου θα κυμαινόταν μεταξύ 7,50 και 7,60 μονάδων. Σήμερα η αξία του αμερικανικού νομίσματος έναντι της τουρκικής λίρας έχει ξεπεράσει τις 8,60 μονάδες. Αυτή η εξέλιξη προβληματίζει την κυβέρνηση Ερντογάν, τα ποσοστά της οποίας, σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, ακολουθούν πρωταίχτη στάση.

Η κυβέρνηση Ερντογάν επικεντρώνει την προσοχή της σε τρία επιχειρήματα. Πρώτον, εντατικοποιεί την προσπάθεια ελέγχου της πανδημίας μέσα από την επίτευξη των μαζικών εμβολιασμών. Για αυτόν τον λόγο, το τελευταίο διάστημα, η κυβέρνηση Ερντογάν επιστρατεύει όλα τα διαθέσιμα μέσα για επίτευξη της άφιξης νέων παρτίδων εμβολίων.

Δεύτερον, η κυβέρνηση Ερντογάν θεωρεί ότι οι εξελίξεις της επίμονης περιόδου τόσο στο πεδίο της διπλωματίας όσο και στο εσωτερικό πολιτικό πεδίο θα βελτιώσουν την κατάσταση της οικονομίας. Με αυτό το σκεπτικό, ο Ερντογάν και οι συνεργάτες του προετοιμάζονται πυρετώδως για τη συνάντηση με τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, τον περιθώριο της συνόδου του ΝΑΤΟ, την επόμενη εβδομάδα. Την ίδια στιγμή, η Άγκυρα στέλνει μηνύματα συνεργασίας στην Δύση. Στο εσωτερικό η κυβερνητική συμμαχία ριχνει όλο και περισσότερο το βάρος της στις συντηρητικές και εθνικιστικές μεριδές της κοινωνίας, καταδεικνύοντας τις τελευταίες γέφυρες επικοινωνίας με την αντιπολίτευση, τις κοσμικές μεριδές της κοινωνίας και τους Κούρδους. Όλα δείχνουν ότι ο ισχυρός πολιτικός άνδρας της Τουρκίας πιστεύει ότι πα-

Τ/κ επιχειρηματίες εκτιμούν ότι η επιστροφή του Ε/κ καταναλωτή και επισκέπτη στα κατεχόμενα αποτελεί οξυγόνο για την οικονομία.

Η πτώση της τουρκικής λίρας και η πανδημία έπληξαν τον προϋπολογισμό των τουρκικών νοικοκυριών και διέψευσαν τις προβλέψεις των οικονομολόγων.

ράλληλα με τον έλεγχο της έντασης στο μέτωπο της διπλωματίας, η ικανοποίηση των υποστηρικτών της κυβέρνησης στο εσωτερικό συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη.

Τέλος, επικιριώντας να ικανοποιήσει το φιλοκυβερνητικό εγκώριο κεφάλαιο και τον μέσο συντηρητικό, εθνικιστικό ψηφοφόρο, η κυβέρνηση Ερντογάν δρομολογεί για την περίοδο 2022-2023 μεγάλα δημόσια έργα, όπως λ.χ. η νέα διώρυγα της Κωνσταντινούπολης, η γέφυρα των Δαρδανελίων και η νέα πυρηνική μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Μικρή ανάσα για τους Τ/κ

Σε περίπτωση που το σχέδιο της κυβέρνησης Ερντογάν για την τουρκική οικονομία αρχίσει να έχει θετικά αποτελέσματα το 2022, θεωρείται βέβαιο ότι και τα κατεχόμενα θα ξεπεράσουν κάποια

προβλήματα που προκάλεσε η οικονομική κρίση. Οι Τ/κ στρέφουν τα βλέμματα τους στις ελεύθερες περιοχές, κυρίως στα νέα εμβόλια του κορωνοϊού και στην επαναλειτούργια των οδοφραγμάτων.

Τις προηγούμενες ημέρες Τ/κ επιχειρηματίες, καταστηματαρχές και βιοτέχνες επισήμαναν τη σημασία του ανοίγματος των οδοφραγμάτων και την επιστροφή στην ομαλότητα. Εκτιμούν ότι η επιστροφή του Ε/κ καταναλωτή και επισκέπτη στα κατεχόμενα παρέχει πολύτιμα περιθώρια ανάσας στην τ/κ οικονομία. Για την εξέλιξη αυτή τ/κ πηγές τονίζουν χαρακτηριστικά ότι λίγο πριν από το άνοιγμα των οδοφραγμάτων «η τ/κ οικονομία ξέμεινε από οξυγόνο». Το άνοιγμα των οδοφραγμάτων συμβάλλει στην προσπάθεια της τ/κ πλευράς για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης. Τονίζουν επίσης ότι «σε μια περίοδο που η Τουρκία δεν στέλνει οικονομική βοήθεια στους Τ/κ», η ροή, έστω και περιορισμένη, ζεστού χρήματος από τις ελεύθερες περιοχές και το εξωτερικό στην τ/κ οικονομία, κρατά όρθιες πολλές τ/κ επιχειρήσεις.

Κρατούν «μικρό καλδί»

Στα κατεχόμενα οι αναλφάβητοι σχετίζονται με την ελεγχόμενη της οικονομικής κρίσης, με την εντατικοποίηση των μαζικών εμβολιασμών. Στην Τουρκία, οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι οι προ-

βουλίες για την αντιμετώπιση εποχιακής υφής προβλημάτων ενδέχεται να μην είναι αρκετές για την τελική επίλυση των μεγάλων προβλημάτων στην τουρκική οικονομία. Ο Τούρκος οικονομολόγος Μαχφί Εγλμέζ, συμερίζεται την συγκεκριμένη άποψη.

Σύμφωνα με τον Εγλμέζ την παρούσα στιγμή εξαιτίας της αξιοσημείωτης ανόδου του πληθωρισμού στις ΗΠΑ, η αμερικανική Κεντρική Τράπεζα μελετά διάφορα σχέδια, όπως λ.χ. την αύξηση των επιτοκίων. Τέτοιου είδους αποφάσεις διευκολύνουν την επιστροφή των αποθεμάτων δολαρίων στις ΗΠΑ και πλάττουν τις αναπτυσσόμενες οικονομίες που εξαρτώνται από το αμερικανικό νόμισμα. Στην περίπτωση της Τουρκίας το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο καθώς σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις, σε γενικές γραμμές η τουρκική οικονομία εξαρτάται κατά 55% από το δολάριο. Σε συνδυασμό με τα προβλήματα που παρατηρούνται στο εσωτερικό της Τουρκίας, στην τουρκική οικονομία αλλά και στο μέτωπο της διπλωματίας, αυτή η εξέλιξη αυξάνει τη ρίσκα για το μέλλον της τουρκικής οικονομίας. Ο Εγλμέζ υπενθυμίζει ότι CDS, δηλαδή τα ασφαλιστικά κινδύνου της Τουρκίας, έχουν ξεπεράσει τις 400 μονάδες και επιλέγει «να κρατήσει μικρό καλδί» για την τουρκική οικονομία της περιόδου 2022-2023.

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Πράσινο μέλλον

Δεν υπάρχει καμία επανάσταση πίσω από την πράσινη ανάπτυξη και όσοι χρησιμοποιούν αυτό τον όρο απλά κοροϊδεύουν τους πολίτες. Ο όρος πράσινη επανάσταση, έτσι κι αλλιώς, αφορά σε κάτι εντελώς διαφορετικό από αυτό που αφήνει να εννοηθεί ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης στην Ελλάδα. Η πράσινη επανάσταση υλοποιήθηκε στις αρχές του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα στην Κίνα και την Ινδία γιατί είναι ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένες. Στηρίχθηκε στην εξασφάλιση εκτάσεων γης και καλλιεργήθηκαν εντατικά με ένα μόνο είδος φυτού χρησιμοποιώντας εντομοκτόνα, φυτοκτόνα και νέες ποικιλίες καλλιεργειών υψηλής απόδοσης για να αυξήσουν την παγκόσμια παραγωγή τροφίμων. Είναι λοιπόν άκαιρο και άκυρο να χρησιμοποιείται ο συγκεκριμένος όρος χάρη πολιτικής επικοινωνίας αφού είναι εντελώς λάθος. Η πράσινη ανάπτυξη θα πρέπει να γίνει στρατηγική με έργα υποδομών που θα βελτιώσουν όχι μόνο το περιβάλλον αλλά και θα εκσυγχρονίσουν τις ζωές των ανθρώπων, όπως θα συμβεί στην Αυστραλία, η οποία θα αποτελέσει το πρώτο έξυπνο και πράσινο νησί στη Μεσόγειο όπου δημιουργείται ένα εργαστήριο πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας με τη συνεργασία του ελληνικού δημοσίου και της VW. Είναι το έργο ορόσημο για τη στροφή σε νέες τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο. Έργα σαν κι αυτό όμως θα πρέπει σιγά σιγά οι τράπεζες να τα βάλουν στη συνεδριό τους και να τα χρηματοδοτήσουν. Το ESG (Environmental, Social and Governance) αλλάζει τα πάντα και δίνει έμφαση πλέον στις επενδύσεις που είναι συνδεδεμένες με το περιβάλλον, με την ασφάλεια και το μέλλον των ανθρώπων, όπως και την εταιρική διακυβέρνηση μέσω της ηθικής. Αλλάζοντας λοιπόν τον τρόπο που σκέφτονται και χρηματοδοτούν οι τράπεζες θα αλλάξει και το μέλλον της ανθρωπότητας σε πιο φιλικό προς το περιβάλλον. Οι πολίτες βαρέθηκαν να τους σώζουν οι ψευδοπαναστάτες που απλά χρησιμοποιούν τον Τσεγκεβάρτα όποτε θέλουν να δώσουν έμφαση σε κάτι. Οι πολίτες θέλουν ευμηνία και ασφάλεια για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Αυτό μπορεί να έρθει μόνο μέσα από σύγχρονες πολιτικές που θα εφαρμόσουν σε στρατηγική και τη βοήθεια επενδυτών. Δεν θα έρθει μέσα από λανθασμένους όρους που ακούγονται όμορφα και ρομαντικά στα αυτιά κάποιου.

Ο κ. Γιάννης Γεωργουλός είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

Υπευθυνότητα,
βιώσιμη ανάπτυξη,
νέο παραγωγικό
μοντέλο

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ 2021

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Την Κυριακή 13 ΙΟΥΝΙΟΥ
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Χαμηλές πτήσεις και από Ρωσία για τον Ιούνιο

Μένουν με τις προγραμματισμένες μέχρι στιγμής οι Ρώσοι, αντίβαρο τα προγράμματα των υπόλοιπων αγορών - Αισιόδοξοι οι ξενοδόχοι

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Ενώ τις προηγούμενες μέρες οι ενδείξεις για την ρωσική αγορά ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικές με τις κρατήσεις να ξεπερνούν τα επίπεδα του 2019, οι κινήσεις της ρωσικής κυβέρνησης που ακολούθησαν, δημιουργώντας προβληματισμό σε σχέση με τις προθέσεις της Ρωσίας, να ξεκλειδώσει τελικά και τις ναυλωμένες πτήσεις. Όπως ανέφεραν τα τελευταία 24ωρα πηγές στην «Κ», υπήρξαν ακυρώσεις νέων πτήσεων από ρωσικά αεροδρόμια για τον Ιούνιο, δεδομένο το οποίο ενδεχομένως να θεωρηθεί και ως σίγανος για τις αποφάσεις της Ρωσίας σε σχέση με τις ναυλωμένες πτήσεις από την χώρα προς τα κυπριακά αεροδρόμια. Ωστόσο, επίσημη ενημέρωση ακόμα δεν υπάρχει, ούτε και για το αποτέλεσμα των επαφών του Υφυπουργού Σάββα Πετρίου στην Μόσχα. Πηγές από τον τομέα του τουρισμού αναφέρουν ότι οι εξελίξεις για τη ρωσική αγορά κρίνονται από πολιτικές αποφάσεις, οι οποίες ενδεχομένως να έχουν την βάση τους στα τεκταινόμενα με τη Λευκορωσία, ενώ διαβήματα γίνονται και πέραν του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Στάση αναμονής

Σε αναμονή για τις εξελίξεις από τη ρωσική αγορά και ο ξενοδοχειακός κλάδος. Οι μέχρι στιγμής πληροφορίες αναφέρουν ως δεδομένο την συνέχιση των προγραμματισμένων πτήσεων, ενώ μετέωρο παραμένει το θέμα των ναυλωμένων πτήσεων. Έτσι, λοιπόν, με βάση τα μέχρι στιγμής δεδομένα του πτητικού προγράμματος από τα ρωσικά αεροδρόμια, οι πρόχειρες εκτιμήσεις κάνουν λόγο για 50 χιλιάδες επιβάτες τον μήνα. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ Χάρης Λοιζίδης περιγράφει ότι ο κλάδος είναι σε στάση αναμονής, περιμένοντας τις επόμενες ανακοινώσεις τόσο από τη ρωσική όσο και από την βρετανική αγορά, ενώ εκτιμά ότι παρά το μούδιασμα Ιουνίου, ο Ιούλιος και ο Αύγουστος θα δώσουν τις ανάσες που χρειάζεται ο τουριστικός κλάδος της Κύπρου. Πάντως μετά τον αποκλεισμό της Κύπρου από την πράσινη λίστα της Βρετανίας την περασμένη εβδομάδα, η Ρωσία αποτελεί αυτή την στιγμή τη βασικότερη τουριστική αγορά για την Κύπρο. «Σίγουρα μας ενδιαφέρει πότε θα επιτραπούν οι ναυλωμένες πτήσεις ώστε να προχωρήσουν τα προγράμματα διοργανώσεων ταξιδιών όπως είχαν προγραμματιστεί τον σχεδιασμό τους. Ελπίζουμε ότι θα υπάρξει αύξηση το επόμενο διάστημα, αναλόγως του πώς θα κινηθεί η κατάσταση λόγω της πανδημίας», δήλωσε στην «Κ» από την πλευρά της η γεν. Διευθύντρια της ΣΤΕΚ Χρυσάιμυλη Ψηλογένυ. Την ίδια ώρα, η 28η Ιουνίου θεωρείται από πολλούς η μέρα ορόσημο για το ξεκλείδωμα των τουριστικών ροών από Βρετανία, ωστόσο η απόφαση της βρετανικής κυβέρνησης

Ο στόχος για το 40-50% του 2019 δεν βασίζεται εξ ολοκλήρου σε Ρωσία και Βρετανία, αλλά και στις υπόλοιπες αγορές, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 40% της επιβατικής κίνησης φέτος.

Θετικά αποτιμάται το γεγονός ότι υπάρχουν πτήσεις από τα βρετανικά αεροδρόμια προς την Κύπρο, αν και κινούνται με περίπου το 36% της χωρητικότητάς τους.

έχει πολιτικό παρασκήνιο. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να προβλεφθεί στο 100% στη βάση της επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου.

Βάσει των τελευταίων εξελίξεων, το βασικό πρόγραμμα από τη ρωσική αγορά φαίνεται ότι δεν θα αυξηθεί, τουλάχιστον όχι επί του παρόντος. Δεν προδικάζει δηλαδή αυτή η εξέλιξη το πώς θα κινηθεί η Ρωσία το επόμενο διάστημα, ωστόσο σίγουρα έχει προβληματίσει τον τουριστικό κλάδο. Στην περίπτωση της Βρετανίας, παρά την πορτοκαλί κατηγορία, οι πτήσεις συνεχίζονται αν και με πολύ χαμηλές πληρότητες. Το επόμενο διάστημα εκτιμάται ότι οι πτήσεις των Ryanair, Easyjet και

Ανοιγματα και σε άλλες αγορές

Η Μαρία Κουρούνη, Ανώτερη Διευθύντρια Αεροπορικής Ανάπτυξης, Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας της Hermes Airports, τόνισε ότι δεν πρέπει να εστιάσουμε μόνο στο τι συμβαίνει στις αγορές της Ρωσίας και της Βρετανίας, αλλά να διευρύνουμε την οπτική μας και στις υπόλοιπες αγορές, οι οποίες μπορούν να δώσουν σημαντική ώθηση στην επιβατική κίνηση στο νησί. Συγκεκριμένα από τα μέχρι στιγμής στοιχεία, φαίνεται ότι φέτος το 40% των αεροπορικών θέσεων προέρχεται από 28 χώρες, πέραν των δύο βασικών μας αγορών. Συνολικά η Κύπρος αντλεί επιβατική κίνηση από 30 χώρες εκ των οποίων η Ρωσία και η Βρετανία. Οι υπόλοιπες 28 αντιπροσωπεύουν γύρω στο 40%. Μέχρι στιγμή ξεκίνησε πτήσεις η Πολωνία, η Ουκρανία, η Γαλλία και η Γερμανία αν και σε πολύ συγκρατημένα πλαίσια και πληρότητες, εντούτοις σαφώς δίνουν το δικό τους θετικό πρόσημο στην συνολική αποτίμηση. Εκτιμάται ότι αν κινηθούν ικανοποιητικά οι πτήσεις από Ρωσία και Αγγλία, τότε θα φτάσουμε το 25% του 2019, ωστόσο αν δουλέψουν και τα υπόλοιπα προγράμματα μπορεί να πετύχουμε τον στόχο του 40-50% του 2019.

British Airways από τα βρετανικά αεροδρόμια προς την Κύπρο θα μεταφέρουν έως επί το πλείστον φοιτητές και σε πολύ μικρούς αριθμούς μεμονωμένους τουρίστες, οι οποίοι έχουν το περιθώριο των 10 ημερών καραντίνας με την επιστροφή τους. Ωστόσο, το κρατούμενο εδώ είναι

ότι εφόσον συνεχίζεται το πτητικό πρόγραμμα, είναι ευκολότερη η έναρξη τουριστικών ροών, εφόσον με την αναθεώρηση της πράσινης λίστας, η Κύπρος προστεθεί στους ασφαλείς προορισμούς για τους Βρετανούς.

Πάντως μέχρι στιγμής οι αφίξεις κί-

Στο 22% ήταν ο φετινός Μάιος σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Αρβευαίτητα επικρατεί για το πώς θα κινηθεί ο Ιούνιος.

νούνται σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τις επιδόσεις του 2019. Μέχρι στιγμής πρόκειται για περίπου 12 χιλιάδες ανά ημέρα. Πολύ χαμηλές οι αφίξεις σε σχέση με τις επιδόσεις του 2019. Κυμαίνονται περίπου σε 12-13 χιλιάδες επιβάτες ανά ημέρα.

Για να πούμε ότι οι Ρώσοι έσωσαν την παρτίδα, θα πρέπει να αυξηθούν οι προσφερόμενες επιβατικές θέσεις. Ξεκίνησαν πτήσεις οι Wiz Air και η Ryanair. Εταιρείες που με 25-30% της χωρητικότητάς τους. Τις πρώτες έξι μέρες οι πτήσεις από Αγγλία έρχονταν με χωρητικότητα 36% σε σύγκριση με την Ρωσία που ήταν 85%. Η Πολωνία ξεκίνησε πτήσεις με χαμηλές

πληρότητες, ωστόσο καλύτερη είναι η εικόνα στις πτήσεις από Ουκρανία.

Το 1/5 του 2019

Ο στόχος που έχει τεθεί για φέτος κυμαίνεται στο 40% του 2019 - χρονιά ορόσημο για τις τουριστικές αφίξεις στο νησί. Τα στοιχεία από την Hermes Airports δείχνουν ότι ο Μάιος κινήθηκε στο 22% των επιδόσεων του αντίστοιχου μήνα του 2019. Η επιβατική κίνηση ήταν συνολικά 250.147 επιβάτες από τους οποίους οι 206.168 για το αεροδρόμιο Λάρνακας και οι 43.979 για το αεροδρόμιο Πάφου. Τον Μάιο του 2019 ο αντίστοιχος αριθμός ήταν στο 1,12 εκατ. Συγκριτικά με τον Απρίλιο 2021, μήνα κατά τον οποίο άνοιξε τουριστικά η Κύπρος, ο αριθμός της επιβατικής κίνησης διπλασιάστηκε. Ωστόσο, ο Ιούνιος, μετά τις τελευταίες εξελίξεις, καλύπτει ακόμα από μεγάλα αβεβαιότητα και ανοικτό το ενδεχόμενο ακυρώσεων υπό την αίρεση των επιδημιολογικών δεδομένων και των αποφάσεων σε πολιτικό επίπεδο. Στην περίπτωση που το πτητικό πρόγραμμα διατηρηθεί ως έχει, η επιβατική κίνηση Ιουνίου θα κινηθεί στις 400 χιλιάδες.

Δόθηκε φρέσκος δανεισμός 1,1 δισ. ευρώ

Ρευστότητα στην Κύπρο στο πρώτο τρίμηνο του 2021 με τα 650 εκατ. να έχουν δοθεί από τους δύο μεγάλους

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Δάνεια πάνω από 1,1 δισεκατομμύρια ευρώ έχουν παραχωρήσει οι τράπεζες της Κύπρου κατά την πρώτη τριμηνία του 2021, με τα 653 εκατομμύρια ευρώ να έχουν παραχωρηθεί από τα ταμεία των δύο μεγάλων τραπεζών του νησιού. Ο «φρέσκος» δανεισμός, αν και σε περίοδο «lockdown», κατέγραψε σημαντική άνοδο και έδωσε ενίσχυση στη ρευστότητα της κυπριακής αγοράς. Τα σχέδια της Κυβέρνησης για επιδότηση των επιστολίων για στεγαστικούς και επιχειρηματικούς σκοπούς έχουν λειτουργήσει καταλυτικά σε αυτό το αποτέλεσμα. Ελληνική Τράπεζα και Τράπεζα Κύπρου συνέχισαν να δανείζουν, με τη μία εκ των δύο να σημειώνει και αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Σύμφωνα με τα χθεσινά οικονομικά αποτελέσματα της Ελληνικής Τράπεζας, το σύνολο των νέων χορηγήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την 1η τριμηνία 2021 ανήλθε σε 166 εκατ.

Φ. Στασόπουλος: Ο δανεισμός του 2020 ακολουθούσε το μομέντουμ του 2019, με τα δάνεια που δόθηκαν στο πρώτο τρίμηνο του 2020 να ήταν απότοκο αιτήσεων του 2019.

ευρώ (4η τριμηνία 2020: 328 εκατ. ευρώ, 1η τριμηνία 2020: 203 εκατ. ευρώ, έτος 2020: 1.041 εκατ. ευρώ). Σε δήλωσή του ο Μεταβατικός Ανάδοχος Εκτελεστικός Διευθυντής της τράπεζας, Φοίβος Στασόπουλος, αναφορικά με την μείωση σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020, είπε πως είναι δικαιολογημένη η

Τα σχέδια της Κυβέρνησης για επιδότηση των επιστολίων για στεγαστικούς και επιχειρηματικούς σκοπούς έχουν λειτουργήσει καταλυτικά.

μείωση και εξήγησε πως η προτεραιότητα της Ελληνικής ήταν να αποφυγή τη δημιουργία των νέων καθυστερήσεων. Ωστόσο, εξήγησε πως ο δανεισμός του 2020 ακολουθούσε το μομέντουμ του 2019, με τα δάνεια που δόθηκαν στο πρώτο τρίμηνο του 2020 να ήταν απότοκο αιτήσεων του 2019. Συν τοις άλλοις, ο κ. Στασόπουλος

υπογράμμισε πως ο νέος δανεισμός επικεντρώθηκε από τη συνέχιση της κρίσης κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, με τα επιχειρηματικά δάνεια να επηρεάζονται περισσότερο από την αναβολή των επενδύσεων. Όπως αναφέρεται στην επιχειρηματική κατάσταση των σχετικών αποτελεσμάτων, η Τράπεζα συνέχισε την πα-

ροχή χορηγήσεων προς φερέγγυες επιχειρήσεις και νοικοκυριά, ενώ ταυτόχρονα επικεντρώνεται στη διαχείριση των πρόωγων καθυστερήσεων. Οι μεικτές χορηγήσεις σε πελάτες στις 31 Μαρτίου 2021 ανήλθαν σε 6,79 δισ. ευρώ, και παρέμειναν στα ίδια επίπεδα σε σύγκριση με 6,8 δισ. ευρώ στις 31 Δεκεμβρίου 2020. Το καρ-

τοφυλάκιο των εξυπηρετούμενων χορηγήσεων παρέμεινε στα ίδια επίπεδα, ενώ το καρτοφυλάκιο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων αυξήθηκε κατά 1% σε σύγκριση με τις 31 Δεκεμβρίου 2020, κυρίως λόγω της εφαρμογής του νέου ορισμού αθέτησης. Οι αποπληρωμές εξυγιάνσης στην Ελληνική ανήλθαν σε περίπου 45 εκατ. την πρώτη τριμηνία του 2020 (2020: περίπου 200 εκατ.). Το μερίδιο αγορών χορηγήσεων της Τράπεζας στις 31 Μαρτίου 2021 ήταν 21,4% (31 Δεκεμβρίου 2020: 21,5%). Ο δείκτης καθαρών χορηγήσεων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 42,5% στις 31 Μαρτίου 2021 (31 Δεκεμβρίου 2020: 43,0%).

Παράλληλα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου που παρουσίασε στο προηγούμενο διάστημα, ο νέος δανεισμός που δόθηκε στην Κύπρο από την Τράπεζα Κύπρου κατά το α' τρίμηνο 2021 ήταν ο υψηλότερος τριμηνιαίος νέος δανεισμός που δόθηκε από την αρχή της πανδημίας τον Μάρτιο 2020. Σύμφωνα με την τράπεζα, ο νέος δανεισμός που δόθηκε στην Κύπρο κατά το α' τρίμηνο 2021 ανήλθε σε 487 εκατ., σε σύγκριση με 374 εκατ. κατά το δ' τρίμηνο 2020 (αυξημένος κατά 30% σε τριμηνιαία βάση), και σε 451 εκατ. το α' τρίμηνο 2020 (αυξημένος κατά 8% σε ετήσια βάση). Ο νέος δανεισμός που δόθηκε κατά το α' τρίμηνο 2021 αποτελείται από δάνεια σε μεγάλες επιχειρήσεις ύψους 233 εκατ., δάνεια ιδιωτών (λειτουργικών επιχειρήσεων) ύψους 159 εκατ. (εκ των οποίων στεγαστικά δάνεια ύψους 102 εκατ.), δάνεια σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους €63 εκατ. και δάνεια στον τομέα της ναυτιλίας και διεθνών εργασιών ύψους 32 εκατ. Όπως εξήγει η Τράπεζα Κύπρου, η τριμηνιαία αύξηση αντικατοπτρίζει την αυξημένη ζήτηση για νέο δανεισμό το α' τρίμηνο 2021, κυρίως λόγω των μεγάλων επιχειρήσεων (αύξηση 34% σε τριμηνιαία βάση), καθώς η οικονομική δραστηριότητα συνεχίζει να βελτιώνεται.

Μήνα με τον μήνα

Τον Ιανουάριο του 2021 τα συνολικά νέα δάνεια παρουσίασαν μείωση και έφτασαν στα 208 εκατ., σε σύγκριση με 357,4 εκατ. τον Δεκέμβριο του 2020. Τα νέα καταναλωτικά δάνεια μειώθηκαν στα 11,6 εκατ., σε σύγκριση με 20,3 εκατ. τον Δεκέμβριο του 2020, τα νέα δάνεια για αγορά κατοικίας παρουσίασαν πτώση στα 76,1 εκατ., σε σύγκριση με 111 εκατ. τον Δεκέμβριο του 2020. Τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσό μέχρι 1 εκατ. κατέγραψαν μείωση στα 49,4 εκατ., σε σύγκριση με 54,6 εκατ. τον τελευταίο μήνα του 2020. Τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσό άνω του 1 εκατ. κατέγραψαν αύξηση στα 66,5 εκατ. και τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσό άνω του 1 εκατ. σημείωσαν αύξηση στα 120,4 εκατ. ευρώ. Τον Μάρτιο του 2021 τα συνολικά νέα δάνεια παρουσίασαν αύξηση και έφτασαν στα 611,5 εκατ. ευρώ. Τα νέα καταναλωτικά δάνεια αυξήθηκαν στα 18,3 εκατ., τα νέα δάνεια για αγορά κατοικίας παρουσίασαν άνοδο στα 104,6 εκατ., τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσό μέχρι 1 εκατ. κατέγραψαν αύξηση στα 90,9 εκατ. και τα νέα δάνεια προς μη χρηματοδοτικές εταιρείες για ποσό άνω του 1 εκατ. σημείωσαν αύξηση στα 376,8 εκατ. ευρώ.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η αθόρυβη μεταρρύθμιση στα «κόκκινα» δάνεια

Του ΤΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Μια σημαντική για την πραγματική οικονομία ρύθμιση δρομολογήθηκε, χωρίς ακόμα να έχουν κατανοηθεί οι επιπτώσεις της. Σχεδόν για διάστημα δύο μηνών, έως το τέλος Ιουλίου οι οφειλέτες έχουν την ευκαιρία να ρυθμίσουν με ευνοϊκό τρόπο τα χρέη τους. Δεν είναι τυχαίο ότι περίπου 42.000 επιχειρήσεις και επαγγελματίες έσπευσαν να ενταχθούν στο πρόγραμμα που προσφέρει σημαντική ανακούφιση από τα συσσωρευμένα βάρη με συνεισφορά του Δημοσίου.

Και χωρίς την καταστροφή της υγειονομικής κρίσης, η ελληνική οικονομία χρειαζόταν, ανάλογη ρύθμιση αλλά όπως δήλωσε στη Βουλή ο υπουργός Οικονομικών, Χρήστος Σταϊκούρας, οι ρυθμίσεις είναι «ιδιαίτερα ωφέλιμες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν πληγεί από την πανδημία του κορωνοϊού». Ωστόσο, πρόκειται για μέτρο πολύ πιο σημα-

Το Δημόσιο ουσιαστικά ενισχύει την προσπάθεια να βρεθεί λύση για ένα δάνειο που έχει προβλήματα.

ντικό από μια απλή ρύθμιση χρεών. Δημιουργούνται νέα δεδομένα στις σχέσεις των τραπεζών με τους πελάτες τους και τώρα που ανοίγει το θέμα αυτό δεν μπορεί να έχει συνέκεια.

Οι τράπεζες υποχρεούνται πλέον να κάνουν ρυθμίσεις που απέφυγαν, στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που εντάσσονται στο πρόγραμμα. Πρέπει να παρέχουν μείωση του επιτοκίου ρύθμισης, κατά τουλάχιστον 10%, συγκριτικά με το επιτόκιο που ίσχυε πριν από την αναδιάρθρωση του δανείου, για διάστημα οκτώ μηνών, όσο διαρκεί η επιδότηση.

Επιπλέον, όμως, παρέχουν μια ή περισσότερες από τις δυνατότητες όπως η μείωση του επιτοκίου ρύθμισης, για όλη τη διάρκεια της αποπληρωμής, ή/και διαγραφή μέρους των τόκων υπερμίσθωσης και εξωλογιστικών τόκων, επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής ή ακόμα και διαγραφή ποσοστού κεφαλαίου. Η τελευταία δυνατότητα βέβαια παρέχεται εφόσον πληρούνται συγκεκριμένα

κριτήρια, όπως ότι το χρέος είναι μεγαλύτερο της εμπορικής αξίας της περιουσίας του οφειλέτη, των συννομιλητών και εγγυητών και τα πρόσωπα αυτά διαπιστώνεται ότι δεν έχουν περισεύμα εισόδων. Περιορίζεται ένα φαινόμενο να εμφανίζονται χρέη που δεν υπάρχουν περίπτωση να εισπραχθούν. Επιπλέον οι τράπεζες υποχρεούνται να μην αυξήσουν τη δόση του δανείου μετά τη λήξη της επιδότησης και μέχρι την οριστική αποπληρωμή του δανείου.

Η καινοτομία της ρύθμισης είναι ότι η συνεισφορά του Δημοσίου ενεργοποιείται εφόσον στην περίπτωση μη εξυπηρετούμενου δανείου η τράπεζα προχωράει στην αναδιάρθρωση της οφειλής, έπειτα από συμφωνία με τον οφειλέτη. Το Δημόσιο ουσιαστικά ενισχύει την προσπάθεια να βρεθεί λύση για ένα δάνειο που έχει προβλήματα και η εκκρεμότητα βιάζει τόσο την τράπεζα που περιμένει μάταια να εισπράξει όσο και τον οφειλέτη που έχει παγιδευτεί στο χρέος.

Η τράπεζα υποχρεούται να καλέσει τον οφειλέτη προκειμένου να συμφωνήσουν μία αμοιβαία αποδεκτή και βιώσιμη αναδιάρθρωση, η οποία πρέπει να είναι μακροπρόθεσμη. Αν καταλήξουν σε συμφωνία, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η συνεισφορά του Δημοσίου, η τράπεζα πρέπει να εξασφαλίσει την μείωση του επιτοκίου κατά τουλάχιστον 10% επί του προβλεπόμενου πριν από την αναδιάρθρωση.

Είναι μια ώριμη μεταρρύθμιση: έπρεπε να ζήσουμε μια πανδημία για να τολμήσει κάποια κυβέρνηση να την υλοποιήσει. Δεν είναι η μόνη. Κάποιες είναι γνωστές και αναμενόμενες, άλλες φαίνεται να είναι μακριά. Το σίγουρο είναι ότι οι αλλαγές που έρχονται θα είναι σημαντικές είτε δρομολογήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας είτε ωρίμασαν αθόρυβα τα χρόνια που πέρασαν και θεωρούνται αυτονόητες.

Στην κατηγορία των ώριμων μεταρρυθμίσεων εντάσσεται η αντίδραση των επιβατών που αποδοκίμασαν την παρεμπόδιση του απόλυτου πλοίου από το λιμάνι από κάποιους που θεωρούν ότι πρέπει να εφαρμόζονται οι επιλογές κοινοτικών συνδικάτων ή οι αντίθετες αποφάσεις δικαστηρίων. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται και οι μεταρρυθμίσεις στην ανώτατη εκπαίδευση.

Αλμα 40% τον Μάιο στις τιμές των τροφίμων σε όλο τον κόσμο

Η θεαματική αύξηση εγκυμονεί τον κίνδυνο μεγάλης επιτάχυνσης του πληθωρισμού

Τη μεγαλύτερη άνοδο των τελευταίων 10 ετών σημειώνουν οι τιμές των τροφίμων παγκοσμίως, καθώς μέσα στον Μάιο έκαναν πραγματικό άλμα 40% και όπως τονίζει η Υπηρεσία Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), που έδωσε τα στοιχεία στη δημοσιότητα, ήταν ο 12ος συναπτός μήνας άνοδου των τιμών του κόστους των τροφίμων. Η θεαματική αύξηση εγκυμονεί τον κίνδυνο μεγάλης επιτάχυνσης του πληθωρισμού ειδικότερα σε φτωχές χώρες, τις εξαρτημένες από τις εισαγωγές. Παράλληλα, περιπλέκει περαιτέρω τα διλήμματα κεντρικών τραπεζών που έχουν να αντιμετωπίσουν τον πληθωρισμό, ενώ προσπαθούν ακόμη να στηρίξουν τις οικονομίες τους με μια άκρως αναπτυξιακή νομισματική πολιτική.

Ανάμεσα στους παράγοντες που συνέδραμαν στην αύξηση των τιμών ήταν η ξηρασία στις χώρες της Νότιας Αμερικής, καθώς κατέστρεψε τη σοδειά μεγάλου φάσματος βασικών ειδών διατροφής από το καλαμπόκι και τη σόγια μέχρι τον καφέ και τη ζάχαρη. Την κατάσταση επιδεινώσαν, άλλωστε, οι παραγγελίες-ρεκόρ της Κίνας που εισάγει μεγάλο όγκο σιτηρών, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το κόστος για τις βιο-

Ανάμεσα στους παράγοντες που συνέδραμαν στην αύξηση ήταν η ξηρασία στις χώρες της Νότιας Αμερικής και οι παραγγελίες-ρεκόρ της Κίνας.

μηχανίες παραγωγής ζωοτροφών. Σε ό,τι αφορά τα διάφορα είδη έλαια που χρησιμοποιούνται στη μαγειρική, οι τιμές έχουν εκτοξευθεί στα ύψη εξαιτίας της μεγάλης ζήτησης για βιοκαύσιμα. Όπως τονίζει η FAO, ο πληθωρισμός των τιμών των τροφίμων επιταχύνθηκε το 2020 στο 6,3% από το 4,6% στο οποίο βρισκόταν ήδη το 2019 και η αιτία ήταν βέβαια οι ρωγμές που προκάλεσε η πανδημία στην εφοδιαστική αλυσίδα, πλήττοντας, έτσι, την παραγωγή αλλά και τη διανομή των τροφίμων.

Η εκτίναξη των τιμών των τροφίμων θυμίζει ανάλογα επεισόδια στην παγκόσμια αγορά που το 2008 και το 2011 προκάλεσαν κοινωνικές εκρήξεις σε πάνω από 30 χώρες. Μιλώντας στο Bloomberg ο Αμνητολόγος Αμπασάν, οικονομολόγος της Υπηρεσίας Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ, τόνισε πως «έχουμε πολύ μικρά περιθώρια για να αντιμετωπίσουμε ένα πλήγμα στην παραγωγή αλλά και πολύ μικρά περιθώρια για μια απρόβλεπτη εκτίναξη της ζήτησης σε οποιαδήποτε χώρα». Όπως εξήγησε ο ίδιος, οποιοδήποτε από αυτούς τους παράγοντες μπορεί να οδηγήσει τις τιμές σε περαιτέρω

Οικονομολόγοι και αναλυτές της αγοράς προβλέπουν πως η άρση των περιοριστικών μέτρων και η επιστροφή των πελατών στα εστιατόρια θα δώσουν περαιτέρω ανοδική ώθηση στις τιμές των τροφίμων.

άνοδο και αυτό θα αποτελεί σοβαρό λόγο ανησυχίας. Σημαντικός παράγοντας που βοήθησε στην εκτίναξη των τιμών ήταν η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών, κυρίως όμως σε συνδυασμό με την άνοδο των μεταφορικών. Η ενίσχυση των τιμών των πρώτων υλών υπήρξε δυσβάσταχτη για ορισμένες βιομηχανίες όπως, για παράδειγμα, η Nestle και η Coca-Cola, εκπρόσωποι των οποίων δήλωσαν στους Financial Times ότι δεν έχουν εναλλακτική και αναγκαστικά θα μεταβιβάσουν το αυξημένο κόστος στις τιμές καταναλωτή. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα η Ελεν Ντίκινσον, διευθύνουσα σύμβουλος της BRC, προειδοποίησε πως υπάρχουν ακόμη πολλοί παράγοντες που μπορούν να εξωθήσουν σε

περαιτέρω άνοδο τις τιμές των τροφίμων. Οικονομολόγοι και αναλυτές της αγοράς προβλέπουν, άλλωστε, πως η άρση των περιοριστικών μέτρων και η επιστροφή των πελατών στα εστιατόρια θα δώσει περαιτέρω ανοδική ώθηση στις τιμές των τροφίμων. Στο μεταξύ, το πρόβλημα της πείνας ανά τον κόσμο έχει επιδεινωθεί δραματικά, καθώς η πανδημία επιτείνει τις ανισότητες στη διαθεση των τροφίμων εν μέσω ακραίων καιρικών φαινομένων και πολιτικών κρίσεων.

Οι περιοχές που αναμένεται να δεχθούν βαρύ πλήγμα σε περίπτωση περαιτέρω αύξησης των τιμών είναι οι χώρες της Δυτικής Αφρικής. Χώρες όπως η Νιγηρία, για παράδειγμα, εμφανίζουν ήδη πληθωρισμό

των τιμών των τροφίμων 23%, που σύμφωνα με το πρόγραμμα τροφίμων των Ηνωμένων Εθνών είναι ο υψηλότερος των τελευταίων 15 ετών. Το εν λόγω πρόγραμμα προειδοποίησε για τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι πλέον ευάλωτες χώρες και συμπεριέλαβε ανάμεσα τους τον Λίβανο, όπου ο πληθωρισμός των τιμών των τροφίμων εκτοξεύθηκε πέρυσι στο 400% εξαιτίας μιας εξαιρετικά αρνητικής συγκυρίας αποτελούμενης από την πανδημία, μια νομισματική κρίση και τα παρεπόμενα της έκρηξης στη Βηρυτό. Στη χώρα της Μέσης Ανατολής παραμένει ακόμη και σήμερα ο πληθωρισμός στο 200% όπως, άλλωστε, και στη Συρία και στο Σουδάν.

Bloomberg, Reuters, FAO, FT

Λίγοι θα καταφέρουν να ανταγωνιστούν την Tesla

Από τις 300 εταιρείες που θα δημιουργηθούν, μόλις δέκα θα επιβιώσουν

Τριακόσιες εταιρείες συνολικά θα ασχολούνται στο εγγύς μέλλον με την κατασκευή ηλεκτρικών οχημάτων, όπως προβλέπουν υψηλόβαθμα στελέχη του κλάδου, προειδοποιώντας παράλληλα ότι από αυτές λίγες θα επιβιώσουν. Όπως αναφέρει σχετικά το οικονομικό περιοδικό Economist, αυτήν τη στιγμή κινεζικές νεοφυείς επιχειρήσεις, όπως οι Aiways, Li Auto, Nio, Wm Motor και Xpeng, κατασκευάζουν ήδη ηλεκτρικά αυτοκίνητα κατά χιλιάδες. Στη Γηραιά Ηπειρο η κροατική Rimac και η ισπανική Hispano Suiza δημιουργούν υπερ-αυτοκίνητα με σπορ γραμμή και πολύ υψηλές τελικές ταχύτητες, ενώ η βρετανική Arrival παράγει ηλεκτρικά φορτηγά. Στις Ηνωμένες Πολιτείες οι Canoo, Fisker, Lordstown, Lucid και Rivian ελπίζουν να ξεκινήσουν σύντομα τη μαζική παραγωγή, ενώ η ταϊβανέζικη Foxconn, γνωστή κυρίως για την κατασκευή του

Δυσοίωνες εκτιμήσεις αναλυτών του κλάδου - Σήμερα οι περισσότερες εταιρείες είναι ζημιολογικές.

iPhone της Apple, μπορεί να αρχίσει να συναρμολογεί ηλεκτρικά αυτοκίνητα για άλλες εταιρείες. Όσο για την ίδια την Apple, το επόμενο στοίχημά της μπορεί να είναι ένα έξυπνο αυτοκίνητο iCar. Εκ των ανωτέρω εταιρειών οι περισσότερες είναι ζημιολογικές και κάποιες δεν έχουν έσοδα, όμως όλες διακρίνουν τη μεγάλη ευκαιρία να εξασφαλίσουν μερίδιο από τη στροφή της αυτοκινητοβιομηχανίας στην ηλεκτροκίνηση - όπως φαίνεται, όλες θέλουν να γίνουν η νέα Tesla. Η Nio, πάντως, εισήχθη στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης

Εκτιμάται ότι η επόμενη Tesla θα προέρχεται από την Κίνα. Οι καταναλωτές στη χώρα διψούν για καινοτομία τεχνολογία και η κυβέρνηση είναι πρόθυμη να στηρίξει την ηλεκτροκίνηση, δίνοντας προβάδισμα στις κινεζικές νεοφυείς. Η Nio, η μεγαλύτερη εξ αυτών, παράγει 44.000 οχήματα το 2020.

το 2018 και το 2019 την ακολούθησαν οι Xpeng και Li, ενώ όλες έχουν υψηλότερη κεφαλαιοποίηση από πολλές καθιερωμένες αυτοκινητοβιομηχανίες, σημειώνει ο Economist. Ο Χε Σιαοπένγκ, επικεφαλής της Xpeng, έχει δηλώσει ότι αναμένει η αγορά να φθάσει έως και τις 300 εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικών αυτοκινήτων, προτού συρρικνωθεί σε περίπου δέκα. Σύμφωνα με τον Economist, τρεις είναι οι βασικοί παράγοντες οι οποίοι θα εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους. Ο πρώτος έχει να κάνει με το ότι οι νεοφυείς οφείλουν

να διαθέτουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ο δεύτερος ότι πρέπει να κατασκευάζουν οχήματα πραγματικά μαζικά και, τρίτον, ότι πρέπει να διαμορφώσουν δίκτυο πωλησιών και διανομής.

Πέραν τούτου, αναλυτές της Jefferies εκτιμά πως η επόμενη Tesla θα προέρχεται από την Κίνα. Και πώς αλλιώς θα συνέβαινε, άλλωστε; Οι καταναλωτές στη χώρα διψούν για καινοτομία τεχνολογία και η κυβέρνηση είναι πρόθυμη να στηρίξει την ηλεκτροκίνηση, δίνοντας προβάδισμα στις κινεζικές νεοφυείς. Η Nio, η μεγαλύτερη εξ αυτών,

παράγει 44.000 οχήματα το 2020. Ακόμη σημαντικότερη από το μέτωπο της γεωγραφίας είναι και η επιλογή της σωστής επιμέρους αγοράς, όπως, λόγω χάριν, η Tesla κατασκεύασε πρώτα μεγάλα και ακριβά ηλεκτρικά οχήματα πολυτελείας, οπότε το κόστος της μπαταρίας μπορούσε να απορροφηθεί - πάντως, δεν ήταν η πρώτη κατασκευάστρια ηλεκτρικών αμαζιών στον κόσμο. Ενδεχομένως, λοιπόν, για τις άλλες ανταγωνίστριες το στοίχημα να πρέπει να είναι μια διαφορετική αγορά όπως εκείνη των οχημάτων επαγγελματικής χρήσεως ή των υπερ-αυτοκινήτων, όπως παρατηρεί ο Economist. Μεγιστάνει του πετρελαίου μοιάζουν πρόθυμοι να δώσουν 2 εκατ. δολάρια για να προσθέσουν ένα ακόμη υπερ-αυτοκίνητο στη συλλογή τους με τη σπορ σχεδίασή του και την εντυπωσιακή επιτάχυνσή του.

Και πάλι ίσως η στροφή σε μια συγκεκριμένη υποαγορά να μην αρκεί. Κατά τον πρόεδρο της Xpeng, Μπράιαν Γκου, οι νεοφυείς πρέπει να προσφέρουν κάτι πραγματικά διαφορετικό. Εφόσον τα αυτοκίνητα μετατρέπονται σε κάτι σαν προσωπικές ηλεκτρονικές συσκευές, το να είναι πρώτα τεχνολογικές οι κατασκευαστριες εταιρείες και μετά αυτοκινητοβιομηχανίες, μπορεί να προσφέρει ένα πλεονέκτημα.

Επίσης, δέλεαρ για τους επενδυτές είναι οι πατέντες, η τεχνολογική σφραγίδα των εταιρειών. Λόγω χάριν, οι επιστήμονες της Lucid ενίσχυσαν την αυτονομία της μπαταρίας στα 832 χιλιόμετρα. Η Nio προσφέρει μια τριπλή υπηρεσία αλλαγής μπαταρίας. Η Xpeng ισχυρίζεται ότι το σύστημα φωνητικής ενεργοποίησης της είναι το καλύτερο στην αγορά. Τέλος, οι Fisker και Canoo προσφέρουν συνδρομές οι οποίες δίνουν δυνατότητα τους οδηγούς να έχουν πρόσβαση σε ηλεκτρικά οχήματα χωρίς τη δαπανηρή εννοιασή τους.

Πιο δύσκολο από ό,τι αναμενόταν το εγχείρημα των αυτόνομων οχημάτων

Σήμερα αντί να κυκλοφορούν αυτόνομα αμάξια στον δρόμο, όπως πολλοί περιμέναμε, διεξάγονται δίκες καθώς έχουν συμβεί ατυχήματα και θάνατοι με αυτά, ενώ έχουν ήδη δαπανηθεί δισεκατομμύρια δολάρια για μια τεχνολογία η οποία έχει προκαλέσει απογοήτευση - ορισμένοι ερευνητές ισχυρίζονται πως θα χρειαστούν πολλά χρόνια για να εφαρμοστεί στην πράξη. Και όμως, το 2015 ο ιδρυτής της Tesla, Ελον Μασκ, δήλωσε πως τα αυτοκίνητα οχήματα θα βρίσκονται στους δρόμους σε οριζόντια τριετία. Το 2016, ο Τζον Τσίμπερ, συνιδρυτής της πλατφόρμας σύνδεσης οδηγών και επιβατών Lyft, πρόβλεψε πως το 2025 τα Ι.Χ. θα παύσουν να υφίστανται, αλλά μόλις προ εβδομάδων πούλησε τη δική της μονάδα αυτόνομων οχημάτων σε θυγατρική της Toyota ονόματι Woven Planet αντί 550 εκατ. δολαρίων. Στα τέλη του 2020 είχε προηγηθεί η Uber με ανάλογη κίνηση. Εκτοτε, οι δυνατότητες των αυτόνομων οχημάτων βελτιώθηκαν, αλλά το να σκεφθεί κανείς πως θα μιμηθούν εκείνες των ανθρώπων απέχει από την πραγματικότητα, όπως αναφέρουν οι The New York Times. Τώρα πλέον στην κούρσα για την αυτόνομη οδήγηση φαίνεται πως θα απομείνουν όσοι έχουν ρευστό να διαθέσουν, όπως η Waymo, θυγατρική της Alphabet (μητρικής της Google), αλλά και οι κολοσσοί της αυτοκινητοβιομηχανίας, καθώς και λίγες νεοφυείς εταιρείες. Σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών Pitchbook, η οποία παρακολουθεί τη χρηματοπιστωτική δραστηριότητα, οι γίγαντες της υψηλής τεχνολογίας και του αυτοκινήτου θα συνεχίσουν για χρόνια τα σχέδιά τους. Αναμένεται να δαπανήσουν 6-10 δισεκατομμύρια δολάρια επιπλέον στην

έρευνα, προτού η τεχνολογία είναι εφαρμοσμένη στην πράξη - πιθανόν το 2030. Όπως παρατηρεί ο Κρις Αρμσον, μηχανικός σε αρχικά στάδια στο έργο αυτόνομων οδήγησης της Google, προτού αυτό μετασχηματιστεί στην εταιρεία Waymo, «πρόκειται για μια μεταπολίτευση - ορισμένοι ερευνητές ισχυρίζονται πως θα χρειαστούν πολλά χρόνια για να εφαρμοστεί στην πράξη. Σήμερα είναι επικεφαλής της Αυτορα, η οποία απέκτησε τη σχετική μονάδα της Uber. Κανείς πάντως δεν μπορεί ποτέ να προβλέψει επακριβώς την εξέλιξη ενός πειράματος. Απλώς το συγκεκριμένο πείραμα της αυτόνομων οδήγησης έτυχε να είναι και ένα από τα διασημότερα του 21ου αιώνα στις ΗΠΑ. Μάλλον, οι προσδοκίες ήταν μη ρεαλιστικές, ειδικά, όπως τις έθεσε ο Ελον Μασκ. Σήμερα η εταιρεία του, Tesla, παρέχει τεχνολογία απλής αυτονομίας στα οχήματά της και μόνο στις εθνικές οδούς. Στο πλαίσιο των πειραματισμών της Tesla άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και η ίδια κατηγορείται για κατάχρηση τεχνολογίας. Εκείνη, όμως, που δέχθηκε περισσότερο τα πλήγματα ήταν η Uber, η οποία αρχικά είχε εξασφαλίσει 40 ειδικούς στα ρομπότ από το Πανεπιστήμιο Κάρνεγκι Μέλον και είχε αγοράσει μονάδα κατασκευής αυτόνομων φορτηγών. Σε δικαστική διαμάχη με τη Waymo για πατέντες έπληθε διακανονισμός, ενώ στη συνέχεια πρώην στέλεχος της Uber παραδέχθηκε ότι είχε κάνει κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας. Πεζός στην Αριζόνα σκοτώθηκε λόγω σύγκρουσης αυτόνομων αμαζιών και στο τέλος η Uber ουσιαστικά πλήρωσε την Αυτορα με της αγοράσει τη μονάδα τεχνολογίας αυτόνομων οδήγησης.

THE NEW YORK TIMES

Το πρόβλημα

Σκιαγραφώντας με τις χαρακτηριστικές διατυπώσεις του την ιδιαιτερότητα μιας «φούσκας», ο πρώην πρόεδρος της Federal Reserve Αλαν Γκρίνσπαν είχε προετών επισήμανει ότι «είναι πολύ δύσκολο να εντοπίσει κανείς μια "φούσκα" παρά μόνον εκ των υστέρων, όταν δηλαδή σκάει επιβεβαιώνοντας, έτσι, την ύπαρξή της».

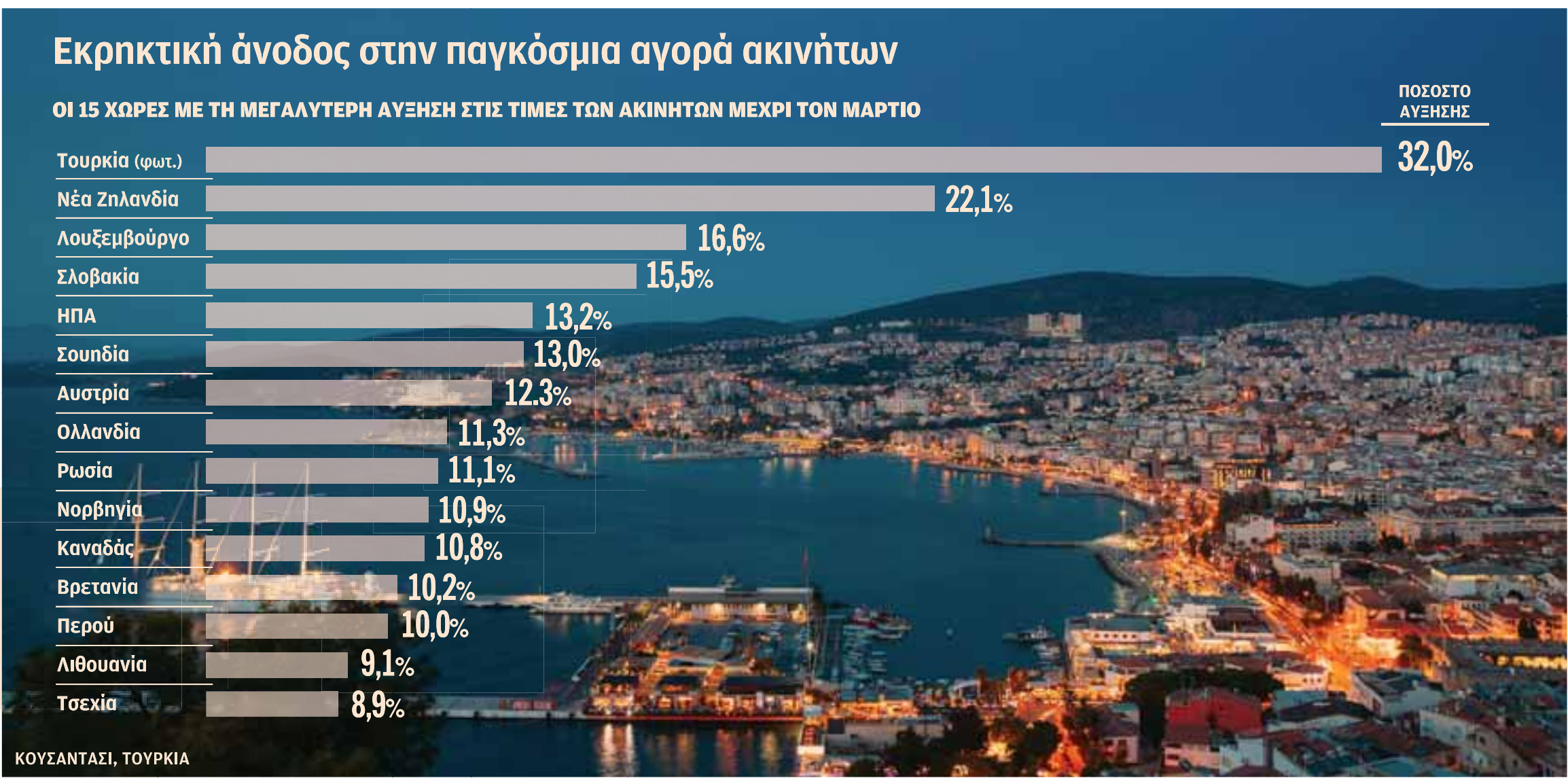
Αναπόφευκτο

Επισημαίνοντας πως η ρευστότητα που διοικείται αθρόα στην αγορά οι κεντρικές τράπεζες για να στηρίξουν τις οικονομίες εν μέσω της πανδημίας οδηγεί αναπόφευκτα σε «φούσκες», ο επικεφαλής της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, Αγκουστίν Κάρστενς, τόνισε πως «είναι ένας κίνδυνος που πρέπει να αναγνωρίσουμε και πρέπει να τον παρακολουθούμε πολύ προσεκτικά».

Το κόστος

Αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα των μέτρων στήριξης, η οικονομολόγος της Natixis SA για θέματα Ασίας - Ειρηνικού, Αλίσια Γκαρσία Χερρέρο, τόνισε πως «οι κεντρικές τράπεζες γνωρίζουν τι κάνουν, γνωρίζουν πως όταν το κάνουν αυτό θα εμφανιστούν "φούσκες", αλλά το κόστος θα ήταν πολύ μεγαλύτερο αν δεν έκαναν τίποτα».

ΠΗΓΗ: Knight Frank's Global House Price Index, ο' τρίμ. 2021

H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πληθαίνουν τα σημάδια για νέες «φούσκες»

Οι παρενέργειες της αθρόας ρευστότητας που προσφέρουν οι κεντρικές τράπεζες λόγω πανδημίας

της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Είναι πάντα ανεπιθύμητες και επικίνδυνες, υπό μία έννοια προβλεπόμενες ή, τουλάχιστον, αναμενόμενες αλλά πολύ δύσκολα ανιχνεύσιμες εγκαίρως. Ο λόγος για τις παρενέργειες αυτές της άνευ προηγουμένου ρευστότητας που προσφέρουν αθρόα οι κεντρικές τράπεζες για να στηρίξουν τις οικονομίες τους εν μέσω της πανδημίας: τις «φούσκες». Είναι σαφές ότι έχουν αρχίσει να εμφανίζονται «φούσκες» σε διάφορους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας και αρχίζουν να προβληματίζουν.

Ενδείξεις για την ύπαρξη «φούσκας» υπάρχουν κυριολεκτικά παντού και όλα δείχνουν πως εξακολουθούν να διογκώνονται περαιτέρω: συνεχίζουν την ανοδική πορεία

Στην προσπάθειά τους να αποφύγουν μια πικρή ζημιά, πολλοί επενδυτές προσπαθούν τώρα να αναλύσουν την κατάσταση και να την αποτιμήσουν σωστά.

τους οι αγορές ακινήτων ανά τον κόσμο, με τις τιμές να σημειώνουν διψήφια άνοδο στις περισσότερες χώρες: οι τιμές των μετοχών γνωρίζουν τη μεγαλύτερη άνοδο μετά τη «φούσκα» των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας και έχει εκταναχθεί στα ύψη ο αριθμός

των αρχικών δημόσιων εγγράφων στα χρηματιστήρια που με ελάχιστες διορθωτικές κινήσεις καταγράφουν κέρδη περίπου επί 14 μήνες. Ακόμη και η αγορά κρυπτονομισμάτων βρίσκεται στα ύψη παρά την πτώση που σημειώνουν τελευταία οι τιμές του bitcoin και του ethereum. Στοιχείο «αδικαιολόγητης υπεραισιοδοξίας» όπως προ πολλών ετών είχε χαρακτηρίσει αυτού του είδους την άνοδο των αγορών ο πάλαι ποτέ πρόεδρος της Fed, Αλαν Γκρίνσπαν, το dogecoin. Το κρυπτονομισμα-φάρσα που δημιουργήθηκε κυριολεκτικά για πλάκα το 2013 και τις τελευταίες ημέρες σημείωσε άνοδο 40% όταν το χρηματιστήριο - ανταλλακτήριο κρυπτονομισμάτων, το Coinbase, ανακοίνωσε ότι θα το δέχεται εφές.

Σε αντίθεση, άλλωστε, με αυτό που συχνά

συμβαίνει σε άλλες περιόδους ανάκαμψης, οι κεντρικές τράπεζες με προεξάρχουσες την ΕΚΤ και τη Federal Reserve δηλώνουν σε όλους τους τόνους ότι θεωρούν πρόωπη τη συζήτηση για μείωση των αγορών ομολόγων. Και όμως, από την αρχή του έτους υποχωρούν συνεχώς τα κρατικά ομόλογα και οι αποδόσεις τους έχουν πάρει την ανιούσα. Όπως, ωστόσο, είχε τονίσει προ ετών ο Αλαν Γκρίνσπαν, οι «φούσκες» δεν είναι ορατές και δεν μπορούν να εντοπισθούν παρά μόνον όταν «σκάσουν», οπότε καθίστανται πικρή και συνήθως επώδυνη τρόπο αισθητή την παρουσία τους.

Στην προσπάθειά τους να αποφύγουν μια πικρή ζημιά, πολλοί επενδυτές προσπαθούν τώρα να αναλύσουν την κατάσταση και να την αποτιμήσουν σωστά ώστε να α-

ντιληφθούν κατά πόσον στοιχειοθετείται όντως «φούσκα». Αυτό κάνει και ο Ρέι Ντάλιο, για παράδειγμα, ο γνωστός μεγαλοεπενδυτής, ιδρυτής και πρόεδρος ενός εκ των μεγαλύτερων επενδυτικών fund, του Bridgewater Associates, που επικαλείται ένα δείκτη «φούσκας», αποτελούμενο από έξι δείκτες σχετικούς με την άνοδο της αγοράς. Αναφέρει λοιπόν πως τους τελευταίους μήνες αυτός ο σύνθετος δείκτης βρίσκεται στο 77%. Και παρά τους κινδύνους που διαβλέπει, εκτιμά πως υπάρχουν ακόμη περιθώρια για περαιτέρω άνοδο των χρηματιστηρίων, τουλάχιστον αν η τρέχουσα κατάσταση συγκριθεί με το κραχ του 1929 και τη «φούσκα» των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας της δεκαετίας του 1990, όταν ο ίδιος αυτός σύνθετος δείκτης είχε ανέλθει στο 100%.

Ρεκόρ κερδών στα χρηματιστήρια, πήραν φωτιά οι τιμές των ακινήτων

Η περετώδης και σχεδόν απρόσκοπτη άνοδος των χρηματιστηρίων, απότοκος της υπερβολικά μεγάλης ρευστότητας που έχουν διαθέσει οι κεντρικές τράπεζες, εμφανίζει σαφώς τα ανησυχητικά χαρακτηριστικά της «φούσκας». Αντανακλάται, άλλωστε, στο σύνολο των κερδών που έχουν συγκεντρώσει οι μεγάλοι δείκτες στις δύο πλευρές του Ατλαντικού: ο πανευρωπαϊκός δείκτης EuroStoxx 600 πλησιάζει το ιστορικό ρεκόρ του αφού από την αρχή του έτους έχει συγκεντρώσει κέρδη 13,15%. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στη Wall Street, όπου ο δείκτης S&P 500 βρίσκεται μόλις 0,85% κάτω από το ιστορικό υψηλό

και ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης Dow Jones επίσης.

Παράλληλα, οι τιμές των ακινήτων έχουν κυριολεκτικά πάρει φωτιά από τη Νέα Ζηλανδία μέχρι τον Καναδά, με τις τιμές των ακινήτων να σημειώνουν διψήφια άνοδο στις περισσότερες χώρες. Η πλέον «καυτή» είναι η αγορά ακινήτων της Τουρκίας, καθώς γνωρίζει πρωτοφανή εκτίναξη των τιμών κατά 32%. Στην Κίνα, οι τιμές των ακινήτων έχουν αυξηθεί σε όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα και από την αρχή του έτους οι τράπεζες της χώρας έχουν επιβάλει αυστηρούς περιορισμούς στις κορηγήσεις πιστώσεων σε μεσσιτικές επιχειρήσεις αλλά

και στις κορηγήσεις στεγαστικών δανείων σε ιδιώτες. Στη Νέα Ζηλανδία, όπου οι τιμές των ακινήτων έχουν αυξηθεί κατά 22,1%, οι Αρχές απέσυραν τα φορολογικά κίνητρα για την επένδυση σε ακίνητα. Στις ΗΠΑ, όπου οι τιμές των ακινήτων σημειώνουν αύξηση 13,2% τους τελευταίους 12 μήνες και είναι η μεγαλύτερη από τον Δεκέμβριο του 2005, είναι σαφές πως εισρέουν στα ακίνητα κέρδη από τη συνεχή άνοδο των χρηματιστηρίων. Παρουσιάζουν πρωτοφανή υψηλά ποσοστά, φθάνουν συγκεκριμένα το 25% του συνόλου, οι αγορές κατοικιών στις οποίες το τίμημα εξοφλείται άμεσα στο σύνολό του.

Την ίδια στιγμή, γνωρίζει πρωτοφανή άνοδο η αγορά πράσινων ομολόγων, ενώ τα κρατικά ομόλογα υποχωρούν σχεδόν σε όλον τον κόσμο, με τις αποδόσεις τους να έχουν πάρει την ανιούσα από την αρχή του έτους σε Ευρώπη και Αμερική. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την Ευρώπη, τις τελευταίες ημέρες υποχώρησαν οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων και τείνουν γενικά να σταθεροποιηθούν.

Σημειώναν όμως άνοδο από τις αρχές του έτους και είχαν φτάσει να πλησιάζουν κατά μέσον όρο το 0,3%, καταγράφοντας τα υψηλότερα επίπεδα από τον Ιούνιο του περασμένου έτους.

Αναλυτές της αγοράς ερμηνεύουν την κατάσταση ως απόδειξη περί του πόσο λεπτού χειρισμού πρέπει να επιστρατεύσει η ΕΚΤ όταν θα αποφασίσει να περιορίσει το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων προκειμένου να αποφύγει μια εκτίναξη του κόστους δανεισμού, ειδικότερα των ασθενέστερων οικονομιών.

Όπως τονίζουν, η απόσυρση μιας άκρας αναπτυξιακής νομισματικής πολιτικής με στόχο τη στήριξη χειμαζόμενης οικονομίας απαιτεί εξαιρετική ισορροπία: αν την επισπεύσει μπορεί να προκαλέσει έντονες αντιδράσεις από πλευράς των επενδυτών και να θέσει σε κίνδυνο την ανάκαμψη.

Πυρετός για τα κρυπτονομίσματα, χορός εκατομμυρίων για ψηφιακά έργα τέχνης

Πασιλούς η κατεχόμενη «φούσκα» της εποχής του κορωνοϊού ήταν τα κρυπτονομίσματα, τα οποία βρέθηκαν στο επίκεντρο της επικαιρότητας με τα τριψήφια ποσοστά άνοδου, τα διψήφια ποσοστά καθόδου και την υπερβολικά ενασχόληση επωνύμων επιχειρηματιών με το είδος. Η ιστορία με τα κρυπτονομίσματα σίγουρα δεν έχει τελειώσει ούτε και υπάρχουν λόγοι για να πιστέψει κάποιος πως η πρόσφατη πτώση τους μπορεί να παγιώσει καταστάσεις.

Για την πλειονότητα όσων ενδιαφέρονται γι' αυτήν την αδιαφανή και σκοτεινή αγορά, η πτώση ήταν αναμενόμενη και θα ακολουθούσε νέα άνοδος. Γενικότερα, όλα δείχνουν πως θα υπάρξουν σύντομα εξελίξεις σε αυτήν την αγορά και δεν αποκλείεται να είναι καταλυτικές εφόσον όλο και περισσότερες κε-

Στη διάρκεια του τελευταίου έτους, η αγορά της ψηφιακής τέχνης έχει αυξηθεί σε αξία 400 φορές.

ντρικές τράπεζες δείχνουν επιθετικές διαθέσεις να την ελέγξουν επιβάλλοντας ρυθμίσεις και περιορισμούς.

Ο πυρετός της «φούσκας» των κρυπτογραφημένων αξιών δεν περιορίζεται, όμως, στα γνωστά πλέον σε όλους bitcoin και ethereum, αλλά επεκτείνεται ακόμη και στη σφαίρα των ψηφιακών έργων τέχνης.

Τον Φεβρουάριο, ένα γραφιστικό από υ-

πολογιστή, με το σχέδιο ενός πιθήκου που είχε επεξεργαστεί έτσι ώστε να μοιάζει πως σχεδιάστηκε από υπολογιστή παλαιάς κοπής, πουλήθηκε σε ασατική αγορά έναντι 900.000 δολαρίων. Κι ενώ θα μπορούσε να θεωρηθεί τμήμα μιας μόδας του ρετρό, στην πραγματικότητα αποτελεί απλώς μέρος αυτής της νέας σειράς έργων τέχνης, των γνωστών ως CryptoPunk, της τακτικής ορισμένων νέων καλλιτεχνών που χρησιμοποιούν την τεχνολογία του blockchain για να διασφαλίσουν ότι το έργο θα μείνει μοναδικό στον κόσμο. Στη διάρκεια του τελευταίου έτους, η αγορά αυτή της ψηφιακής τέχνης έχει αυξηθεί σε αξία ούτε μία ούτε δύο, αλλά 400 φορές.

Και όχι μόνον. Την απόδειξη ότι οι αγορές ανά τον κόσμο έχουν γεμίσει με «φούσκες» δίνουν οι εξελίξεις στους οίκους δημοπρα-

σιών. Κάθε είδους εξεζητημένη επένδυση προσελκύει το κερδοσκοπικό κεφάλαιο στις δημοπρασίες, με τη μινιατούρα μιας πολυτελούς Ferrari να πωλείται έναντι 120.000 ευρώ, ένα μουσικό κροσί Romanee-Conti εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια και μερικά εκατομμύρια δολάρια να θυσιάζονται για την αγορά μιας συλλεκτικής κάρτας του μπέιζμπολ. Και οι τιμές δίνουν το στίγμα της «φούσκας» ακόμη και στις δημοπρασίες συμβατικών έργων τέχνης. Είναι ενδεικτικό ότι η Ελενα Νιούμαν, διευθύντρια του οίκου Sotheby's για την Ευρώπη, εξέφραζε προσφάτως την έκπληξή της για τις δυσθεώρητες τιμές στις οποίες πουλήθηκαν έργα τέχνης αξιολογία μεν, αλλά που συνήθως δεν πωλούνται σε υπερβολικές τιμές.

Στη διάρκεια των τελευταίων μηνών, αρ-

κετά έργα που υπό κανονικές συνθήκες δημοπρατούνται σε τιμές έως δύο εκατ. δολ. έφθασαν να πουληθούν έναντι 10 εκατ. δολαρίων.

Παράγοντες αυτής της αγοράς με παρουσία στους διασημότερους οίκους δημοπρασιών επισημαίνουν ακριβώς αυτό που έχει διαπιστωθεί επανειλημμένως στη διάρκεια της πανδημίας: οι πλούσιοι, και εν προκειμένω οι πλούσιοι συλλέκτες έργων τέχνης ή όσοι επενδύουν σε έργα τέχνης, έχουν γίνει πολύ πλουσιότεροι και η μεγάλη ρευστότητα που διαθέτουν τους δίνει τη δυνατότητα να οδηγούνται στη στρατόσφαιρα τις τιμές οποιουδήποτε πράγματος μπορεί να πουληθεί, να δημοπρατηθεί ή να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσεως στο χρηματιστήριο.

Στηρίζουμε την Επιχειρηματικότητα!

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η πανδημία ανέτρεψε την οικονομική πολιτική

Του MATTHEW BOESLER / BLOOMBERG

Μόλις παγιωθούν οι ιδέες για το πώς να διαχειριστείτε την οικονομία, μπορεί να χρειαστούν γενιές για να τις ξεριζώσετε. Κάτι μεγάλο και ανατρεπτικό πρέπει να γίνει σαν την πανδημία του κορωνοϊού. Το 2020, όταν η πανδημία ενέκρινε και οι οικονομίες σε όλο τον κόσμο διέκοψαν τη λειτουργία τους, οι πολιτικοί, χωρίς να το σκεφθούν δεύτερη φορά, προκάλυψαν βραχυκύκλωμα στον επιχειρηματικό κύκλο. Ειδικότερα, στις ΗΠΑ μία πλημμυρίδα δημοσίων δαπανών ανέσυρε την οικονομία από τη βαθύτερη ύφεση στα χρονικά και μάλιστα γρηγορότερα από όσο περίμενε κανείς και την εκτίναξε. Ως αποτέλεσμα παρατηρείται μία τεκτονική αλλαγή της οικονο-

ματά όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, οι επί μακρόν εκτελεστές των παλαιών κανόνων της φορολογικής σύνοσης, διακήρυξαν τα οφέλη από τα κρατικά προγράμματα τόνωσης της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα οι ΗΠΑ και σε μικρότερο βαθμό και άλλες ανεπτυγμένες οικονομίες, εμφάνισαν πολύ ταχύτερη ανάκαμψη από εκείνην μετά το 2008. Αυτή η επιτυχία ανοίγει μια νέα φάση στη διαμάχη για τη χάραξη πολιτικής.

Σύμφωνα με τους παραδοσιακούς νόμους, χρειάζονται χρόνια προκειμένου τα νοικοκυριά να επανέλθουν στην κανονικότητα μετά την ξαφνική κατάρρευση της οικονομικής δραστηριότητας του 2020. Αντ' αυτού, η αμερικανική κυβέρνηση παρενέβη για να τα θωρακίσει από τις χειρότερες επιπτώσεις της, με τρόπο που δεν είχε δοκιμαστεί πραγματικά πριν, αντικαθιστώντας τους μισθούς, που εκατομμύρια νέοι άνεργοι δεν λαμβάνουν πλέον από τους εργοδότες τους. Η κλίμακα αυτής της καινοτομίας είναι εμφανής σε αυτό που ο Γιαν Χάτζιους, προϊστάμενος οικονομολόγος της Goldman Sachs, χαρακτηρίζει «το πιο εκπληκτικό στατιστικό στοιχείο ολόκληρης αυτής της περιόδου».

Το δεύτερο τρίμηνο του 2020, οπότε συρρικνώθηκε με τον ταχύτερο ρυθμό η οικονομική δραστηριότητα, μετρημένη με το συμβατικό εργαλείο του ΑΕΠ, το εισόδημα των νοικοκυριών των ΗΠΑ αυξήθηκε.

Οι πολιτικοί κινήθηκαν γρήγορα, επειδή διέκριναν την επικείμενη καταστροφή εάν ολιγορούσαν, αλλά και γιατί είχαν απογοητευθεί από την αντίδραση στην κρίση του 2008. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα βοηθήθηκε, αλλά όχι οι ιδιοκτήτες σπιτιών - δανειολήπτες και τα νοικοκυριά, τα οποία άνευ στήριξης είδαν τα εισοδήματά τους να μειώνονται. Σήμερα οι νέες οικονομικές πολιτικές προστάτευσαν με τη χρηματοπιστωτικό σύστημα, αλλά από κάτω προς τα πάνω και όχι αντίστροφα, όπως τότε ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Τραπεζών (Fed). Το 2020 οι δουλειές εξαφανίστηκαν. Οι Αμερικανοί αγωνίζονταν να πληρώσουν το ενοίκιο και τα δάνεια τους. Χωρίς τις επεμβάσεις της κυβέρνησης να αντικαταστήσει το χαμένο εισόδημα, η κρίση υγείας που είχε ήδη προκαλέσει κρίση στην απασχόληση θα είχε μετατραπεί σε οικονομική.

Οι ρυπογόνες εταιρείες, «αγκάθι» για τις ευρωπαϊκές τράπεζες

Η κλιματική αλλαγή κρύβει κινδύνους για τους ισολογισμούς τους

Των MARION HALFTERMEYER, NICHOLAS COMFORT και DEMETRIOS POGKAS BLOOMBERG

Το επόμενο μεγάλο πρόβλημα για τις ευρωπαϊκές τράπεζες και ενδεχομένως ο σημαντικότερος κίνδυνος που τις απειλεί σχετίζεται με την έκθεσή τους στους κινδύνους που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή αλλά και από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία. Σε πρόσφατη μελέτη της μεταξύ 29 ευρωπαϊκών τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Αρχών Τραπεζών (EBA) διαπίστωσε πως το 58% της συνολικής έκθεσής τους σε μεγάλες επιχειρήσεις αφορά τομείς που μπορούν να πληγούν από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία.

Πολλές τράπεζες δημοσιεύουν τώρα στοιχεία σχετικά με την έκταση του δανεισμού τους σε βιομηχανίες ορυκτών καυσίμων, καθώς οι κεντρικές τράπεζες εξετάζουν διεξοδικά το δανειακό χαρτοφυλάκιό τους και απειλούν να επιβάλουν αυστηρότερες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας σε όσες έχουν μεγάλη έκταση στους κινδύνους από την κλιματική αλλαγή. Συχνά, όμως, οι τράπεζες παρουσιάζουν εκτενώς τα στοιχεία για την έκθεσή τους σε επιχειρήσεις που θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα από τη μετάβαση σε ένα μοντέλο μειωμένων εκπομπών καυσαερίων, αλλά τα στοιχεία που δημοσιεύουν προσφέρουν περιορισμένη ενημέρωση και μόνον για ένα τμήμα των δραστηριοτήτων τους. Οι επενδυτές ίσως θέλουν να έχουν καλύτερη ενημέρωση και να είναι πιο επιφυλακτικοί έναντι τραπεζών που εκ πρώτης όψης φαίνονται να έχουν περιορισμένη έκθεση στους κινδύνους από την κλιματική αλλαγή.

Οι τράπεζες που δεν δημοσιεύουν πολλές λεπτομέρειες ενδέχεται να δίνουν την ε-

Το 58% της συνολικής έκθεσής τους σε μεγάλες επιχειρήσεις αφορά τομείς που μπορούν να πληγούν από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία.

ντύπωση ότι έχουν περιορισμένη έκθεση στην κλιματική αλλαγή ή και στους κινδύνους της μετάβασης όπως είναι, για παράδειγμα, οι επιπτώσεις νέων ρυθμίσεων ή πολιτικών κατά τις κλιματικές αλλαγές που μπορούν να πλήξουν τα κέρδη επιχειρήσεων πελατών τους με βαρύτερες εκπομπές καυσαερίων. Όπως αναφέρει η Πιλάρ Γκουτιέρρεζ, στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Αρχών Τραπεζών (EBA), «η διαφάνεια ενθαρρύνει τις τράπεζες να εξετάσουν καλύτερα την έκθεσή τους, να αυξήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια, να έχουν μεγαλύτερη ρευστότητα και τελικά να διοικηθούν κεφάλαια σε βιώσιμες επενδύσεις». Επιπλέον, δεν υπάρχουν

Η γερμανική Deutsche Bank αναφέρει τις «βιομηχανίες με μεγάλη ένταση άνθρακα», αλλά δεν δημοσιεύει στοιχεία για την έκθεσή της σε τομείς που επηρεάζονται από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία.

καθορισμένες και πλήρως συγκεκριμένες προδιαγραφές για το πώς πρέπει να γίνεται η δημοσιοποίηση των σχετικών στοιχείων και κάθε τράπεζα σχεδόν χρησιμοποιεί δικό της μοντέλο.

Ορισμένες τράπεζες δεν δημοσιεύουν στοιχεία πιο λεπτομερή πέραν της έκθεσής τους στις πιο ρυπογόνες επιχειρήσεις. Ανάμεσα στις τράπεζες που έχουν καταβάλει τη μεγαλύτερη προσπάθεια για να δημοσιεύσουν όσο γίνονται πιο διεξοδική ενημέρωση, η βρετανική Barclays αναφέρει πως χρησιμοποιεί ως κριτήριο «τον αυξημένο κίνδυνο από την κλιματική αλλαγή», αλλά επισημαίνει πως τα στοιχεία της δεν καταδεικνύουν πόσο ρυπογόνος είναι οι

κάθε επιχείρηση στην οποία χρηματοδοτεί. Η ελβετική Credit Suisse χρησιμοποιεί ως κριτήριο για τις επιχειρήσεις που έχει δανείσει αν είναι «σχετική με τον άνθρακα και ευαίσθητη στην κλιματική αλλαγή» και δεν αναφέρεται σε υποθήκες και άλλα μέτρα περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου. Η επίσης ελβετική UBS χρησιμοποιεί το κριτήριο «ευαίσθητη σε κλιματικούς παράγοντες», αλλά δεν αναφέρει σε ποιον βαθμό είναι ρυπογόνος η εκάστοτε επιχείρηση. Η γερμανική Deutsche Bank αναφέρει τις «βιομηχανίες με μεγάλη ένταση άνθρακα», αλλά δεν δημοσιεύει στοιχεία για την έκθεσή της σε τομείς που επηρεάζονται από τη μετάβαση στην «πράσινη» οικονομία

όπως, για παράδειγμα, οι αυτοκινητοβιομηχανίες.

Ακόμη κι αν οι τράπεζες λαμβάνουν υπόψη στους ισολογισμούς τους τους κινδύνους από την κλιματική αλλαγή, στην πραγματικότητα εξακολουθούν να στηρίζουν μερικές από τις πλέον ρυπογόνες βιομηχανίες. Το κάνουν με έμμεσους τρόπους όπως, για παράδειγμα, όταν τη βοηθούν να αντλήσουν κεφάλαια από τις αγορές χρέους. Την πενταετία 2015-2020 τα ομόλογα που εξέδωσαν οι μεγαλύτερες τράπεζες της Ευρώπης για τη βιομηχανία των υδρογονανθράκων υπερβαίνουν κατά 83 δισ. δολάρια τα «πράσινα» ομόλογα που εξέδωσαν για τις επιχειρήσεις όλων των κλάδων.

Συγχώνευση δύο ισχυρών ομίλων στη γερμανική αγορά ακινήτων

Την ώρα που χιλιάδες άνθρωποι διαδίδωναν στους δρόμους του Βερολίνου, διαμαρτυρόμενοι για τις ελλείψεις στη στέγη και τα υψηλά ενοίκια και ζητώντας την εθνικοποίηση γιγαντιαίων εταιρειών ακινήτων, οι διοικήσεις δύο εξ αυτών συμφωνούσαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους. Οι δύο μεγαλύτεροι όμιλοι του κλάδου στη Γερμανία, οι Vonovia και Deutsche Wohnen, σχεδιάζουν έναν τολμηρό συνδυασμό που θα προκαλέσει κεραυνό εν αιθρία και μάλιστα μόλις λίγους μήνες πριν από τις γενικές εκλογές στη χώρα. Αρχιτέκτονες της εξαγοράς της Deutsche Wohnen από τη Vonovia με τίμημα 19 δισ. ευρώ είναι ο ε-

Εν μέσω αντιδράσεων για τις υψηλές τιμές ενοικίων και προ της εξαγοράς, σε συνάντηση με τον δήμαρχο του Βερολίνου, ο επικεφαλής της Vonovia προσφέρθηκε να πουλήσει περίπου 20.000 διαμερίσματα στον δήμο του Βερολίνου και να ανεγείρει 13.000 νέα, θέτοντας ανώτατο όριο στην αύξηση ενοικίου.

Παρέμβαση Ολαφ Σολτς για το οξύ πρόβλημα της στέγασης.

πικεφαλής της πρώτης, Μίκαελ Τσαν, και τις δεύτερης, Ρολφ Μπουκ. Ο συνδυασμός αυτός αποδεικνύεται ιδιαίτερα κερδοφόρος αυτήν την περίοδο, κατά την οποία οι πολιτικοί επιδιώκουν να ισορροπήσουν ανάμεσα στο αίτημα για προστά ενοίκια και στην πραγματικότητα του ανερχόμενου κόστους ζωής σε μία κάποτε φθηνή πόλη, όπως το Βερολίνο. Αρκετές εβδομάδες προ της εξαγοράς, ο Μίκαελ Μίλερ, δήμαρχος του Βερολίνου, είχε οργανώσει συνάντηση κορυφής με εταιρείες ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων των Vonovia και Deutsche

Wohnen, ώστε να συζητηθεί το οξύ πρόβλημα στέγασης.

Ο Μίκαελ Μίλερ, σημειώτων, είχε προσφάτως υποστεί πολιτική ήττα, όταν ανώτατο δικαστήριο ακύρωσε πρωτοβουλία για «πάγωμα» ενοικίων, που υποστήριξε η τοπική κυβέρνησή του. Προβληματισμός του προκαλούσαν και οι συνεχείς μεγάλες διαδηλώσεις για το ύψος των ενοικίων, εξ ου και είχε στραφεί στις προαναφερθείσες εταιρείες για να του δώσουν λύσεις. Άλλωστε, οι Vonovia και Deutsche Wohnen ήταν για την κοινή γνώμη υπεύθυνες για τη μη προ-

σθητή στέγαση. Οι Μπουκ και Τσαν συνειδητοποίησαν ότι πρέπει να δράσουν, προτού βρεθούν αντιμέτωποι με έτι ισχυρότερες πολιτικές μέσεις. Κι έτσι σε μυστική συνάντησή τους με τον δήμαρχο του Βερολίνου, ο επικεφαλής της Vonovia προσφέρθηκε να πουλήσει περίπου 20.000 διαμερίσματα στον δήμο του Βερολίνου και να ανεγείρει 13.000 νέα, θέτοντας ανώτατο όριο στην αύξηση ενοικίου. Και αυτό ήταν ένα έχει δικαίωμα να κατοικήσει σε διαμερίσματα με επιδότωση ενοικίου.

BLOOMBERG

Συμμαθητές στο λύκειο οι δύο μεγαλύτεροι επενδυτές σε bitcoin

Οι 34χρονοι Κάιλι Ντέιβις και Σου Ζου γνωρίστηκαν όταν φοιτούσαν ακόμη στο λύκειο, ύστερα σπούδασαν στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια και μετά συγκροτήθηκαν ως νεαροί επαγγελματίες στην τράπεζα Credit Suisse. Τότε σκέφτηκαν να δημιουργήσουν μια επενδυτική εταιρεία - και όλο αυτό συνέβη στο τραπέζι της κουζίνας του διαμερισμάτους που μοιράζονταν τότε το 2012. Η εταιρεία τους ακούει στο όνομα Three Arrows Capital.

Σήμερα έχουν εξελιχθεί στους μεγαλύτερους επενδυτές σε ψηφιακά κρυπτογραφημένα νομίσματα στον κόσμο, διατηρώντας ένα χαρτοφυλάκιο αξίας δισεκατομμυρίων δολαρίων. Βέβαια, τον τελευταίο καιρό, οι επενδύσεις τους δέχθηκαν σοβαρό πλήγμα, με αφορμή δολώσεις του μεγιστάνου Έλον Μασκ, ο οποίος, αν και αρχικά θιασώτης του bitcoin (του διασημότερου κρυπτογραφημένου νομίσματος στον κόσμο), κατόπιν εξέφρασε τους προβληματισμούς του για το περιβαλλοντικό αποτύπωμα από την παραγωγή του. Δυσμενώς λειτουργήσαν και οι προειδοποιήσεις από το Πεκίνο σχετικά με τους κινδύνους των πληρωμών σε ψηφιακά νομίσματα, καθώς και η αναστάτωση από τα αμφισβητήματα και οι αντιφατικά μηνύματα του Μασκ.

Για τον Κάιλι Ντέιβις, έναν πρώην γεννημένο στο κόρο των ψηφιακών νομισμάτων και οπαδό της τεχνολογίας τους, η πρόσφατη αστάθεια είναι απλώς προσωρινή, που πιθανώς θα μπορούσε να τρομάξει νέους επενδυτές, αλλά όχι

κάποιους που έχουν ζήσει πολύ πιο ταραγμένες φάσεις στην ιστορία του. Όπως εξηγεί, «αυτήν τη στιγμή το bitcoin έχει μειωθεί κατά 30% από τα υψηλότερα επίπεδά του. Ωστόσο, δεν βλέπω ότι συμβαίνει κάτι τόσο τρομακτικό».

Πρώην χρηματιστές στην τράπεζα Credit Suisse, οι Ντέιβις και Ζου συγκαταλέγονται ανάμεσα στους πρωτοπόρους της Γουόλ Στριτ που ενστερνίστηκαν τα κρυπτογραφημένα νομίσματα, μαζί με τον Τζαν Μόρκεντ των κεφαλαίων Pantera Capital και τον Μάικ Νόβογκρατζ των Galaxy Digital.

Σήμερα πλέον, θεσμικοί επενδυτές, μικροεπενδυτές και τράπεζες στρέφονται σε αυτό το επενδυτικό προϊόν.

Όπως αναφέρει το Bloomberg, ο πλούτος των πρώτων επενδυτών σε ψηφιακά νομίσματα μπορεί γρήγορα να μετατραπεί σε πραγματικά δολάρια μέσω αρχικών δημοσίων προσφορών ή σύστασης εταιρειών, που αποφέρουν παραδοσιακά έσοδα. Ο Μπράιαν Αρμστρονγκ, ένας από αυτούς, είχε συνιδρύσει την εταιρεία Coinbase Global, ένα είδος πορτοφολιού για ψηφιακά νομίσματα, και έχει μπει στη λίστα δισεκατομμυριούχων του Bloomberg με περιουσία 9,3 δισ. δολαρίων. Οι Ντέιβις και Ζου, τέλος, δεν έχουν αποκαλύψει τη δική τους, αν και έγινε γνωστό πως η εταιρεία τους κατέχει το 5,6% στο Grayscale Bitcoin Trust, έναν επενδυτικό οικό 22 δισ. δολαρίων που επενδύει αποκλειστικά στα κρυπτογραφημένα νομίσματα.

BLOOMBERG

Εντυπωσιακή μείωση στις πληρωμές με μετρητά

Από το 27% το 2019 έπεσαν πέρυσι στο 13% παγκοσμίως

Θεματική μείωση παρουσιάζουν οι πληρωμές με μετρητά, καθώς η πανδημία επέπευσε τη στροφή των καταναλωτών στις ηλεκτρονικές πληρωμές είτε με κάρτες είτε με κινητά. Σύμφωνα με σχετική έρευνα της εταιρείας ερευνών για τις πληρωμές Worldpay, που δημοσιεύει η βρετανική εφημερίδα The Guardian, οι πληρωμές με μετρητά περιορίστηκαν πέρυσι στο 13% παγκοσμίως, καταγράφοντας απότομη μείωση από το 27% στο οποίο ανέρχονταν ένα χρόνο νωρίτερα. Αναμένεται πως το ποσοστό αυτό θα μειωθεί περαιτέρω μέσα στην επόμενη τριετία, ενώ το 2024 θεωρείται πως το 1/3 των πληρωμών θα γίνεται με το κινητό μας.

Σύμφωνα με αναλυτικά στοιχεία της σχετικής έρευνας, ήδη σε Σουηδία, Καναδά και Αυστραλία οι πληρωμές που γίνονται με μετρητά είναι κάτω από μία στις 10. Η Worldpay εκτιμά ειδικότερα πως η Σουηδία θα έχει σχεδόν καταργήσει εξ ολοκλήρου τα μετρητά μέχρι το 2024, οπότε και προεξοφλεί πως μόλις το 0,4% θα γίνεται με το λεγόμενο παραδοσιακό χρήμα. Πρόκειται βέβαια για την κατεχόμενη πρωτοπόρο χώρα σε ό, τι αφορά τις ηλεκτρονικές πληρωμές,

καθώς ήδη από το 2019 το ποσοστό των πληρωμών με μετρητά δεν ήταν παρά μόλις 15,2%, ενώ περιορίστηκε δραματικά το περασμένο έτος στο μόλις 8,8%. Είναι γεγονός ότι καταναλωτές και επιχειρήσεις είχαν ήδη αρχίσει να στρέφονται στις ηλεκτρονικές πληρωμές πολύ πριν από την πανδημία. Η ανησυχία που επικράτησε όμως το περασμένο έτος εν μέσω του πρώτου κύματος για το ενδεχόμενο να μεταδίδεται ο κορωνοϊός μέσα από την επαφή με επιφάνειες, οδήγησε πολλές επιχειρήσεις να στραφούν στις ανέπαφες πληρωμές. Οπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα στο σχετικό δημοσίευσμά της, ο παράγοντας που επέπευσε σημαντικά τη στροφή στις ηλεκτρονικές πληρωμές ήταν η αύξηση του ορίου ανέπαφων συναλλαγών με κάρτες που αποφασίστηκε στη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας αλλά και οι εκτεταμένες υπηρεσίες πληρωμών μέσω των κινητών τηλεφώνων.

Σύμφωνα, άλλωστε, με άλλη έρευνα του Pew Research Center που δημοσίευσε το αμερικανικό δίκτυο CNBC, οι Αμερικανοί τείνουν να καταργήσουν πλήρως τα μετρητά από την αρχή της πανδημίας και σημείωσαν

Οι παράγοντες που επέπευσαν σημαντικά τη στροφή στις ηλεκτρονικές πληρωμές ήταν η αύξηση του ορίου ανέπαφων συναλλαγών με κάρτες που αποφασίστηκε στη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας, αλλά και οι εκτεταμένες υπηρεσίες πληρωμών μέσω των κινητών τηλεφώνων.

Το 2024 αναμένεται πως το 1/3 των συναλλαγών θα γίνει με το κινητό μας.

θεματική στροφή στις γρήγορες και ανέπαφες συναλλαγές. Περίπου τρεις στους 10 Αμερικανούς δήλωσαν προσφάτως πως δεν κάνουν καμία συναλλαγή με μετρητά σε μια συνήθη εβδομάδα. Η αμερικανική Ομοσπονδία Λιανικών Πωλήσεων εκτιμά πως τουλάχιστον το 67% των εταιρειών λιανικής δέχεται προ πολλού κάποιες μορφές ανέπαφης πληρωμής. Παράλληλα, έρευνα της Mastercard Contactless Consumer Polling φέρει το 51% των Αμερικανών να χρησιμοποιεί ήδη κάποιες μορφές ανέπαφο τρόπο πληρωμής, είτε με πιστωτική κάρτα

είτε με ψηφιακά πορτοφόλια όπως το Apple Pay ή το Google Pay. Σχολιάζοντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC ο Τεντ Ρόσμαν, αναλυτής της CreditCards.com, είπε πως «διανύσαμε άμεσα πολλά χρόνια καινοτομίας». Σύμφωνα με τη Metropolitan Transportation Authority, που διαχειρίζεται το μεγαλύτερο δίκτυο αστικών συγκοινωνιών της Αμερικής, στην πόλη της Νέας Υόρκης από τον Ιανουάριο όλα τα λεωφορεία και οι υπόγειοι σιδηρόδρομοι δίνουν στον κόσμο τη δυνατότητα να πληρώσει ανέπαφα είτε μέσω τραπεζικής κάρτας είτε μέσω λογαριασμού στο κινητό του. Άλλη έρευνα της Visa κατέδειξε πως οι πληρωμές με την κάρτα της αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 100% μέσα σε ένα χρόνο. Και το κυριότερο από όλα σύμφωνα με τη Σίντι Μαρτίνι, διευθύνουσα σύμβουλο της Member Access Processing, που διεκπεραιώνει πλη-

ρωμές με πιστωτικές κάρτες για εργατικά συνδικάτα, για πρώτη φορά οι καταναλωτές στις ΗΠΑ ψάχνουν καταστήματα λιανικής που προσφέρουν την επιλογή να πληρώσουν με κάρτα. Οπως επισημαίνει ο Πιτ Γουίξες, στέλεχος της Worldpay, τόσο η έρευνα της εταιρείας του όσο και όλες οι σχετικές που βλέπουν το φως της δημοσιότητας τους τελευταίους μήνες σκιαγραφούν την κλίμακα του μετασχηματισμού που έχει υποστεί η συμπεριφορά των καταναλωτών μέσα σε μόλις 12 μήνες. Ο ίδιος επισημαίνει, πάντως, πως η καινούργια πραγματικότητα ανοίγει ευκαιρίες σε επιχειρήσεις για να τελειοποιήσουν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών αλλά «παράλληλα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι σημαντικά τμήματα της οικονομίας εξακολουθούν να εξαρτώνται από τα μετρητά,

όπως για παράδειγμα οι δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και τα φιλοδωρήματα στους σερβιτόρους των εστιατορίων, ενώ παράλληλα υπάρχουν ακόμη πολλοί άνθρωποι που δεν διαθέτουν τραπεζικό λογαριασμό». Μιλώντας, άλλωστε, στον Guardian ο Γκάρετ Σο, στέλεχος της εταιρείας Which, που προσφέρει διευκολύνσεις στους καταναλωτές, προειδοποίησε πως «οι ψηφιακές πληρωμές έχουν μετασχηματίσει τον τρόπο που πολλοί από εμάς αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά αν δεν χειριστούμε σωστά και προσεκτικά τη στροφή από τα μετρητά στις ηλεκτρονικές πληρωμές, υπάρχει κίνδυνος να αποκλειστεί μια σημαντική μερίδα ανθρώπων που είτε δεν είναι έτοιμοι, είτε δεν είναι ικανοί να εκμεταλλευθούν αυτές τις μεθόδους πληρωμής».

Φορολογικό Παρατηρητήριο στη μάχη κατά της φοροδιαφυγής από την Κομισιόν

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Την έναρξη λειτουργίας του Φορολογικού Παρατηρητηρίου της Ε.Ε., το οποίο θα συμβάλει στην καταπολέμηση καταχρηστικών φορολογικών πρακτικών, ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το Παρατηρητήριο θα στηρίζει τη χάραξη των πολιτικών της Ε.Ε. στο πεδίο αυτό μέσω έρευνας, ανάλυσης και συγκεκριμένων προτάσεων πολιτικής. «Η μάχη κατά της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι μία προτεραιότητα για αυτήν την Κομισιόν και για εμένα προσωπικά», τόνισε στη συνέντευξη Τύπου χθες ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι. Ο κ. Τζεντιλόνι χαίρεται τον ρόλο της ερευνητικής δημοσιογραφίας, αλλά και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην εκστρατεία για πιο δίκαιη φορολόγηση, ειδικά των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Τόνισε ότι το Παρατηρητήριο, παρ' ότι θα χρηματοδοτηθεί από την Ε.Ε., «θα είναι πλήρως ανεξάρτητο».

Επικεφαλής θα είναι ο Γάλλος οικονομολόγος Γκαμπριέλ Ζουκμάν, ειδικός σε θέματα εταιρικής φοροαποφυγής.

Στην παρουσίαση συμμετείχαν ο Πάολο Τζεντιλόνι, πρόεδρος της υποεπιτροπής φορολογικών θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και ο Σβεν Γκίγκολντ, ευρωβουλευτής των Πρασίνων που έχει πρωτοστατήσει στο ζήτημα της φορολογικής δικαιοσύνης. Το Παρατηρητήριο θα έχει έδρα στη Σχολή Οικονομικών Επιστημών του Παρισιού. Επικεφαλής του θα είναι ο Γάλλος οικονομολόγος Γκαμπριέλ Ζουκμάν, αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας (Berkeley), και ειδικός σε θέματα εταιρικής φοροαποφυγής, ο οποίος ήταν επίσης παρών στη συνέντευξη Τύπου. «Η φοροαποφυγή, η φοροδιαφυγή και ο

Ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι τόνισε ότι το Παρατηρητήριο, παρ' ότι θα χρηματοδοτηθεί από την Ε.Ε., «θα είναι πλήρως ανεξάρτητο».

φορολογικός ανταγωνισμός δεν είναι νόμιμοις «φύσας», τόνισε καθηγητής Ζουκμάν. «Είναι επιλογές πολιτικές. Μπορούμε να επιλέξουμε να φορολογούμε κέρδη για τα οποία εγγράφονται σε offshore προορισμούς».

«Θέλουμε να συμβάλουμε σε έναν δημοκρατικό διάλογο χωρίς αποκλεισμούς για τα θέματα αυτά», πρόσθεσε. Υπέρ ενός ανοικτού, δημοκρατικού διαλόγου για το ζήτημα της φορολόγησης τά-

χθηκε και ο κ. Τανγκ. «Ως τώρα η συζήτηση λάμβανε χώρα πίσω από κλειστές πόρτες, μεταξύ γραφειοκρατών που δεν λογοδοτούν στην κοινή γνώμη», υπογράμμισε. Από την πλευρά του, ο κ. Γκίγκολντ υπενθύμισε ότι οι ίδιοι όροι του φορολογικού ανταγωνισμού «δεν είναι μία αριστερή, αλλά μια φιλελεύθερη ιδέα», η οποία «παρβαλιζέται σήμερα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ο Πράσινος ευρωβουλευτής ανέφερε ότι το 80% της μεταφοράς κερδών από ευρωπαϊκές επιχειρήσεις προς προορισμούς με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές «λαμβάνει χώρα εντός της Ε.Ε.». Ο κ. Τζεντιλόνι και οι υπουργοί Οικονομικών της Γερμανίας και της Γαλλίας εξέφρασαν αισιοδοξία προσφάτως για το ενδεχόμενο επιτεύξεως παγκόσμιας συμφωνίας επί της αρχής για ένα ελάχιστο συντελεστή εταιρικής φορολόγησης ακόμα και τον προσεχή Ιούλιο. Ειδικά ο Ολαφ Σολτς και ο Μπρινό Λε Μερ αναγνώρισαν ως κρίσιμο βήμα πρόδου τη συμβιβαστική πρόταση των ΗΠΑ για έναν κατώτατο δείκτη 15%. Ωστόσο, ο υπουργός Οικονομικών

της Ιρλανδίας –και πρόεδρος του Eurogroup– Πασκάλ Ντόνοβου δήλωσε προ ημερών (στο βρετανικό δίκτυο Sky News) ότι η χώρα του έχει «σοβαρές επιφυλάξεις» απέναντι στην αμερικανική πρόταση. Ο κ. Ντόνοβου προέβλεπε ότι ο συντελεστής εταιρικής φορολόγησης στην Ιρλανδία θα παραμείνει στο 12,5% για αρκετά χρόνια ακόμα. Οι ευρωβουλευτές, αλλά και ο καθηγητής Ζουκμάν, σε συνέντευξη Τύπου χαίρεσαν την επικείμενη συμφωνία μεταξύ Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και Κοινοβουλίου για την έκθεση ανά χώρα (country by country reporting) των φορολογικών υποχρεώσεων των πολυεθνικών (με επίσης κύκλο εργασιών άνω των 750 εκατομμυρίων ευρώ) που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. Οι εταιρείες αυτές, βάσει της Οδηγίας, που είναι υπό διαπραγμάτευση από το 2016, θα πρέπει να δημοσιοποιούν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις ανά κράτος-μέλος της Ε.Ε. αλλά και ανά χώρα μεταξύ αυτών που ανήκουν στην ευρωπαϊκή λίστα των μη φορολογικά συνεργαζόμενων.

Ουραγός η Ε.Ε. σε τεχνητή νοημοσύνη και blockchain

Επενδυτικό χάσμα ύψους 10 δισ. ευρώ κρατά πίσω την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς είναι αναγκαίες επενδύσεις αυτού του ύψους ετησίως προκειμένου να μπορέσει να διατηρηθεί στην παγκόσμια κούρσα τεχνητής νοημοσύνης και blockchain. Στην εκτίμηση αυτή καταλήγει σχετική έκθεση που εκπόνησαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την πορεία των τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και blockchain και με τίτλο «Τεχνητή νοημοσύνη, blockchain και το μέλλον της Ευρώπης: Πώς οι ανατρεπτικές τεχνολογίες δημιουργούν ευκαιρίες για μια «πράσινη» και ψηφιακή οικονομία». Η εν λόγω έρευνα, που δόθηκε χθες στη δημοσιότητα, εκπονήθηκε από τη Συμ-

βουλευτική Ομάδα Χρηματοδότησης Καινοτομίας της ΕΤΕΠ σε στενή συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (DG CONNECT) στο πλαίσιο του προγράμματος InnovFin, μια κοινή πρωτοβουλία της ΕΤΕΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη στήριξη της καινοτομίας στην Ευρώπη. Από τα πορίσματα της έρευνας προκύπτει ότι, σε σύγκριση με τους μεγάλους παγκόσμιους ανταγωνιστές, η Ευρωπαϊκή Ένωση υστερεί στην ανάπτυξη και χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και blockchain. Ειδικότερα η Ε.Ε. αντιπροσωπεύει μόνο το 7% των ετήσιων επενδύσεων χαρτοφυλακίου και στις δύο τεχνολογίες, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα από κοινού το 80%.

Ωστόσο, για να καλύψει το κενό, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να βασιστεί στον ηγετικό της ρόλο στην έρευνα υψηλής ποιότητας και στην τεράστια δεξαμενή ψηφιακού ταλέντου που διαθέτει. Προσβλέποντας την έκθεση, η αντιπρόεδρος της ΕΤΕΠ και υπεύθυνη για τις επενδύσεις στην καινοτομία, Τερέζα Τσερβίνσκα, τόνισε πως η Ε.Ε. πρέπει «να επενδύσει περισσότερο και ταχύτερα ιδιαιτέρως στις πιο πρόσφατες νεοφυείς εταιρείες». Προσέθεσε πως οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. διαθέτουν το ιδεώδες εργαλείο για να δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη των τεχνολογιών δεδομένων, να τελειοποιήσουν τις σχετικές έρευνες και να οικοδομήσουν μια Ευρώπη «πράσινη» με μια κοινωνία πιο εξυπνη και έτσι πιο ισχυρή. Τόνισε επίσης πως

«η τεχνητή νοημοσύνη και οι τεχνολογίες blockchain είναι κρίσιμες για την προώθηση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, καθώς προσφέρουν άνευ προηγουμένου ευκαιρίες διευκολύνοντας τον μετασχηματισμό της οικονομίας σε ψηφιακή και «πράσινη»». Δεδομένου ότι οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης άπτονται ευαίσθητων θεμάτων ενώ η τεχνολογία blockchain προβληματίζει για τους κινδύνους που εγκυμονεί, η κ. Τσερβίνσκα δεν παρέλειψε να προειδοποιήσει πως «παράλληλα με τις αναγκαίες επενδύσεις πρέπει να διασφαλίσουμε πως η ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών επικεντρώνεται αλλά και οξέβεται τις ευρωπαϊκές αξίες».

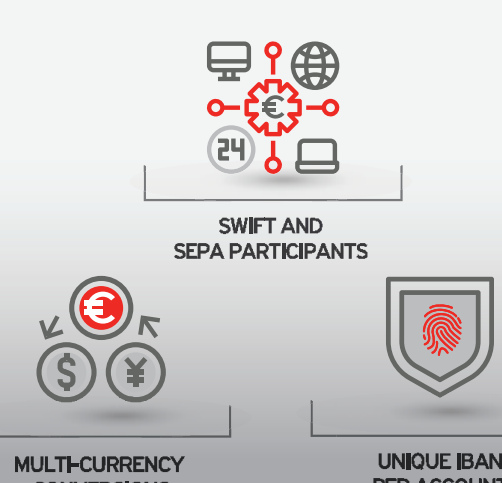
Για να διατηρηθεί στην παγκόσμια κούρσα των τεχνολογιών αιχμής η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται να προχωρήσει σε επενδύσεις ύψους 10 δισ. ευρώ ετησίως.

ecommbx
Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

MULTI-CURRENCY CONVERSIONS

UNIQUE IBAN PER ACCOUNT

Participants of: SWIFT & SEPA Authorised & Licensed Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution # 115.1.3.20/2018 / BIC # ECBXCX2N

www.ecommbanx.com

27 Pindarou Street, 3rd Floor, Office 301, Block A, Alpha Business Center, 1060 Nicosia, Cyprus +357 22270349 | info@ecommbx.com

Εκατοντάδες συλλήψεις μέσω υποκλοπών

Οι Αρχές παρακολουθούσαν με «ειδικά» κινητά τηλέφωνα τις επικοινωνίες τους

Περισσότερους από 800 εγκληματίες σε πολλές χώρες του κόσμου συνέλαβαν οι Αρχές, μετά την υποκλοπή κρυπτογραφημένων μηνυμάτων τους από το αμερικανικό FBI. Η επιχείρηση, κοινή προσπάθεια του FBI και των ομοσπονδιακών δικαστικών υπηρεσιών της Αυστραλίας, κατέστη δυνατή χάρη στην εγκατάσταση λογισμικού ανταλλαγής κρυπτογραφημένων μηνυμάτων μέσω κινητών τηλεφώνων εγκληματιών, το οποίο είχαν δημιουργήσει πράκτορες της αμερικανικής υπηρεσίας. Εχοντας πείσει τους χρήστες ότι η εφαρμογή ήταν απόλυτα ασφαλής, οι Αρχές παρακολούθησαν επί μήνες τα κινητά τηλέφωνα των στόχων τους. Οι συνομιλίες αποκαλύπτουν λεπτομέρειες για διακίνηση μεγάλων ποσοτήτων ναρκωτικών, ζήτημα κεφαλαίων, ακόμη και σχέδια ανθρωποκτονιών.

Κατά τη διάρκεια εφθών που πραγματοποιήθηκαν σε πολλές χώρες, εντοπίστηκαν ναρκωτικά, όπλα, πολυτελή αυτοκίνητα και μετρητά. Μεταξύ των κατασχεθέντων περιλαμβάνονται οκτώ τόνοι κοκαίνης, 250 όπλα και περισσότερα από 48 εκατ. δολάρια σε διάφορα νομίσματα και κρυπτονομίσματα.

Σε χθεσινές του δηλώσεις στα μέσα

ενημέρωσης ο Αυστραλός πρωθυπουργός Σκοτ Μόρισον είπε ότι η επιχείρηση «κατέφερε ισχυρό πλήγμα κατά του οργανωμένου εγκλήματος» παγκοσμίως. Σε ανακοίνωσή της η Ευροπόλ χαρακτήρισε την επιχείρηση «Δούρειος Ίππος» ως τη «μεγαλύτερη επιχείρηση με στόχο κρυπτογραφημένες επικοινωνίες».

Σε ανακοίνωσή της η Ευροπόλ χαρακτήρισε την επιχείρηση «Δούρειος Ίππος» ως τη «μεγαλύτερη επιχείρηση με στόχο κρυπτογραφημένες επικοινωνίες».

πτογραφημένες επικοινωνίες». Το FBI δημιούργησε το κρυπτογραφημένο δίκτυο επικοινωνίας ANOM μοιράζοντας τηλεφωνικές συσκευές που περιείχαν την εφαρμογή σε πληροφοριοδότες. Η ιδέα για την επιχείρηση προήλθε από τη διάλυση δύο παλαιότερων κρυπτογραφημένων πλατφορμών επικοινωνίας, τις οποίες χρησιμοποιούσαν μέλη εγκληματι-

Ο Αυστραλός πρωθυπουργός Σκοτ Μόρισον δήλωσε χθες στα μέσα ενημέρωσης ότι η επιχείρηση «κατέφερε ισχυρό πλήγμα κατά του οργανωμένου εγκλήματος» παγκοσμίως.

τικών οργανώσεων. Οι συμμερίες, που είχαν στερηθεί το μέσο επικοινωνίας τους, χρειάστηκαν νέα τέτοια πλατφόρμα, την οποία το FBI τους προσέφερε. Καίριο ρόλο έπαιξε, άθελά του, στη διάδοση των ειδικών τηλεφώνων (οι συσκευές αυτές είχαν μόνο τη δυνατότητα να συνδεόταν στην εφαρμογή μηνυμάτων) ο Αυστραλός μεγαλέμπορος ναρκωτικών

Χακάν Αγίτ, ο οποίος συνέστησε τις δίδες ασφαλείς συσκευές σε συνταίριους του, αφού είχε εξασφαλίσει την πρώτη από αυτές από πληροφοριοδότη της Αυστραλίας. Συνολικά, περισσότερες από 300 συμμερίες σε 100 χώρες του κόσμου χρησιμοποιούσαν τις 12.000 «ειδικές» τηλεφωνικές συσκευές του FBI.

REUTERS

Μέρος λύτρων προς Ρώσους χάκερ ανέκτησε το FBI

Της KATIE BENNER THE NEW YORK TIMES

Το μεγαλύτερο μέρος των λύτρων που κατέβαλε τον περασμένο μήνα αμερικανική εταιρεία αγώνων πετρελαίου σε Ρώσους χάκερ για την επαναλειτουργία των δραστηριοτήτων της κατάφεραν να ανακτήσουν οι ομοσπονδιακές υπηρεσίες των ΗΠΑ. Σύμφωνα με χθεσινή ανακοίνωση του υπουργείου Δικαιοσύνης, στην Ουάσιγκτον, οι δικαστικές υπηρεσίες εντόπισαν 4 εκατ. δολάρια σε ψηφιακό κρυπτονομίσμα bitcoin, που είχε πληρώσει ως λύτρα η Colonial Pipeline. Η διείσδυση των χάκερ στα δίκτυα της εταιρείας και η παρεμβολή στα ηλεκτρονικά της συστήματα είχε προκαλέσει χάος στην τροφοδοσία της ανατολικής ακτής των ΗΠΑ με καύσιμα και άνοδο της τιμής της βενζίνης. Οι αμερικανικές υπηρεσίες εντόπισαν, όμως, τα λύτρα και παρένεβσαν στη διαδικασία μεταφοράς τους μεταξύ πλασματικών ηλεκτρονικών λογαριασμών.

«Η χρήση προηγμένων τεχνολογικών μέσων για την ομηρία εταιρειών ή ακόμη και ολόκληρων πόλεων έναντι λύτρων αποτελεί μια νέα πρόκληση του 21ου αιώνα. Η παλαιά αρχή, που θέλει τις Αρχές ασφαλείας να έχουν αποτελέσματα όταν ακολουθούν τα ίχνη του χρήματός, συνεχίζει όμως να ισχύει», είπε η υφυπουργός Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, Λίσα Μόναχο. Αξιωματικοί του FBI επιθυμούν να στείλουν μήνυμα στους δράστες τέτοιων επιθέσεων ότι η Ουάσιγκτον είναι προετοιμασμένη και πρόθυμη να δεσμεύσει τα κεφάλαιά τους, που «αποταμιεύονται» συνήθως σε κρυπτονομίσμα Bitcoin. Την ίδια ώρα, το FBI επιδιώκει να πείσει τα θύματα τέτοιων επιθέσεων να απευθύνονται στις Αρχές και να μην καταβάλλουν τα λύτρα. Μια τέτοια επίθεση σημειώθηκε στις ΗΠΑ κάθε οκτώ λεπτά.

Εδώ και χρόνια, τα θύματα προτιμούσαν να πληρώσουν τους χάκερ, εκτιμώντας ότι η καταβολή λύτρων είναι οικονομικότερη από τη ριζική αλλαγή του συστήματος διαχείρισης δεδομένων. Παρότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποθαρρύνει την καταβολή λύτρων, αυτή είναι νόμιμη και εκπίπτει από τη φορολογία. Η προθυμία των θυμάτων να πληρώσουν, όμως, ενθάρρυνε τους χάκερ και ενέτεινε τη δράση τους.

Το υπουργείο Δικαιοσύνης εκτιμά ότι η απόφαση της Colonial να συνεργαστεί από την πρώτη στιγμή με το FBI βοήθησε στην ταχεία ανάκτηση μέρους των λύ-

Η μέρι σήμερα προθυμία των θυμάτων να πληρώσουν ενθάρρυνε τους χάκερ και ενέτεινε τη δράση τους.

Είχαν διεισδύσει στα δίκτυα εταιρείας διανομής καυσίμων των ΗΠΑ, απαιτώντας αντίτιμο για την αποκατάσταση της λειτουργίας τους.

τρων. «Είμαστε υποχρεωμένοι να συνεχίσουμε να παίρνουμε στα σοβαρά την απειλή των χάκερ και να επενδύουμε στην ενίσχυση της ψηφιακής μας προστασίας», είπε ο επικεφαλής της Colonial, Τζόζεφ Μπλάουτν. Το περιστατικό αυτό αναμένεται να θίξει ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν στον Ρώσο ομολόγο του, Βλαντιμίρ Πούτιν, κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους, στα τέλη της εβδομάδας, στη Γενεύη.

Τον τελευταίο μήνα, επίθεση χάκερ έθεσε εκτός λειτουργίας τα συστήματα πληροφορικής του νοσοκομείου του συγκροτήματος φροντίδας υπερηλικών Villages στη Φλόριντα, το μεγαλύτερο στο είδος του στις ΗΠΑ. Άλλες επιθέσεις την ίδια χρονική περίοδο έπληξαν τις διοικητικές υπηρεσίες της ομοσπονδίας μπάσκετ NBA, ομάδες της β' κατηγορίας του πρωταθλήματος μπάσκετ, ακόμη και τις σελίδες κρατήσεων φέρι μποτ προς τις νήσους Ναντάκετ και Μάρθας Βίνιαρντ, στα ανοικτά της Μασαχουσέτης.

Οι στόχοι Μπάιντεν στην Ευρώπη

Ξεκινάει σήμερα το οκταήμερο ταξίδι του στην Βρετανία, το Βέλγιο και την Ελβετία

Εκοντας θέσει στις πρώτες γραμμές των προτεραιοτήτων του τα καυτά θέματα εσωτερικής πολιτικής, ο Τζο Μπάιντεν ξεκινάει σήμερα, σχεδόν πέντε μήνες από την ανάληψη της προεδρίας, το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό. Συνοδευόμενος από τη σύζυγό του Τζιλ, θα αναχωρήσει σήμερα το πρωί από την Ουάσιγκτον με προορισμό τη Βρετανία, όπου θα βρίσκεται μέχρι την Κυριακή, ενώ επόμενοι σταθμοί της αποστολής του είναι οι Βρυξέλλες και η Γενεύη.

Αύριο Πέμπτη θα συναντηθεί με τον Βρετανό πρωθυπουργό Μπόρις Τζόνσον, οικοδεσπότη της φετινής συνόδου κορυφής της ομάδας G7, η οποία περιλαμβάνει τις ισχυρότερες οικονομίες της Δύσης. Στη συνάντησή του με τον Τζόνσον, όπως και σε εκείνη με τη βασίλισσα Ελισάβετ, η οποία θα λάβει χώρα στο Κάστρο του Ουίνδσορ την Κυριακή, αναμένεται να επηρεαστεί η «ειδική σχέση» μεταξύ ΗΠΑ και Ηνωμένου Βασιλείου, αν και τα σημεία τριβής μεταξύ των δύο κυβερνήσεων δεν είναι εύκολο να λειανθούν. Αντίπαλος του Brexit, ο Μπάιντεν δεν αναμένεται να προσφέρει τη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου, που τόσο επιθυμεί ο Βρετανός πρωθυπουργός, εάν δεν υπάρξουν σαφείς εγγυήσεις ότι δεν πρόκειται να τεθεί σε κίνδυνο η ιστορική συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής για την ειρήνευση στη Βόρεια Ιρλανδία, για την επίτευξη της οποίας οι ΗΠΑ έπαιξαν καταλυτικό ρόλο.

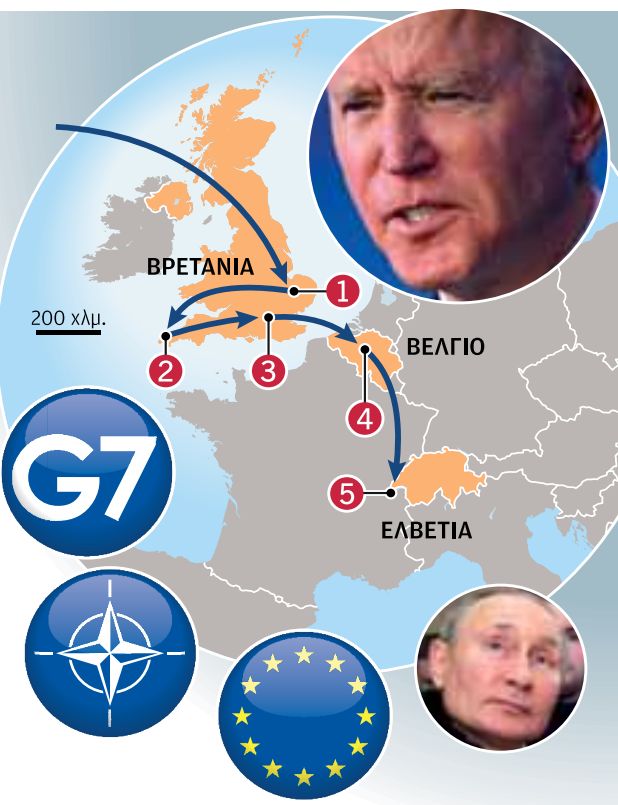
Από την Παρασκευή μέχρι το πρωί της Κυριακής ο Μπάιντεν θα συμμετάσχει στη σύνοδο του G7, σε θέρετρο της Κορνουάλης, όπου θα συζητηθούν η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η ενίσχυση των διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων και η θωράκιση του τεχνολογικού προβαδίσματος της Δύσης έναντι της Κίνας. Όπως τόνισε ο σύμβουλος Εθνικής

Η πρώτη επίσκεψη Μπάιντεν στο εξωτερικό

Ο Τζο Μπάιντεν επιδιώκει να πείσει συμμάχους και αντιπάλους ότι η Αμερική επανήλθε, ύστερα από τέσσερα ταραγμένα χρόνια υπό τον Τραμπ.

- 1 9/6:** Επίσκεψη στο Μιλντονχολ, τη μόνη μόνιμη βάση ανεφοδιασμού της πολεμικής αεροπορίας των ΗΠΑ στην Ευρώπη.
- 2 10/6:** Συνάντηση με τον Βρετανό πρωθυπουργό Μπόρις Τζόνσον στην Κορνουάλη πριν από την έναρξη της συνόδου του G7. Θα έχει διμερείς συναντήσεις με τους ηγέτες Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ιαπωνίας και Καναδά. Αυστραλία, Ινδία, Νότια Κορέα και Νότια Αφρική θα παραστούν ως προσκεκλημένες χώρες.
- 3 13/6:** Συνάντηση με τη βασίλισσα Ελισάβετ στα ανάκτορα του Ουίνδσορ, συνοδεία της Πρώτης Κυρίας, Τζιλ Μπάιντεν.
- 4 14/6:** Θα συμμετάσχει στη σύνοδο κορυφής του NATO. Στο περιθώριό της συνόδου θα συναντηθεί με τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν.
- 5 15/6:** Θα παραστεί στη σύνοδο κορυφής ΗΠΑ-Ε.Ε. Θα έχει συνάντηση με τον βασιλιά Φίλιππο του Βελγίου και τον πρωθυπουργό Αλεξάντερ ντε Κρου.
- 6 16/6:** Συνάντηση κορυφής Μπάιντεν-Πούτιν στον ΟΗΕ.

ΠΗΓΕΣ: The White House, G7UK, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ασφαλείας του Λευκού Οίκου, Τζέικ Σάλιβαν, πρωταρχικός στόχος του προέδρου θα είναι «η συσπείρωση των Δημοκρατικών στην αντιμετώπιση των μεγαλύτερων προκλήσεων της εποχής μας», στις οποίες περιλαμβάνονται η άνοδος της κινεζικής ισχύος και η ολοένα στενότερη συνεργασία της μεγάλης ασιατικής χώρας με τη Ρωσία.

Την ερχόμενη Δευτέρα και Τρίτη ο Τζο Μπάιντεν θα συμμετάσχει στη διήμερη σύνοδο κορυφής του NATO, στις Βρυξέλλες. Στο περιθώριο των εργασιών

της θα συναντήσει, την πρώτη ημέρα των εργασιών, τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν, όπου αναμένεται να γίνει μια συνολική επισκόπηση των προβληματικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο χώρες «σε πραγματιστικό πνεύμα», κατά δήλωσή του Σάλιβαν. Οσον αφορά την ίδια τη σύνοδο, βασικά αντικείμενα που θα την απασχολήσουν θα είναι η Ρωσία, η Κίνα, οι κυβερνοεπιθέσεις και η κλιματική αλλαγή, όπως προανήγγειλε ο γενικός γραμματέας της Συμμαχίας, Γενς Στόλτενμπεργκ.

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναμένεται ο τελευταίος σταθμός της ευρωπαϊκής αποστολής Μπάιντεν, η συνάντησή του με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν στη Γενεύη, την ερχόμενη Τετάρτη. Σύμφωνα με τον Σάλιβαν, η συνάντηση δεν συνιστά κάποιου είδους «ανταμοιβή» του Πούτιν, αλλά τον πιο αποτελεσματικό τρόπο απευθείας επικοινωνίας και διαχείρισης των αμερικανορωσικών διαφορών από τους ηγέτες των δύο μεγάλων δυνάμεων.

REUTERS, A.P.

Ισόβια κάθειρξη για τον Μλάντιτς

Απορρίφθηκε χθες από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο του ΟΗΕ για τα εγκλήματα στην πρώην Γιουγκοσλαβία η έφεση που είχε καταθέσει ο Σερβοβόσνιος πρώην στρατηγός Ράτκο Μλάντιτς, γνωστός ως «χασάπης της Βοσνίας», έναντι της πρωτοβάθμιας καταδίκης του σε ισόβια κάθειρξη, το 2017. Αυτό σημαίνει ότι ο 78χρονος Μλάντιτς θα περάσει το υπόλοιπο της ζωής του πίσω από τα σίδηρα της φυλακής.

Ο Ράτκο Μλάντιτς ήταν ο τελευταίος πρωταγωνιστής των πολέμων στην πρώην Γιουγκοσλαβία (1992-1995) που βρέθηκε αντιμέτωπος με τη Δικαιοσύνη. Στην ίδια θέση είχε βρεθεί παλαιότερα ο πολιτικός προϊστάμενός του, Σερβοβόσνιος πρώην πρόεδρος Ράντοβαν Κάρατζιτς, που επίσης εκτίει ποινή ισόβιας κάθειρξης για την οργάνωση και εκτέλεση των επιχειρήσεων εθνοκάθαρσης στη Βοσνία, που άφησαν πίσω τους περισσότερους από 10.000 νεκρούς.

Οι κατηγορίες που βαρύνουν τον Μλάντιτς ως στρατιωτικό διοικητή αφορούν τις θηριωδίες που πραγματοποιήσαν τα στρατεύματά του υπό τις εντολές του: από εκτορατικές εθνοκάθαρσεις μέχρι την πολιορκία του Σεράγεβο και την αιματηρή σφαγή στη Σεμπρένιτσα, το 1995. Ακόμα και σήμερα, ο Σερβοβόσνιος τείος στρατηγός επιμένει ότι «απλώς» εκτελούσε τα στρατιωτικά του καθήκοντα,

Η έφεση του «χασάπη της Βοσνίας» κατά της πρωτόδικης απόφασης απορρίφθηκε.

χωρίς ποτέ να απολογηθεί για τις ενέργειές του. Άλλωστε, δεν έχει αναγνωρίσει τη δικαστική αρχή, καταγγέλλοντας την ως «παιδί των δυτικών δυνάμεων». Ο Αλφόνς Ορί, πρόεδρος του δικαστηρίου, κατά την πρωτοβάθμια δίκη χαρακτήρισε τα εγκλήματα του Μλάντιτς «από τα πλέον ειδικά που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα».

Το πενταμελές εφετείο απέρριψε την αίτηση του Μλάντιτς κρίνοντας ότι δεν προσκόμισε επαρκή στοιχεία προκειμένου να ανατραπεί η πρώτη καταδικαστική απόφαση. Σύμφωνα με αναλυτές, η μετατάλαξη καταδίκης του στρατηγού έχει ιδιαίτερη σημασία για τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, κατά την οποία Σέρβοι εθνικιστές αποπειράονται να «ξαναργάσουν» την ιστορία εκείνων των πολέμων, αρνούμενοι ότι διαπράχθηκαν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και ασκώντας πιέσεις ώστε αυτό το κεφάλαιο να είναι μια απλή υποσημείωση στα βιβλία της Ιστορίας.

25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Βάζουμε πλήρη για νέες επιτυχίες

Για εμάς, την Κύπρο και τους ανθρώπους της

RCB Bank Ltd. | Εθνική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη Έδρα: Αρσινόοι 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

800 00 722

www.rcbcy.com

Πίεση ΗΠΑ στην Αγκυρα για τους S-400

Ζητούν γραπτές δεσμεύσεις και απαιτούν αδρανοποίηση και έλεγχο από Αμερικανούς

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Σφίγγει ο κλοιός για την Τουρκία στο ζήτημα των S-400, καθώς οι ΗΠΑ φέρνουν να πρότειναν μια φόρμουλα που στόχο έχει τον οριστικό αποκλεισμό της χρήσης του ρωσικού αντιαεροπορικού συστήματος από την Αγκυρα.

Σύμφωνα με την εφημερίδα Hurriyet, η Ουάσινγκτον ζήτησε γραπτή δεσμεύση από την Τουρκία πως δεν έχει ενεργοποιήσει τους S-400. Παράλληλα, θα ζητηθεί και άλλη μια γραπτή δεσμεύση πως δεν θα τους ενεργοποιήσει ποτέ στο μέλλον. Στο ίδιο κείμενο, θα γίνεται ξεκάθαρη αναφορά ότι η αδρανοποίηση των S-400 θα ελέγχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από Αμερικανούς αξιωματικούς! Μόλις συνταχθεί το κείμενο, η κυβέρνηση των ΗΠΑ θα το παρουσιάσει στο Κογκρέσο για να ζητήσει την άρση των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί εναντίον της Τουρκίας για το συγκεκριμένο ζήτημα. Πληροφορίες αναφέρουν πως η πρόταση κατατέθηκε κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της αναπληρώτριας υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Γουέντι Σέρμαν, την περασμένη εβδομάδα στην Τουρκία.

Αρνητική η Αγκυρα

Σύμφωνα με πληροφορίες, η Αγκυρα αρνήθηκε αυτή την πρόταση, καθώς θεωρεί πως θα είναι παρέμβαση στα εσω-

τερικά της όπως και στα κυριαρχικά της δικαιώματα. Θεωρείται δύσκολο να συνταχθεί τέτοιο δεσμευτικό κείμενο το οποίο θα παρουσιάζει την Αγκυρα να υποχωρεί, καθώς αυτό θα έπληττε την εικόνα της κυβέρνησης και στο εσωτερικό της χώρας. Τον Μάρτιο, ο υπουργός

Σύμφωνα με την εφημερίδα Hurriyet, εάν η Τουρκία αποδεχθεί το σχετικό κείμενο αυτό θα παρουσιαστεί στο Κογκρέσο, ώστε να αρθούν οι κυρώσεις που της έχουν επιβληθεί.

Εξωτερικών των ΗΠΑ Αντονι Μπλίνκεν είχε καλέσει την Τουρκία «να μην κρατήσει το ρωσικό σύστημα αντιαεροπορικής άμυνας S-400».

Σύμφωνα με τον τουρκικό Τύπο, ο υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου, κατά τη συνάντησή του με τον Αμερικανό ομόλογο του στις Βρυξέλλες, είχε δώσει ένα κείμενο με σαφώς διαφορετικό περιεχόμενο και είχε προτείνει να βρεθεί πολιτική λύση στο ζήτημα. Όμως, η κ. Γουέντι Σέρμαν, στη συνέντευξή της στο τηλεοπτικό δίκτυο CNN Turk, ξεκαθάρισε πως «οι S-400 προκαλούν πρόβλημα στο NATO. Δώσαμε

Η Αγκυρα επιθυμεί το ζήτημα των S-400 να μην κυριαρχεί στις σχέσεις Τουρκίας - ΗΠΑ και αυτό θα επιδιώξει ο Τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στη συνάντησή που θα έχει με τον Αμερικανό ομόλογο του στις 14 Ιουνίου.

εναλλακτική, γνωρίζουν ακριβώς τι πρέπει να κάνουν».

Η συνάντηση

Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως στη συνάντηση του Τζο Μπάιντεν με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, που θα πραγματοποιηθεί στις 14 Ιουνίου, η Αγκυρα θα προτιμούσε «να μπει σε παρένθεση το ζήτημα των S-400» και να συζητηθούν τα υπόλοιπα θέματα της πιθανής συνεργασίας.

Πάντως, στην Αγκυρα εκτιμούν πως ο πρόεδρος των ΗΠΑ θα ξεκαθάρισε στον Τούρκο ομόλογο του ότι η Ουάσι-

γκτον δεν θα αλλάξει στάση στο ζήτημα της στήριξης των Κούρδων της Συρίας και θα συνεχίσει τη στρατιωτική βοήθεια προς αυτούς. Όπως και ότι δεν θα υποχωρεί να κινήσει δικαστικές διαδικασίες εναντίον των μελών των Γκιουλενιστών (FETO), οι οποίοι ζουν στις ΗΠΑ. «Δεν θα προκύψει ούτε μια εικόνα κρίσης αλλά ούτε και εικόνα να κρατιούνται χέρι χέρι. Οι δύο γέφυρες ενδέχεται να τονίσουν τους τομείς συνεργασίας και να δώσουν θετικά μηνύματα για το μέλλον», αναφέρει η πολιτική αναλύτρια Χαντέ Φράτ στο άρθρο της στην εφημερίδα Hurriyet.

Υποχρεωτικότητα και διευκολύνσεις στο τραπέζι

Του ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΑΡΑ

Ζήτημα υποχρεωτικότητας του εμβολιασμού για ορισμένες κατηγορίες εργαζόμενων, καθώς και θέμα παροχής διευκολύνσεων προς τους πολίτες που έχουν εμβολιαστεί κατά της COVID-19 άνοιξε επισήμως χθες από την κυβέρνηση, με τον πρωθυπουργό Κυρ. Μητσοτάκη τόσο με την ευκαιρία της συνάντησής του με την Πρόεδρο της Δημοκρατίας όσο και μιλώντας στη Βουλή να υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα του τεχνικού αναστάσιμου όχι μόνο για την αντιμετώπιση της πανδημίας αλλά και για την είσοδο στην εποχή της ανάκαμψης, σε στέρεες βάσεις.

«Το εμβόλιο είναι ένα δώρο της επιστήμης» ανέφερε, απευθυνόμενος στην κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, ο πρωθυπουργός. Και αφού αναφέρθηκε στην ανάγκη να πιστωθούν οι «καχύποπτοι πολίτες μας» και να εμβολιαστούν, ανέφερε πως αντιλήψεις όπως «δεν βαριέσαι, ας το κάνει ο άλλος για να μην το κάνω εγώ», δυστυχώς υπονομεύουν συνολικά την κοινωνική συνοχή και δεν πρέπει να μείνουν αναπάντητες. Λίγη ώρα αργότερα, από το βήμα της Βουλής και με ομίλια του στη συνεδρίαση της Εθνικής Αντιπροσωπείας για το Ψηφιακό Πρωτογενικό COVID-19 υπογράμμισε:

«Σε λίγο, ως προς το ζήτημα των εμβολιασμών, την πειθώ την οποία μέχρι στιγμής έχει χρησιμοποιήσει η Πολιτεία θα τη διαδεχθεί και η επίσημη θέση της για το ζήτημα του υποχρεωτικού εμβολιασμού των υγειονομικών και των εργαζομένων σε μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων. Πολύ σύντομα μετά από αίτημά μου θα γνωμοδοτήσει δημόσια η Επιτροπή Βιοηθικής. Η κυβέρνηση, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη γνωμάτευσή της, θα αποφασίσει με ευαισθησία αλλά και με σαφή προτεραιότητα στη δημόσια υγεία». Για να προσθέσει αμέσως μετά ότι ως προς τις υπόλοιπες δραστηριότητες, «θα είναι η ίδια η ζωή και η πραγματικότητα που θα διαδεχθεί τις σημερινές εκκλήσεις. Αναφέρω ειδικά σε αυτήν τη συζήτηση η οποία έχει ξεκινήσει για τις διευκολύνσεις -προτιμώ τον όρο αυτόν από τον όρο προνόμιο ή ελευθερίες- που μπορεί να έχουν συμπολίτες μας οι οποίοι είναι εμβολιασμένοι. Για να δώσω ένα μόνο ενδεικτικό παράδειγμα: το φθινόπωρο ουδείς θα μπορεί να απαγορευτεί σε έναν επιχειρηματία της εστίασης να πει ότι δέχεται στο μαγαζί του μόνο εμβολιασμένους συμπολίτες μας». Μια διαδικασία ελέγχου που, όπως στην παρούσα φάση προσεγγίζεται, θα μπορούσε να γίνει με την επίδειξη εκ μέρους των πελατών τον εν λόγω πιστοποιητικού εμβολιασμού, προκειμένου να γίνουν δεκτοί στην επιχείρηση εστίασης.

Χρωματίζοντας, ωστόσο, και τη θετική πλευρά των εξελίξεων, ο κ. Μητσοτάκης παρουσιάζοντας συγκεκριμένα στοιχεία τόνισε πως θεωρεί «πολύ θετικό το γεγονός ότι η διαδικασία «Ελευθερία» προχωρεί με πολύ γρήγορους ρυθμούς, κινούμενη σταθερά στους 100.000 εμβολιασμούς την ημέρα». Ο πρωθυπουργός, ειδικότερα, σημείωσε ότι «1% του πληθυσμού εμβολιάζεται και κάθε μέρα, 6.200.000 εμβόλια έχουν γίνει στην πατρίδα μας, παραπάνω από 4.000.000 συμπολίτες μας έχουν λάβει ήδη την πρώτη δόση». Και συμπλήρωσε: «Θα πρέπει όμως να συνεχίσουμε με την ίδια ένταση, έτσι ώστε να μπορέσουμε από τη μία να κτίσουμε το τεχνικό αναστάσιμο, στο οποίο πα πλοσιάζουμε με τους ρυθμούς που κινούμαστε, και από την άλλη να εξασφαλίσουμε ότι κατά τη διάρκεια

Τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Βιοηθικής αναμένει η κυβέρνηση, ενώ οι όποιες αποφάσεις πρόκειται να τεθούν σε εφαρμογή από το φθινόπωρο.

του καλοκαιριού αυτή η πτωχική τάση θα συνεχίζεται, ο τουρισμός μας θα λειτουργήσει κανονικά. Τα πρώτα δείγματα είναι πολύ ενθαρρυντικά και θα μπορούσε και η οικονομία να ανακάμψει ταχέως, όπως προβλέπουμε».

Δεν είναι συνταγματικό δικαίωμα

Στην πρώτη τόσο ρηξικέλευστη ποθέτηση στους 15 μήνες στην Προεδρία της Δημοκρατίας προχώρησε χθες η Κατερίνα Σακελλαροπούλου κατά τις δηλώσεις της στη συνάντησή της με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, όταν αναφέρθηκε στην υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού κατά του κορωνοϊού. Η κ. Σακελλαροπούλου υποστήριξε ότι η άρνηση εμβολιασμού δεν υποστηρίζεται από το Σύνταγμα και ότι η επιβολή της υποχρέωσης εμβολιασμού πρέπει να είναι αυτονόμητη. «Το Σύνταγμα κατά κανένα τρόπο δεν αναγνωρίζει σε κάποιον να θέτει σε κίνδυνο τη ζωή του άλλου και την υγεία του», είπε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναφερόμενη σε όσους δεν εμβολιάζονται και μπορεί να μεταδώσουν σε άλλους τον κορωνοϊό. «Αρα το όριο της ελευθερίας των επιλογών μας είναι ο διπλάνος μας. Είναι ο άλλος», τόνισε. Η κ. Σακελλαροπούλου συνέχισε λέγοντας ότι η άποψη πως ο εμβολιασμός είναι ατομικό δικαίωμα επιλογής είναι «πολύ εσφαλμένη». Και πρόσθεσε πως η άποψη αυτή «δεν νομίζω ότι υποστηρίζεται σοβαρά από συνταγματολόγους».

Κινήσεις της Αγκυρας φέρνουν κοντά Αθήνα και Αραβικά Εμιράτα

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ

Δημόσια εκδήλωση επιβεβαίωσης των στενών δεσμών που επιθυμούν να σφραγίσουν Ελλάδα και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) αποτελεί η ευρισκόμενη από χθες σε εξέλιξη επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Δένδια, στη χώρα του Κόλπου.

Ο κ. Δένδιας έχει επαφές με τον ομόλογο του σείκ Αμπντούλαχ μπιν Ζαγέντ αλ Νακιάν, επί μιας σειράς θεμάτων που αφορούν την περιοχή και, βεβαίως, την Τουρκία, η δράση της οποίας στην ευρύτερη περιοχή αποτελεί και τη βασική συλλογιστική ουσία στη συνεργασία ανάμεσα στην Αθήνα και το Αμπου Ντάμπι. Από το υπουργείο Εξωτερικών σημειώθηκε ότι κατά τη χθεσινή συνάντησή

τους οι δύο υπουργοί «επιβεβαίωσαν το κοινό όραμά τους για ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή» και είχαν μια σημαντική συζήτηση για τη διμερή συνεργασία ανάμεσα στις δύο χώρες.

Στο τραπέζι των συζητήσεων βρίσκονται, επίσης, η Μέση Ανατολή και η κατάσταση στον Περσικό Κόλπο ευρύτερα. Υπενθυμίζεται ότι Ελλάδα και ΗΑΕ έχουν υπογράψει συμφωνία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας ήδη από τον περασμένο Νοέμβριο σε μια σειρά επαφών στο Αμπου Ντάμπι, όπου εκτός από τον κ. Δένδια συμμετείχε και ο υπουργός Εθνικής Άμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος. Αλλωστε ο τομέας της αμυντικής συνεργασίας ανάμεσα στις δύο χώρες αποτελεί τον πλέον σημαντικό, γεγονός που έχει αποδειχθεί από σειρά ασκήσεων

στις οποίες έχουν συμμετάσχει οι Ενοπλες Δυνάμεις των ΗΑΕ, ιδιαίτερα όσον αφορά το αεροπορικό σκέλος.

Ο κ. Δένδιας βρίσκεται στα ΗΑΕ για τέταρτη φορά από την ημέρα που ανέλαβε υπουργός Εξωτερικών, ενώ υπενθυμίζεται ότι οκτώ φορές προηγουμένως ταξίδι προς την Αθήνα έχει κάνει ο ομόλογός του σείκς Αμπντούλαχ μπιν Ζαγέντ.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Αμπου Ντάμπι ο κ. Δένδιας θα επισκεφθεί και τους νέους χώρους της ελληνικής πρεσβείας στην πρωτεύουσα. Για την Ελλάδα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη η ενίσχυση της παρουσίας και για λόγους οι οποίοι συνδέονται με την οικονομική συνεργασία, μάλιστα σε μια περίοδο προσπάθειας προσέλκυσης επενδύσεων

σε διάφορους τομείς.

Η ένταξη

Η συνεργασία ανάμεσα σε Ελλάδα και ΗΑΕ διευρύνεται διαρκώς. Τελευταίο παράδειγμα ήταν η ένταξη των ΗΑΕ (ως πρόσθετη χώρα σε μια μορφή συνεργασίας 3+1) στην τριμερή Ελλάδα, Ισραήλ και Κυπριακής Δημοκρατίας. Επρόκειτο, μάλιστα, για μια συνάντηση η οποία πραγματοποιήθηκε στις 16 Απριλίου στην Πάφο, έπειτα από το ταξίδι του κ. Δένδια στην Αγκυρα, όπου σημειώθηκε το γνωστό έντονο επεισόδιο με τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μόνη άλλη χώρα που έχει ενταχθεί υπό τη μορφή «+1» στην τριμερή Ελλάδα, Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ είναι οι ΗΠΑ – ήδη από το 2019.

Νέα έξοδος στις αγορές από το ελληνικό Δημόσιο

Προχωρεί στο «άνοιγμα» του 10ετούς ομολόγου του περασμένου Ιανουαρίου με στόχο να αντλήσει 1,5-2 δισεκατομμύρια ευρώ

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΑ

Στο «άνοιγμα» της έκδοσης του 10ετούς ομολόγου του περασμένου Ιανουαρίου προχωρεί σήμερα το ελληνικό Δημόσιο, εκτός απροόπτου και εάν το επιτρέψουν οι συνθήκες στην αγορά, μια κίνηση η οποία κάθε άλλο παρά βιαστική είναι, καθώς ήταν στα σχέδια του ΟΔΔΧΧ από τον Απρίλιο με στόχο να εκμεταλλευτεί τις ευνοϊκές συνθήκες την αγορά, οι οποίες και έχουν «ρίξει» το ελληνικό spread στα χαμηλότερα επίπεδα από το 2008.

Η κίνηση έχει περισσότερο στρατηγικό χαρακτήρα παρά... ταμειακό, καθώς γίνεται στο πλαίσιο της στρατηγικής της εμπροσθοβαρούς εκδοτικής δραστηριότητας που ακολουθεί το οικονομικό επιτελείο εδώ και καιρό, με σκοπό τη συχνή παρουσία στις αγορές και την οικοδόμηση της καμπύλης των αποδόσεων, μέσω της ενίσχυσης της ρευστότητας των ελληνικών τίτλων. Στόχος είναι να αντληθούν 1,5-2 δισ. ευρώ, με το τελικό ποσό ωστόσο να καθορίζεται από τη ζήτηση των επενδυτών, και έτσι το 10ετές (λήξης Ιουνίου 2031) θα αυξηθεί σε μέγεθος, από τα 3,5 δισ. ευρώ στα 5-5,5 δισ. ευρώ. Ανάδοχοι της έκδοσης είναι οι BNP Paribas, Deutsche Bank, Goldman Sachs, HSBC, J.P. Morgan και Nomura.

Σημειώνεται πως η απόδοση κατά την έξοδο του Ιανουαρίου είχε διαμορφωθεί στο 0,807%, με το spread στις 135 μονάδες βάσης και το κούπονι στο 0,75%. Η απόδοση στο άνοιγμα της έκδοσης θα κινηθεί υψηλότερα και κοντά στο 0,90%-0,95%, ωστόσο το σημαντικό είναι ότι το spread εκτιμάται πως θα κινηθεί χαμηλότερα του Ιανουαρίου και γύρω στις 110-115

μονάδες βάσης. Φυσικά, ο ΟΔΔΧΧ «εκμεταλλεύεται» και την ισχυρή στήριξη της ΕΚΤ, η οποία συνεχίζεται και υπερκαλύπτει τις ελληνικές εκδόσεις, καθώς έχει αγοράσει ελληνικά ομόλογα ύψους 25,7 δισ. ευρώ τους τελευταίους 15 μήνες έναντι 18,5 δισ. ευρώ που έχει εκδώσει η Ελλάδα.

Γιατί βγαίνει τώρα

Η επιλογή του Ιουνίου ως ημερομηνίας της νέας εκδόσεως τάσσεται στο πλαίσιο του σκεπτικού του ΟΔΔΧΧ ότι για το δεύτερο εξάμηνο υπάρχει αβεβαιότητα ως προς τις προοπτικές των ομολόγων, δεδομένου ότι η ΕΚΤ μπορεί να αλλάξει στρατηγική σε ό,τι αφορά τον ρυθμό αγορών της υπό το έκτακτο πρόγραμμα PEPP, ενώ η επιτάχυνση των εμβολιασμών

Το ελληνικό spread είναι στα χαμηλότερα επίπεδα από το 2008.

και η ανάκαμψη της οικονομίας μπορεί να προκαλέσουν αναταράξεις στα «ασφαλή καταφύγια» των κρατικών ομολόγων. Η επιλογή της τρέχουσας εβδομάδας δεν είναι επίσης τυχαία, με τον ΟΔΔΧΧ και αυτήν τη φορά να επιθυμεί να αποφυγεί τον «συνωστισμό». Χθες βγήκε η Ιταλία με νέο 10ετές και μόλις έκλεισε το ιταλικό «βιβλίο», ο ΟΔΔΧΧ, ο οποίος βρισκόταν με το... χέρι στη σκανδάλη, ανακοίνωσε τη νέα έκδοση, ενώ την Πέμπτη συνεδριάζει η ΕΚΤ και οι προσδοκίες που έχουν δημιουργηθεί χάρη και στις αλληπάλλες δηλώσεις α-

Ο ΟΔΔΧΧ «εκμεταλλεύεται» και την ισχυρή στήριξη της ΕΚΤ, η οποία συνεχίζεται και υπερκαλύπτει τις ελληνικές εκδόσεις.

ξιωματούκων- είναι πως δεν θα προχωρήσει σε tapering του PEPP, κάτι που έχει οδηγήσει σε μείωση των αποδόσεων των ομολόγων της Ευρωζώνης. Παράλληλα, την επόμενη εβδομάδα ξεκινά τις «εξόδους» και η Ευρωπαϊκή Ένωση με

τα ομόλογα που θα χρηματοδοτήσουν το Ταμείο Ανάκαμψης. Όπως έχει ανακοινωθεί, φέτος η Ε.Ε. θα αντλήσει συνολικά 80 δισ. ευρώ από τις αγορές.

Χθες, μετά την ανακοίνωση της νέας εξόδου της Ελλάδας στις αγορές, η από-

δοση του 10ετούς ομολόγου «τσιμπήσε» 5 μ.β. και διαμορφώθηκε στο 0,87% (ενώ το spread βρέθηκε στις 108 μ.β.), ωστόσο παρέμεινε κάτω από αυτήν του ιταλικού (0,909%). Παράγοντες της αγοράς επισμαίνουν πως όσο και αν η πτώση των ελ-

λωνικών αποδόσεων κάτω από τα επίπεδα των ιταλικών έχουν προσελκύσει τα βλήματα της αγοράς, αυτό είναι το αποτελεσμα της «στρέβλωσης» που έχει δημιουργήσει η έλλειψη προσφοράς των ελληνικών τίτλων, και «πρέπει» να διορθωθεί.

Στα 33,7 δισ. τα διαθέσιμα

Το re-opening μπορεί να είναι η τελευταία ή η προτελευταία έξοδος της Ελλάδας στις αγορές, αυτό είναι το αποτέλεσμα της «στρέβλωσης» που έχει δημιουργήσει η έλλειψη προσφοράς των ελληνικών τίτλων, και «πρέπει» να διορθωθεί. Από τις αρχές του έτους έχουν αντληθεί 9 δισ. ευρώ από τις εκδόσεις του 10ετούς, του 30ετούς και του 5ετούς, καθώς και 2 δισ. ευρώ περαιτέρω από την ανταλλαγή ομολόγων με τις ελληνικές τράπεζες και περίπου 1 δισ. ευρώ από έντοκα. Χωρίς τη σημερινή έκδοση, τα ταμειακά διαθέσιμα διαμορφώνονται στα 33,7 δισ. ευρώ, με την Ελλάδα να έχει και άλλες πηγές χρηματοδότησης πέραν της αγοράς ομολόγων, όπως οι εκταμίσεις του SURE, το 1,3 δισ. ευρώ που αναμένεται από τα SMPs και ANFAs, καθώς και τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης που θα αρχίσουν να εισρέουν από τα τέλη του καλοκαιριού, ενώ στο β' εξάμηνο τα έσοδα αναμένεται να ξεπεράσουν τα έξοδα. Ο ΟΔΔΧΧ θα έχει έτσι «καθαρό δρόμο» μπροστά του να προχωρήσει και σε άλλες κινήσεις, οι οποίες δείχνουν «συνέπεια» και δημιουργούν θετική αίσθηση σε ό,τι αφορά τη διαχείριση χρέους. Μεταξύ αυτών τοποθετούνται και οι αποπληρωμές των ευρωπαϊκών δανείων που έλαβε η Ελλάδα στο πλαίσιο του πρώτου μνημονίου, μια κίνηση που θα βοηθήσει στην επίτευξη της επενδυτικής βαθμίδας νορίτερα από το αναμενόμενο.

Στα 7,2 δισ. ο στόχος για τα τουριστικά έσοδα

Δύσκολος μήνας ο Ιούνιος λόγω Βρετανίας, Ρωσίας, αλλά Βόρεια Ευρώπη και ΗΠΑ συντηρούν την αισιοδοξία

Του ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Μηδενική ορατότητα για τα επακριβή μεγέθη που μπορεί να επιτύχει φέτος ο ελληνικός τουρισμός δηλώνουν πως έχουν οι επιχειρηματίες του κλάδου. Ωστόσο εκφράζουν με σχετική βεβαιότητα την εκτίμηση πως η φετινή χρονιά θα είναι καλύτερη από την περυσινή, χωρίς όμως να προσδιορίζουν πόσο καλύτερη.

Κυβέρνηση και επιχειρήσεις εκτιμούν πως μέχρι τα τέλη Ιουνίου, και ανάλογα με το επίπεδο της εμβολιαστικής κάλυψης του ευρωπαϊκού αλλά και του ελληνικού πληθυσμού, οι ταξιδιωτικές ροές θα αρχίσουν να γίνονται πιο προβλέψιμες.

Όμως η διάψευση των προσδοκιών για άνοιγμα της βρετανικής αλλά και της ρωσικής αγοράς από τον τρέχοντα μήνα απομακρύνει το αισιόδοξο σενάριο που θέλει την τουριστική οικονομία της χώρας να το δεύτερο εξάμηνο του έτους να διαμορφώνεται στο 50% των μεγεθών του 2019. Κάτι που συνεπάγεται πως για ολόκληρο το 2021 τα τουριστικά μεγέθη της χώρας θα αγγίζουν το 40% αυτών του 2019, εξηγούν οι ειδικοί. Επίδοση σαφώς καλύτερη από την περυσινή που διαμορφώθηκε περίπου στο 25%, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Τα ποσοστά αυτά μεταφράζονται σε ταξιδιωτικά έσοδα της τάξης των περίπου 7,2 δισ. φέτος. Όμως υπάρχουν ακόμα ελπίδες πως το δεύτερο εξάμηνο, είτε μέσω της επιμήκυνσης της τουριστικής σεζόν είτε μέσω πολύ υψηλών πληρωμάτων, θα μπορέσει να επιτύχει κάτι καλύτερο. Για την Αθήνα η πρόβλεψη για το τρίτο και το τέταρτο τρίμηνο αναφορικά με την επιβατική κίνηση βρίσκεται αυτή τη στιγμή

στο 45% και 50%, αντίστοιχα. Δεν έχει μεταβληθεί δηλαδή ουσιωδώς σε σχέση με ένα μήνα πριν. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η αναβίωση της αξιολόγησης της Ελλάδας, για ενδεχόμενη κατάταξη της στους πρώτους προορισμούς από τους οποίους δεν θα επιβάλλεται καραντίνα σε όσους επιστρέφουν στη Βρετανία, θα γίνει στα τέλη Ιουνίου. Με τις πτήσεις από τη Ρωσία ακόμα περιορισμένες σε οκτώ εβδομαδιαίως, και η ρωσική αγορά θεωρείται πρακτικά κλειστή για τον Ιούνιο. Έτσι, ο ελληνικός τουρισμός τις επόμενες εβδομάδες θα εξαρτηθεί κυρίως από τις ροές από τη Γερμανία και άλλες

Οι Έλληνες ξενодоχοί προχωρούν φέτος στο άνοιγμα περισσότερων μονάδων από πέρυσι.

ευρωπαϊκές χώρες αλλά και από τη Γαλλία και την Ιταλία, αναφέρουν στην «Κ» πηγές της ελληνικής αεροπορικής και ξενοδοχειακής βιομηχανίας. Ιδιαίτερα θετικό χαρακτηρίζεται πάντως το γεγονός ότι παρά την ύπαρξη ταξιδιωτικής οδηγίας από το αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών, οι μεγάλες αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες διατηρούν τον προγραμματισμό τους για αυξημένες πτήσεις φέτος το καλοκαίρι προς την Ελλάδα, σε επτά απευθείας ημερησίως.

Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν τον σχεδιασμό των αεροπορικών, όπως και της Aegean, οι οποίες σταδιακά είχαν ήδη ξεκινήσει να αυξάνουν τη δραστηριότητά τους από και προς τις αγορές αυτές καθώς προχωράει το καλοκαίρι, και θα είναι υποχρεωμένες να προβούν σε προσαρμογές των συχνότητων από και προς τους συγκεκριμένους προορισμούς.

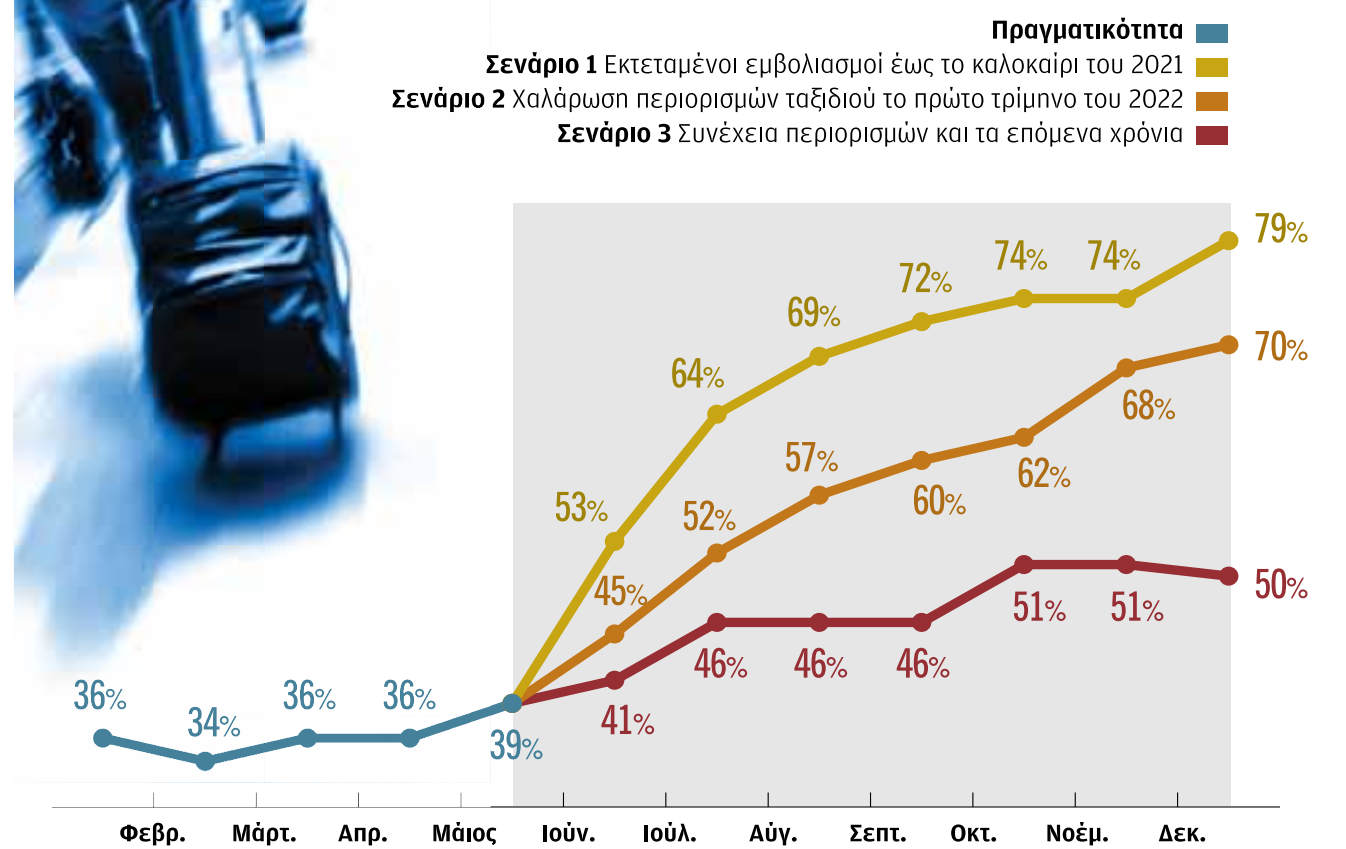
Ωστόσο η Aegean έχει από νωρίς υιοθετήσει μια στρατηγική ευελιξίας, με έμφαση στις επτά περιφερειακές της βάσεις,

κατανέμοντας την πτητική της δραστηριότητα σε ένα μείγμα τόσο τακτικών πτήσεων όσο και ναυλωμένων (charter), όχι μόνο στις μεγάλες και παραδοσιακές αγορές τροφοδοτές του τουρισμού, αλλά και σε ανερχόμενες αγορές μικρότερου συγκριτικά μεγέθους, οι οποίες την περίοδο αυτή κινούνται περισσότερο δυναμικά όπως αυτές της Βορειοανατολικής Ευρώπης αλλά και του Ισραήλ. «Το μέγεθος του στόλου της Aegean και η ευελιξία ενισχύουν την ικανότητά της να προσαρμόζεται γρήγορα και να συνεχίζει να τροφοδοτεί με εναλλακτικές τουριστικές ροές την εγχώρια τουριστική βιομηχανία», εξηγούν πηγές της αγοράς.

Κοιτώντας πέραν του φετινού καλοκαιριού, οι ειδικοί εκτιμούν πως όλα θα κριθούν από την εμβολιαστική κάλυψη του παγκόσμιου πληθυσμού. Διατυπώνουν έτσι την ανησυχία τους, ότι καθώς το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού έχει διαθέσιμο το 80% των εμβολίων αυτό σημαίνει πως στον υπόλοιπο πλάνητι ο κορωνοϊός θα συνεχίσει να μεταδίδεται και να μεταλλάσσεται. Αυτή η πραγματικότητα είναι που συντηρεί και την επιφυλακτικότητα σε χώρες όπως η Βρετανία, μαζί βέβαια με το γεγονός πως οι περισσότερες κυβερνήσεις θα προτιμούσαν να κρατήσουν τις ταξιδιωτικές δαπάνες στο εσωτερικό τους, στις δικές τους οικονομίες. Παράλληλα, πολιτικοί λόγοι φαίνεται να επηρεάζουν επίσης, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη Ρωσία η οποία εκτιμάται πως συνδέει την απελευθέρωση των πτήσεων προς την Ευρώπη με πιέσεις που έχει δεχθεί και κυρώσεις που της έχουν επιβληθεί.

Οι Έλληνες ξενοδοχοί πάντως προχωρούν φέτος στο άνοιγμα περισσότερων μονάδων από πέρυσι. Ενδεικτικά αναφέρεται πως ο όμιλος Sani/ikos έχει ανοίξει ήδη και τις εννέα μονάδες του, συμπεριλαμβανομένου του νέου συγκροτήματος στην Ισπανία, ενώ και ο προγραμματισμός της Greotel προβλέπει άνοιγμα φέτος 25 έναντι 15 πέρυσι από τα 40 ξενοδοχεία που ελέγχει.

Τα 3 σενάρια του Eurocontrol για την εξέλιξη των αεροπορικών πτήσεων φέτος

ΠΗΓΗ: Eurocontrol

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ανάκαμψη των πτήσεων στην Ευρώπη

Το Eurocontrol εξέδωσε αυτή την εβδομάδα τα νέα τρία σενάρια του για την επιβατική κίνηση ανά μήνα φέτος. Η εναέρια κυκλοφορία σε όλη την Ευρώπη μειώθηκε κατά 61% τον Μάιο του 2021 σε σύγκριση με τον Μάιο του 2019. Ωστόσο, ενώ η κρίση συνεχίζεται, η τάση είναι ανοδική και υπάρχουν προσδοκίες για περαιτέρω ανάκαμψη από το καλοκαίρι. Ο Eamonn Brennan, γενικός διευθυντής του Eurocontrol, εξηγεί πως «είναι πολύ σαφές ότι υπάρχει τεράστια υποκείμενη ζήτηση για αεροπορικά ταξίδια οπότε, καθώς οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί θα υποχωρούν, μπορούμε να αναμένουμε μια εύρωστη αύξηση της κίνησης». Το βασικό σενάριο του Eurocontrol δείχνει ότι ο αριθμός των πτήσεων θα αυξηθεί από το 39% των επιπέδων του 2019 τον Μάιο σε 57% τον Αύγουστο. Η κυκλοφορία κυμαίνεται περίπου στο 35% από τον Ιανουάριο, οπότε

το Eurocontrol υπολογίζει πως θα γίνουν περίπου 5,5 εκατομμύρια πτήσεις ολόκληρο το έτος, δηλαδή το 50% του 2019. Ωστόσο, εάν περισσότερα κράτη χαλαρώσουν τους περιορισμούς τους νωρίτερα και εφαρμόσουν διαδικασίες όπως το ψηφιακό πιστοποιητικό της Ε.Ε. άμεσα, τότε το αισιόδοξο σενάριο μιλάει για ανάκτηση του 69% των επιπέδων κυκλοφορίας του 2019 τον Αύγουστο.

Φυσικά, θα υπάρξουν σημαντικές παραλλαγές που συνδέονται με τους περιορισμούς ταξιδιού μεμονωμένων κρατών, οπότε ορισμένα τμήματα του αεροπορικού δικτύου ενδέχεται να έχουν καλύτερη επίδοση. Η νέα μηνιαία πρόβλεψη βασίζεται σε τρία σενάρια. Η πρόοδος των εμβολιασμών και η χαλάρωση των κρατικών μέτρων για τα μη απαραίτητα ταξίδια είναι οι βασικοί παράγοντες που καθορίζουν την πρόβλεψη των επιπέδων ταξιδιού με-

ταξύ της βασικής προβολής (σενάριο 2), της αισιόδοξης προβολής (σενάριο 1) και της απαισιόδοξης προβολής (σενάριο 3).

• Το σενάριο 1 προϋποθέτει εκτεταμένο εμβολιασμό σε ολόκληρη την Ευρώπη έως το καλοκαίρι του 2021 σε συνδυασμό με μια συντονισμένη χαλάρωση των περιορισμών ταξιδιού και την επανέναρξη πτήσεων μεγάλων αποστάσεων.

• Το σενάριο 2 προϋποθέτει εκτεταμένο εμβολιασμό σε ολόκληρη την Ευρώπη και συντονισμένη χαλάρωση των περιορισμών ταξιδιού το πρώτο τρίμηνο του 2022 μεταξύ παγκόσμιων περιοχών, με περισσότερες πτήσεις μεγάλων αποστάσεων τότε.

• Το σενάριο 3 προβλέπει συνεχείς περιορισμούς κατά τα επόμενα χρόνια, λόγω του ανομοιογενούς επιπέδου εμβολιασμών ή και κρουσιμάτων νέων στελεχών.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

LIMASSOL GREENS

LIFE IN PERFECT BALANCE

Limassol Greens is one of the largest residential golf and spa resorts in Cyprus, located just moments away from Lady's Mile beach and adjacent to the upcoming casino. With a unique mix of villas, townhouses & apartments, an 18-hole championship golf course in the city and leisure, dining & wellness facilities, Limassol Greens will be the most highly sought-after place on the island.

Golf Properties for Sale 8000 50 30
LIMASSOLGREENS.COM

RESIDENCES | GOLF | LEISURE | WELLNESS

Τα εμπόδια που φρενάρουν τον ρυθμό ανάπτυξης της Ελλάδας

Η γήρανση του πληθυσμού, το brain drain και το επενδυτικό κενό των 21,7 δις. το 2019

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Μπορεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επαινέσει την κυβέρνηση την περασμένη εβδομάδα, στο πλαίσιο της 10ης μεταμνημονιακής αξιολόγησης, για τα μέτρα αντιμετώπισης του κορωνοϊού και για τη συνέχιση –στο μέτρο του εφικτού– των μεταρρυθμίσεων, μπορεί να εισηγήθηκε την εκταμίευση μιας ακόμη δόσης 748 εκατ. ευρώ για τη μείωση του χρέους μας, αλλά ταυτόχρονα ανέδειξε προβλήματα που απειλούν το μέλλον της οικονομίας.

Στην έκθεσή της για τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών της χώρας, που συνοδεύει αυτήν για τη μεταμνημονιακή αξιολόγηση (ανάλογες υπάρχουν για όλες τις χώρες), η Κομισιόν επισήμανε –δίπλα στα προβλήματα για το υψηλό δημόσιο χρέος, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και την υψηλή ανεργία– τρεις «πληγές» που αναστέλλουν την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας: τη γήρανση του πληθυσμού, την εκροή εξειδικευμένων εργαζομένων (το γνωστό μας brain drain) καθώς και το απαξιωμένο κεφαλαιακό απόθεμα, μετά πολλά χρόνια συνεχών υψηλών επενδυτικών κενών. Μόνο το 2019 το επενδυτικό κενό ήταν 21,7 δις. ευρώ, αναφέρει η έκθεση. «Οι ελληνικές Αρχές συνέχισαν τη μεταρρυθμιστική τους ατζέντα παρά τις δύσκολες συνθήκες που έθεσε η COVID-19, αλλά οι συσσωρευμένες ανισορροπίες θα απαιτήσουν περαιτέρω προσπάθειες τα επόμενα έτη», σημειώνει η Κομισιόν. Η έκθεση επικαλείται προβλήματα που δεν αντιμετωπίστηκαν, όπως οι δυσκολίες στις επενδύσεις, μεταξύ άλλων λόγω της μη επικωνονικής των φορέων του Δημοσίου μεταξύ τους, τονίζει ότι η στρατηγική του fast track δεν απέδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ότι η νέα στρατηγική για τη διευκόλυνση του εμπορίου και των ξένων άμεσων επενδύσεων δεν υιοθετήθηκε ακόμη και το προσχέδιο της δείχνει έλλειψη στρατηγικού οράματος για την ανάπτυξη τομέων υψηλής παραγωγικότητας και την παροχή κινήτρων για τη μεγέθυνση των επιχειρήσεων, την καινοτομία και την εξωστρέφειά τους.

Κάπως έτσι, ο δυνητικός ρυθμός ανάπτυξης της Ελλάδας διαμορφώνεται σε χαμηλά επίπεδα. Η Κομισιόν προβλέπει υποχώρηση του ρυθμού ανάπτυξης μετά την έντονη ανάκαμψη του 2022 (6%), στο 2,4% το 2023 και 1,7% το 2024. Ο μέσος ρυθμός έως το 2029 διαμορφώνεται στο 2% και στη

«Οι ελληνικές Αρχές συνέχισαν τη μεταρρυθμιστική τους ατζέντα παρά τις δύσκολες συνθήκες που έθεσε η COVID-19, αλλά οι συσσωρευμένες ανισορροπίες θα απαιτήσουν περαιτέρω προσπάθειες τα επόμενα έτη», σημειώνει στην έκθεσή της η Κομισιόν.

Η Κομισιόν προβλέπει υποχώρηση του ρυθμού ανάπτυξης μετά την έντονη ανάκαμψη του 2022 (6%), στο 2,4% το 2023 και 1,7% το 2024.

συνέχεια πέφτει στο 1,5%. Αυτό το ποσοστό είναι κοντά στην πρόβλεψη του ΔΝΤ για ρυθμό 1,4% μακροπρόθεσμα. Με τη σειρά τους, οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης φέρνουν αρνητικές συνέπειες στο χρέος και στην ικανότητα εξυπηρέτησής του. Το βασικό

σενάριο της ανάλυσης βιωσιμότητας χρέους της Κομισιόν προβλέπει πρωτογενή πλεονάσματα 2,2% έως το 2060 για να εξυπηρετείται το χρέος και να είναι βιώσιμο. Τα στοιχεία αυτά για τα πρωτογενή πλεονάσματα είναι, πάντως, απλώς προβλέψεις της Κομισιόν και όχι υποδείξεις ή συμφωνία με την κυβέρνηση, όπως ήταν ο μεταμνημονιακός στόχος του 3,5% του ΑΕΠ έως το 2022.

Στο οικονομικό επιτελείο προσβλέπουν στη διαπραγμάτευση για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας, που αναμένεται να ξεκινήσει το δεύτερο εξάμηνο φέτος, αλλά να μην κλείσει πριν ξεκαθαρίσουν τα πράγματα στο πολιτικό τοπίο της Γερμανίας, μετά τις

εκλογές στη χώρα τον Σεπτέμβριο, για μια καλή συμφωνία δημοσιονομικών στόχων που δεν θα στραγγαλίζει την ανάπτυξη.

Οπισθόδρομο, σημειώνουν, η μεταμνημονιακή δέσμευση για πρωτογενή πλεονάσματα 3,5% του ΑΕΠ έως το 2022 έχει πλέον παρέλθει εκ των πραγμάτων, αλλά δεν είναι σαφές ποιοι κανόνες θα ισχύουν στο μέλλον. Η παρέμβαση του πρώην Γερμανού υπουργού Οικονομικών Βόλφγκανγκ Σόμπλε για κίνδυνο πανδημίας χρέους χτύπησε καμπανάκια για την ένταση της επικείμενης διαπραγματεύσεως, αν και αναλύτες σημειώνουν ότι ο κ. Σόμπλε είναι πλέον παρελθόν και δεν θα καθορίσει την ατζέντα της Ευρώπης.

«Βλέπουν» αύξηση των εξαγωγών κατά 3,3% το 2021

Αύξηση 3,3% εκτιμούν οι εξαγωγικές επιχειρήσεις ότι θα καταγράψουν το 2021 οι εξαγωγές αγαθών από την Ελλάδα, πρόβλεψη αρκετά μετριοπαθής εάν αναλογισθεί κάποιος ότι το πρώτο τρίμηνο του 2021 έχει κλείσει με αύξηση των εξαγωγών κατά 9,6%, συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών και κατά 11,5%, εξαιρουμένων της εν λόγω κατηγορίας προϊόντων. Ακόμη πάντως και αν επιβεβαιωθεί η μετριοπαθής πρόβλεψη και δεν ενισχυθούν περισσότερο οι ελληνικές εξαγωγές σε σύγκριση με πέρυσι, θα πρόκειται για μια ακόμη ικανοποιητική επίδοση του συγκεκριμένου κλάδου, ο οποίος και το 2020 επέδειξε μεγάλη ανθεκτικότητα στις πρωτοφανείς και δύσκολες συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία.

Υπενθυμίζεται ότι το 2020 έκλεισε με μείωση των εξαγωγών κατά 9,3%, όμως εάν εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή, των οποίων οι τιμές κατέρρευσαν, οι εξαγωγές ενισχύθηκαν το 2020 σε σύγκριση με το 2019 κατά 3,2%. Τα πετρελαιοειδή είναι ακριβώς η κατηγορία προϊόντων στην οποία οι εξαγωγικές επιχειρήσεις αναμένουν αύξηση των εξαγωγών, λόγω αύξησης της τιμής και του όγκου πωλήσεων, δεδομένου ότι το 2021 υπάρχει μεγαλύτερη κινητικότητα και παραγωγή σε σύγκριση με το 2020, όταν επιβλήθηκαν παγκοσμίως πολύ αυστηρά lockdowns. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην πειραματική στατιστική της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), φέτος αναμένεται αύξηση των εξαγωγών ορυκτών καυσίμων - λιπαντικών κατά 15,1%, των λαδιών και λιπών (κυρίως ελαιόλαδο) κατά 13,3%, των τροφίμων κατά 4%, των πρώτων υλών κατά 0,5%, ενώ στα ίδια επίπεδα με το 2020 εκτιμώνται οι εξαγωγές των βιομηχανικών ειδών. Από την άλλη, αναμένεται μείωση των εξαγωγών χημικών προϊόντων κατά 4,8%,

των ποτών και προϊόντων καπνού κατά 2,1%, των διαφόρων βιομηχανικών ειδών κατά 3,2% και των μηχανημάτων και υλικού μεταφορών κατά 10,9%. Στη Γερμανία, στην Κύπρο και στη Βουλγαρία εκτιμάται ότι θα κατευθυνθούν οι περισσότερες εξαγωγές το 2021, ενώ την ίδια ώρα οι εξαγωγικές επιχειρήσεις αναμένουν λιγότερες εξαγωγές προς την Ιταλία, πιθανόν διότι πέρυσι πολλά προϊόντα κατευθύνθηκαν στη γείτονα καθώς είχε πληγεί δραματικά από τον κορωνοϊό. Ειδικότερα, βάσει των

Η εκτίμηση των εξαγωγικών επιχειρήσεων είναι αρκετά μετριοπαθής δεδομένου ότι το α' τρίμηνο ενισχύθηκαν κατά 9,6%.

εκτιμήσεων για το 2021, οι περισσότερες εξαγωγές αναμένονται προς Γερμανία (4,9% επί του συνόλου), προς Κύπρο (4,5%), Βουλγαρία (4,1%) και ακολουθούν Ιταλία (4%), Ηνωμένο Βασίλειο (3,6%), Ρουμανία (3,2%), ΗΠΑ (3,1%), Γαλλία (2,9%) και Ισπανία (2,5%).

Πρώτη η Ιταλία

Το 2020, πάντως, οι περισσότερες εξαγωγές έγιναν προς την Ιταλία –σημειωτέον ότι αποτελεί εδώ και χρόνια τον βασικό προορισμό για τα ελληνικά προϊόντα–, και συγκεκριμένα το 10,4% των συνολικών εξαγωγών, και ακολουθούν η Γερμανία (7,8% της συνολικής αξίας των εξαγωγών), η Κύπρος (6,4%), η Γαλλία (5,8%), η Βουλγαρία (5%), η Τουρκία (4,4%), το Ηνωμένο Βασίλειο (3,9%), οι ΗΠΑ (3,7%), η Ισπανία (3,7%) και την πρώτη δεκάδα συμπληρώνει η Ρουμανία (3,6%).

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Φέτος αναμένεται αύξηση των εξαγωγών ορυκτών καυσίμων - λιπαντικών κατά 15,1%, των λαδιών και λιπών (κυρίως ελαιόλαδο) κατά 13,3%, των τροφίμων κατά 4% και των πρώτων υλών κατά 0,5%.

Προβληματισμός για την άνοδο των τιμών

Εκτός από τα τρία «παλιά» προβλήματα, του δημογραφικού, του brain drain και του επενδυτικού κενού, που άφησαν πίσω τους τα μνημόνια, δύο άλλα έχουν προστεθεί και πρέπει να αντιμετωπισθούν προσεκτικά, όπως παρατηρούν στελέχη του οικονομικού επιτελείου: η αύξηση των τιμών και η έλλειψη σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Η αύξηση των διεθνών τιμών, που φάνηκε και στην ελληνική αγορά, σε είδη διατροφής και όχι μόνο, αντιμετωπίζεται ως πιθανό συ-

γκυριακό πρόβλημα. Παρ' όλα αυτά, δεν παύει να προβληματίζει το οικονομικό επιτελείο, που μελετά τις διαστάσεις του, προκειμένου να αποφασίσει αν θα χρειαστούν παρεμβάσεις και τι είδους θα είναι αυτές.

Οι έλλειψεις σε προσωπικό διαπιστώθηκαν πρόσφατα στον κλάδο της εστίασης, με το άνοιγμα των εστιατορίων, αλλά δεν περιορίζονται εκεί. Σε μια πιο σοβαρή διάσταση, επεκτείνονται στο εξειδικευμένο προσωπικό που χρειάζονται οι επιχειρήσεις υψηλής τε-

χνολογίας για να στελεχωθούν. Οι ελλείψεις για την επίλυση παλιών και νέων προβλημάτων, ορισμένων τουλάχιστον από αυτά, εναποτίθενται στις επενδύσεις του Ταμείου Ανάκαμψης. Η Επιτροπή στην έκθεσή της χαρακτηρίζει το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης ως φιλόδοξο βήμα και τονίζει, μεταξύ άλλων, την ανάγκη να χρησιμοποιηθεί για να εναρμονιστούν η εκπαίδευση και η κατάρτιση με τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς. Σύμφωνα με τον πίνακα που δημοσιεύει η Κο-

μισιόν από το ελληνικό Πρόγραμμα Σταθερότητας, η ροή των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης προβλέπεται να εξελιχθεί ως εξής: 1. Από τις επιχορηγήσεις θα εισρεύσουν ποσά ίσα με το 2,2% του ΑΕΠ φέτος, 1,5% του ΑΕΠ το 2022, 1,4% του ΑΕΠ το 2023 και από 1,3% του ΑΕΠ το 2024, 2025 και 2026. 2. Από τα δάνεια του Ταμείου θα εισρεύσουν 1,4% του ΑΕΠ το 2021 και το 2022, 1,1% του ΑΕΠ το 2023 και 2024, 1% του ΑΕΠ το 2025 και 0,5% του ΑΕΠ το 2026.

Σε ρότα εξαγορών και συγχωνεύσεων το 30% των ελληνικών επιχειρήσεων

Μόλις το 30% των ελληνικών επιχειρήσεων σκοπεύει να επιδιώξει συγχωνεύσεις και εξαγορές τους επόμενους 12 μήνες – ποσοστό που παρεκκλίνει σημαντικά από τον διαχρονικό μέσο όρο που καταγράφει η έρευνα για τη χώρα, ο οποίος κυμαίνεται στο 41%, και βρίσκεται και σε σημαντική απόσταση από το αντίστοιχο ποσοστό παγκοσμίως (49%). Το παραπάνω συμπέρασμα προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την τελευταία έρευνα της EY «Global Capital Confidence Barometer», η οποία συγκέντρωσε και τις απόψεις Ελλήνων ανώτατων στελεχών ε-

πιχειρήσεων ανάμεσα σε ένα δείγμα πάνω από 2.400 στελέχων από 52 χώρες. Τα στελέχη στην Ελλάδα αναμένουν ότι το μεγαλύτερο μέρος της ανάπτυξής τους θα προέλθει οργανικά, από το εσωτερικό της επιχείρησής τους. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις που εξετάζουν συγχωνεύσεις και εξαγορές διαβλέπουν μια σαφή ευκαιρία να αποκτήσουν ταχύτητα πρόσβασης στην αγορά, σε ένα δυναμικά μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Ορισμένες ελληνικές επιχειρήσεις με πρόθεση για συγχωνεύσεις και εξαγορές δηλώνουν ότι θα επεκταθούν σε εξαγορές

Πάνω από το 50% των στελεχών εκτιμά ότι τα κέρδη δεν θα επιστρέψουν στα προ πανδημίας επίπεδα πριν από το 2022 ή και αργότερα.

που θα αυξήσουν τις επιχειρησιακές δυνατότητές τους, όπως η αποδοτικότητα της παραγωγής ή η βελτίωση της αλυσίδας διανομής, καθώς επιδιώκουν να ανταποκριθούν στις κανονιστικές και εμπορικές προκλήσεις και να ενισχύσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Άλλες επιχειρήσεις δείχνουν μια προτίμηση για συμφωνίες οι οποίες θα τις βοηθήσουν να αναπτυχθούν σε ένα νέο επιχειρηματικό πεδίο, παραπλήσιο του κύριου αντικείμενού τους.

Στην Ευρώπη

Περισσότερα από τα τρία τέταρτα των στελεχών στην Ελλάδα που σχεδιάζουν συμφωνίες δηλώνουν ότι θα εξετάσουν,

κατά κύριο λόγο, στόχους εκτός συνόρων. Ωστόσο, η ισχυρή προσδοκία τους ότι μεγάλο μέρος της ανάπτυξής τους τα επόμενα τρία χρόνια θα προέλθει από την Ευρώπη, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι πέντε κορυφαίοι επενδυτικοί προορισμοί τους είναι όλοι εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (και του Ηνωμένου Βασιλείου), υποδηλώνει ότι η διασυνοριακή δραστηριότητα τους θα περιοριστεί στα όρια της ηπειρώς. Το παραπάνω σχετίζεται σαφώς με την πανδημία, όπως επίσης και η εκτίμηση για τα έσοδα και τα κέρδη των επιχειρήσεων.

Πάνω από μισά ανώτατα στελέχη ελληνικών επιχειρήσεων εκτιμούν ότι τα έσοδα και τα κέρδη δεν θα επιστρέψουν στα προ COVID-19 επίπεδα πριν από το 2022 ή και αργότερα. Το 76% πιστεύει ότι η επιχειρησότητα επέδειξε μεγαλύτερη λειτουργική σταθερότητα σε σχέση με τους ανταγωνιστές της κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η πανδημία, επίσης, λειτουργήσε ως επιταχυντής των πρωτοβουλιών ψηφιοποίησης των ελληνικών επιχειρήσεων – ένας τομέας όπου υστερούσαν, παραδοσιακά, έναντι των ανταγωνιστών τους από το εξωτερικό.

Τα φορολογικά κίνητρα για αλλοδαπούς εργαζομένους και επενδυτές

Της ΤΖΕΝΗΣ ΠΑΝΟΥ*

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος έχει εμπλουτισθεί με ένα πλέγμα διατάξεων που θεσπίζουν σημαντικά φορολογικά κίνητρα για την προσέλκυση στη χώρα μας αλλοδαπών επενδυτών, συνταξιούχων, αλλά και εργαζομένων, εκπαιδευθέντων Ελλήνων ή αλλοδαπών.

Συγκεκριμένα, το άρθρο 5Γ του ΚΦΕ προβλέπει ότι εργαζόμενος που μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα θα υπάγεται σε ευνοϊκή φορολόγηση για το εισόδημά του από μισθωτή εργασία και από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα, το οποίο προκύπτει στην Ελλάδα, ειδικότερα, παρέχεται απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος και από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης για το 50% του εισοδήματος από μισθωτή εργασία ή ατομική

επιχειρηματική δραστηριότητα, που αποκτά στην Ελλάδα μέσα στο φορολογικό έτος. Επίσης, δεν εφαρμόζεται η επίσημη αντικειμενική δαπάνη για το ποσό που προκύπτει βάσει της κατοικίας ή του επαγγελματικού του αυτοκινήτου. Σε περίπτωση υπαγωγής στη ρύθμιση, η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση ισχύει για επτά φορολογικά έτη, χωρίς δυνατότητα περαιτέρω παράτασης. Διευκρινίζεται ότι τα εισοδήματα από λοιπές πηγές της Ελλάδας (π.χ. από ακίνητα, μερίσματα κ.λπ.), καθώς και το σύνολο των εισοδημάτων που αποκτάται εκτός Ελλάδας, θα φορολογούνται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, δηλαδή, χωρίς τη μείωση του 50%. Επίσης, ο εργαζόμενος δεν απαλλάσσεται από τον φόρο κληρονομιάς ή δωρεών περιουσίας που βρίσκεται στην αλλοδαπή.

Για την υπαγωγή στο εν λόγω καθεστώς

θα πρέπει ο εργαζόμενος να πληροί σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

– Να μην ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας τα προηγούμενα πέντε από τα έξι έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του σε αυτήν.

– Να μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία από κράτος-μέλος της Ε.Ε. ή του ΕΟΧ ή από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα.

– Να παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης που αφορούν είτε σε ημεδαπή εταιρεία είτε σε υποκατάστημα αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα.

– Να δηλώνει με υπεύθυνη δήλωση ότι θα παραμείνει στην Ελλάδα τουλάχιστον για δύο έτη.

Για την υπαγωγή στο καθεστώς, προ-

βλέπεται επίσης ως προϋπόθεση η πλήρωση νέων θέσεων εργασίας. Συγκεκριμένα, ο εργοδότης πρέπει να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση, με την οποία θα βεβαιώνεται ότι ο αιτών καλύπτει νέα θέση εργασίας.

Ο εργαζόμενος που μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα θεωρείται πλέον φορολογικός κάτοικος Ελλάδας κατά την έννοια των συμβάσεων για την αποφυγή της διπλής φορολογίας που έχει συνάψει η Ελλάδα.

Από 1ης Ιανουαρίου 2021

Η ρύθμιση αφορά τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2021 και μετά. Η αίτηση μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας για την υπαγωγή στις εν λόγω διατάξεις, καθώς και τα υποστηρικτικά έγγραφα που προβλέπει η Υπ. Α-

πόφαση Α.1087/2021, πρέπει να υποβληθούν από τον εργαζόμενο στη φορολογική διοίκηση έως την 31η Ιουλίου του έτους, κατά το οποίο αναλαμβάνει την υπερέστιά του.

Αιτήσεις που υποβάλλονται μετά εν λόγω ημερομηνία γίνονται δεκτές και εξετάζονται για την υπαγωγή του φορολογουμένου στον ειδικό τρόπο φορολόγησής του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και επιχειρηματική δραστηριότητα που προκύπτει στην ημεδαπή για το επόμενο φορολογικό έτος. Ειδικά για το τρέχον έτος 2021, η προθεσμία υποβολής της αίτησης παρατάθηκε έως τις 30/09/2021.

Σημειώνεται ότι, εάν ένας εργαζόμενος έχει ήδη μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα και έχει συνάψει σύμβαση εργασίας ή έχει προβεί σε έναρξη εργασιών εντός του φορολογικού έτους

* Η Τζένη Πάνου είναι υπεύθυνη του φορολογικού τμήματος της ASnetwork (www.asnetwork.gr).

Αναζητούν 15 δισ. ευρώ έως το 2025 οι τράπεζες

Με εκδόσεις ομολόγων θα καλύψουν
ελάχιστες απαιτήσεις σε ίδια κεφάλαια

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Μπαράζ εκδόσεων με ομόλογα ύψους 15 δισ. ευρώ προγραμματίζουν οι ελληνικές τράπεζες, προκειμένου να καλύψουν τις κεφαλαιακές ανάγκες που θέτει ο Single Resolution Board (SRB) έως τα τέλη του 2025. Ο SRB είναι ο εποπτικός μηχανισμός που θέτει τους κανόνες για το ύψος και τη μορφή των επιπλέον κεφαλαίων που θα πρέπει να διαθέτει κάθε τράπεζα, έτσι ώστε, εάν προκύψει η ανάγκη διάσωσης,

Αφορούν κεφάλαια που πρέπει να διαθέτει κάθε τράπεζα στην περίπτωση που προκύψει η ανάγκη διάσωσης.

να υπάρχουν τα αναγκαία assets που θα μπορούσαν να ρευστοποιηθούν άμεσα για να υποστηρίξουν αυτή τη διαδικασία. Παιρνει ως βάση την κεφαλαιακή απαίτηση που θέτει ο SSM και πάνω σε αυτά «κτίζει» τα επιπλέον assets, τα οποία θα μπορούν αυτομάτως να αποτελέσουν τα επόμενα κεφάλαια της τράπεζας.

Ελάχιστες απαιτήσεις

Οι στόχοι αυτοί ονομάζονται ελάχιστες απαιτήσεις για ίδια κεφάλαια και επιλέξιμες υποχρεώσεις (Minimum Requirements for Own Funds and Eligible Liabilities -

MREL) και ο «λογαριασμός», που καλύπτει την περίοδο από φέτος έως το 2025 και ανεβάζει τις πρόσθετες κεφαλαιακές ανάγκες στα 15 δισ. ευρώ περίπου, κοινοποιήθηκε στις ελληνικές τράπεζες στα μέσα Μαΐου.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν υψηλούς κεφαλαιακούς δείκτες συνολικά είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω των ομολόγων Tier II που έχουν ήδη εκδώσει και οι αντίστοιχοι δείκτες CET1 διαμορφώνονται σήμερα μεταξύ 15%-16%. Αρα, πρόκειται για στόχους πάνω από τα απαιτούμενα εποπτικά κεφάλαια που ορίζει ο SSM, τα οποία θα καλυφθούν κυρίως μέσω senior ομολόγων. Το ύψος αυτών των εκδόσεων, ωστόσο, θα αθροίζουν έως και 10 μονάδες βάσης πάνω από αυτά που ορίζει ο SSM και τα οποία αν και δεν έχουν να κάνουν με την κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας, αποσκοπούν στη θωράκιση του συστήματος σε περίπτωση «αστοχίας». Έτσι στην περίπτωση των ελληνικών τραπεζών ο SRB αναγνωρίζει ως απαιτούμενο κεφαλαιακό δείκτη αυτό που επιβάλλει ο SSM π.χ. 15% και ορίζει το ποσοστό πάνω από αυτό που θα πρέπει να διαθέτει η τράπεζα, έτσι ώστε να αντιμετωπίσει δυσμενείς εξελίξεις.

Ο στόχος για το 2025

Με βάση τις εκτιμήσεις και των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, ο στόχος για το 2025 διαμορφώνεται μεταξύ 24%-25% και θα πρέπει να επιτευχθεί σταδιακά με ενδιάμεσους στόχους κάθε χρόνο. Για τον λόγο αυτό οι ελληνικές τράπεζες έχουν δρομολογήσει την εξοδό τους στις αγορές κυρίως μέσω senior bonds και την αρχή

Ο στόχος των πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων δεν είναι στατικός. Είναι ένας κινούμενος στόχος, που επηρεάζεται από την πιστωτική επέκταση, δηλαδή τα νέα δάνεια που θα δώσουν οι τράπεζες τα προσεχή χρόνια έως και το 2025.

για το 2021 έκανε η Eurobank με το ομόλογο (preferred senior notes) που εξέδωσε τον Απρίλιο ύψους 500 εκατ. ευρώ, με επιτόκιο 2,125%. Είχε προηγηθεί τον Μάρτιο η έκδοση της Alpha Bank στις αγορές για την έκδοση ομολόγου Tier II ύψους 500 εκατ. ευρώ (το κουπόνι της έκδοσης διαμορφώθηκε στο 5,5% έναντι 4,25% που ήταν το κουπόνι της έκδοσης του Φεβρουαρίου 2020), έκδοση που αποσκοπούσε στην κεφαλαιακή διεύρυνση της τράπεζας για να προχωρήσει στις κινήσεις εξυγίανσης και δεν αφορούσε τις απαιτήσεις του SRB.

Στη βάση των απαιτήσεων MREL, η Alpha Bank δρομολογεί έκδοση preferred senior notes, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου έως 800 εκατ. ευρώ, ενώ ανάλογες εκδόσεις ετοιμάζουν τόσο η Τράπεζα Πειραιώς και η Εθνική Τράπεζα όσο και η Eurobank για το τρίτο 3μηνο του έτους. Συνολικά και οι τέσσερις συστημικές τράπεζες θα πραγματοποιούν δύο εκδόσεις κατά μέσον όρο τον χρόνο έως και το 2025.

Ο στόχος των πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων δεν είναι στατικός. Είναι ένας κινούμενος στόχος που επηρεάζεται από την πιστωτική επέκταση, δηλαδή τα νέα δάνεια που θα δώσουν οι τράπεζες τα προσεχή χρόνια έως και το 2025. Σύμφωνα με

πρόσφατη ανάλυση της Alpha Bank, οι νέες χρηματοδοτήσεις υποβοηθούμενες και από τους πόρους που θα εισρεύσουν στη χώρα από το Ταμείο Ανάκαμψης έως και το 2024 θα φτάσουν τα 33 δισ. ευρώ.

Η ισχυρή πιστωτική επέκταση που προβλέπεται τα επόμενα χρόνια σημαίνει και αύξηση του ρίσκου που αναλαμβάνουν οι τράπεζες, όπως αυτό μετρείται με βάση τα στοιχεία σταθμισμένου ενεργητικού (Risk Weight Assets - RWA) και για αυτό οι στόχοι που τίθενται είναι υψηλοί για όλο το σύστημα.

Με βάση τα στοιχεία του α' τριμήνου του 2021 τα στοιχεία σταθμισμένου ενεργητικού των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, δηλαδή τα δάνεια που φέρουν κίνδυνο, ανήλθαν στα 164 δισ. ευρώ. Ένα μέρος αυτών των δανείων θα φύγει από τους ισολογισμούς τους στο πλαίσιο των τιτλοποιήσεων «κόκκινων» δανείων που δρομολογούν μέσω του «Ηρακλή Ι και ΙΙ» και θα υποκατασταθεί με νέα δάνεια καλύτερης ποιότητας. Σε κάθε περίπτωση και εφόσον οι εκτιμήσεις για νέες πιστώσεις επαληθευθούν, οι τράπεζες θα αυξήσουν το δανειακό τους χαρτοφυλάκιο έως και τα 200 δισ. ευρώ, ανεβάζοντας και τον πήχυ για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις στο πλαίσιο της άσκησης MREL.

Προβληματίζει το κόστος του νέου δανεισμού

Οι διοικήσεις των τραπεζών σταθμίζουν τις επόμενες κινήσεις τους, αφού η πρόσθετη κεφαλαιακή θωράκιση γίνεται κυρίως μέσω senior ομολόγων (senior bonds), η τιμολόγηση των οποίων είναι μεταξύ 2%-2,5% και θεωρούνται τα πιο προσιτά μέσα άντλησης ρευστότητας στην τρέχουσα συγκυρία, που είναι ούτως ή άλλως ευνοϊκά για τις ελληνικές τράπεζες μετά και την υποχώρηση των αποδόσεων. Αυτό αποτυπώνεται και στα ομόλογα που έχουν εκδώσει μέχρι σήμερα, δηλαδή στους τίτλους μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), αλλά και στους senior preferred notes. Ανοικτή παραμένει άλλωστε η προοπτική για εκδόσεις AT1, που περιλαμβάνεται στα επιχειρησιακά πλάνα των τραπεζών, χωρίς μέχρι στιγμής το εργαλείο αυτό να έχει αξιοποιηθεί. Οι AT1 αποσκοπούν κυρίως στην κεφαλαιακή θωράκιση και αποτελούν την πιο ακριβή μορφή άντλησης δημοσίευσε την περασμένη εβδομάδα, κάνοντας λόγο «για σημαντικά ποσά εκδόσεων που μακροπρόθεσμα θα θέσουν υπό πίεση το κόστος χρηματοδότησης».

Η πρόσθετη κεφαλαιακή θωράκιση γίνεται κυρίως μέσω senior ομολόγων (senior bonds), η τιμολόγηση των οποίων είναι μεταξύ 2%-2,5% και θεωρούνται τα πιο προσιτά μέσα άντλησης ρευστότητας στην τρέχουσα συγκυρία, που είναι ούτως ή άλλως ευνοϊκά για τις ελληνικές τράπεζες μετά και την υποχώρηση των αποδόσεων. Αυτό αποτυπώνεται και στα ομόλογα που έχουν εκδώσει μέχρι σήμερα, δηλαδή στους τίτλους μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), αλλά και στους senior preferred notes. Ανοικτή παραμένει άλλωστε η προοπτική για εκδόσεις AT1, που περιλαμβάνεται στα επιχειρησιακά πλάνα των τραπεζών, χωρίς μέχρι στιγμής το εργαλείο αυτό να έχει αξιοποιηθεί. Οι AT1 αποσκοπούν κυρίως στην κεφαλαιακή θωράκιση και αποτελούν την πιο ακριβή μορφή άντλησης δημοσίευσε την περασμένη εβδομάδα, κάνοντας λόγο «για σημαντικά ποσά εκδόσεων που μακροπρόθεσμα θα θέσουν υπό πίεση το κόστος χρηματοδότησης».

GoYield

GoGordian
REAL ESTATE

Ακίνητα υψηλής απόδοσης σε μειωμένες τιμές!

Δύο ενοποιημένα καταστήματα
στην Γερμασόγεια, Λεμεσός

Web ID: 5790

€1.350.000
~~€1.800.000~~

Πολυκατοικία στον
Άγιο Θεόδωρο, Πάφος

Web ID: 5705

€850.000
~~€1.100.000~~

Κτίριο στο κέντρο
της Λευκωσίας

Web ID: 4692

€6.000.000
~~€6.500.000~~

7777 5656 | www.gogordian.com

Η αύξηση των επενδύσεων φρέναρε τη μείωση του ΑΕΠ

Υποχώρησε μόνο κατά 2,3% το α' τρίμηνο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Καλύτερα από σχεδόν κάθε πρόβλεψη που είχε διατυπωθεί διανομήθηκε το ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο, υποχωρώντας μόνο κατά 2,3% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2020, ενώ παρουσίασε αύξηση κατά 4,4% σε σύγκριση με το δ' τρίμηνο του 2020, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Στην Ευρωζώνη, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν στις 30 Απριλίου, το ΑΕΠ υποχώρησε κατά 1,8% το πρώτο τρίμηνο σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους και κατά 0,6% σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο. Επομένως, οι ελληνικές επιδόσεις ήταν χειρότερες από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης σε ετήσια βάση, αλλά καλύτερες σε τριμηνιαία.

Τη μεγαλύτερη συμειωμένη στην αύξηση

Πρόκειται για τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης Α των επενδύσεων από το δεύτερο τρίμηνο του 2018.

αυτή του ΑΕΠ, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, είναι οι επενδύσεις, αφού ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου αυξήθηκε κατά 8,6%. Όπως επισημαίνει σε οκτώ το Εθνικό Τρόπεζο, πρόκειται για τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης των επενδύσεων από το δεύτερο τρίμηνο του 2018 και αφορά σε μεγάλο βαθμό δαπάνες για εξοπλισμό με προϊόντα τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών και άλλα, καθώς και για κατασκευές, πλην κατοικίας. Επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες πραγματοποιήσαν τις σχετικές

Η ελληνική οικονομία, παρά το υψηλό κόστος που υπέστη εξαιτίας της αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης, επέδειξε ανθεκτικότητα και αντοχή, δήλωσε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας.

δαπάνες, αφού τα νοικοκυριά δεν συνυπολογίζονται στις επενδύσεις.

Ωστόσο, έως ένα βαθμό, η αύξηση αυτή των επενδύσεων οφείλεται στη χαμηλή βάση του 2020, καθώς το πρώτο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου είχαν σημειώσει μείωση κατά 4,3%, όπως επισημαίνουν άλλοι αναλυτές. «Η ελληνική οικονομία επέδειξε μεγαλύτερη από την αναμενόμενη αντοχή το πρώτο τρίμηνο, παρά την παράταση των μέτρων προστασίας», αναφέρει το σημείωμα της Εθνικής, που προβλέπει πλέον ρυθμό ανάκαμψης πάνω από 5%

φέτος και μάλιστα με ισχυρότερες τις πιθανότητες θετικής αναθεώρησης. Για το β' τρίμηνο, εκτιμά ότι θα αυξηθεί το ΑΕΠ κατά 12,3% σε ετήσια βάση. Σημειώνεται ότι η κυβέρνηση προέβλεπε στο Πρόγραμμα Σταθερότητας ρυθμό ανάπτυξης 3,6%, ενώ ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας τοποθέτησε πιο ψηλά τον πήχυ, στην έκθεσή του τον περασμένο μήνα, στο 4,2%. Η Κομισιόν βλέπει ένα ρυθμό 4,1% για φέτος, ενώ αντίθετα το ΔΝΤ 3,3% και ο ΟΟΣΑ 3,8%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ,

εκτός από τις επενδύσεις, οι μεταβολές που καθόρισαν το ύψος του ΑΕΠ του πρώτου τριμήνου φέτος είναι οι εξής:

- Η συνολική καταναλωτική δαπάνη παρουσίασε μείωση κατά 2,4% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2020. Ειδικά η δαπάνη των νοικοκυριών ήταν μειωμένη κατά 4,9%, όπως και το προηγούμενο τρίμηνο, λόγω της παράτασης των περιοριστικών μέτρων, ενώ αυτή της γενικής κυβέρνησης ήταν αυξημένη κατά 4,9%.

- Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ήταν μειωμένες κατά 13,4%, παρότι οι εξαγωγές αγαθών ήταν αυξημένες κατά 8,2%, καθώς οι εξαγωγές υπηρεσιών ήταν μειωμένες κατά 38,7%. Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ήταν μειωμένες κατά 5%. Οι καθαρές εξαγωγές είχαν αρνητική επίπτωση στο ΑΕΠ του πρώτου τριμήνου 3 ποσοστιαίων μονάδων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΕΛΣΤΑΤ τονίζει στην ανακοίνωσή της ότι τα στοιχεία αναμένεται να αναθεωρηθούν, όταν θα ανακοινωθούν τα προσωρινά του δεύτερου τριμήνου, με βάση τα επικαιροποιημένα πρωτογενή στοιχεία, που θα έχει τότε.

Αλλωστε, τροποποιήσε και στη ανακοίνωση της τα στοιχεία του 2020. Έτσι, το πρώτο τρίμηνο του 2020 είχαμε τελικά ύφεση 0,5% και όχι αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,6%. Είναι κι αυτό μια ερμηνεία της αύξησης του ΑΕΠ το φετινό πρώτο τρίμηνο, αφού η σύγκριση ξεκινάει από πιο χαμηλή βάση.

Κανονισμένοι από τα στοιχεία, ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας δήλωσε: «Η ελληνική οικονομία, παρά το υψηλό κόστος που υπέστη εξαιτίας της αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης, επέδειξε ανθεκτικότητα και αντοχή... Η ελληνική οικονομία φαίνεται να ξεπερνάει με απόλυτες, αλλά όρθια και σε λειτουργικό επίπεδο, αυτή την πρωτοφανή καταιγίδα».

Ταχύτερη αξιολόγηση έργων που εντάχθηκαν στον Αναπτυξιακό

Στην επίτευξη των διαδικασιών αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί στον αναπτυξιακό νόμο αποσκοπεί η νέα ρύθμιση σχετική με τους ελέγχους που προβλέπει απόφαση του αναπληρωτή υπουργού Ανάπτυξης Νίκου Παπαθανάση.

Ειδικότερα, προβλέπεται ότι η πληρότητα των υποβαλλόμενων αιτήσεων και των σχετικών δικαιολογητικών στο πλαίσιο του ελέγχου πληρότητας του φακέλου για ένα επενδυτικό σχέδιο ελέγχεται από μέλος του εθνικού μητρώου πιστοποιημένων αξιολογητών, το οποίο εντός 24 ωρών υποχρεούται να αποδεχθεί ή να απορρίψει αιτιολογημένα τη σχετική κρίση. Το αποτέλεσμα του ελέγχου υποβάλλεται από τον αξιολογητή στο Πληροφοριακό Σύστημα Κοινωνικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) εντός 2 ημερών από την ώρα αποδοχής της κρίσης. Σε διαφορετική περίπτωση το επενδυτικό σχέδιο ανατίθεται εκ νέου προς έλεγχο πληρότητας σε άλλον αξιολογητή με την ίδια διαδικασία. Ο έλεγχος πληρότητας διενεργείται με βάση τυποποιημένο σύστημα ελέγχου πληρότητας.

Επιπλέον, με την ίδια απόφαση προβλέπεται ότι κατά τον έλεγχο πληρότητας δεν δίνεται η δυνατότητα συμπλήρωσης ή διόρθωσης δικαιολογητικών ή προσκόμισης δικαιολογητικών ή συμπληρωματικών δικαιολογητικών ή συμπληρωματικών στοιχείων στις οποιεσδήποτε περιπτώσεις των οικείων δικαιολογητικών συνετρεχαν κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης.

Σε περίπτωση που ο φορέας υποβάλει διευκρινιστικά ή συμπληρωματικά στοιχεία οικειοθελώς, αυτά δεν λαμβάνονται υπόψη ακόμα και αν δεν έχει εκπνεύσει η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων υπαγωγής. Εφόσον η υποβληθείσα αίτηση κριθεί πλήρης, το αποτέλεσμα

του ελέγχου υποβάλλεται ηλεκτρονικά και ο φορέας του επενδυτικού σχεδίου ενημερώνεται μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος από το ΠΣΚΕ. Εάν το επενδυτικό σχέδιο απορριφθεί για λόγους μη πληρότητας της αίτησης υπαγωγής, ο φορέας υποδοχής επανεξετάζει την πληρότητα της αίτησης ως προς τα σημεία για τα οποία κρίθηκε μη πλήρης. Εάν ο φορέας υποδοχής διαπιστώσει ότι η αίτηση είναι πλήρης, το αποτέλεσμα του ελέγχου υποβάλλεται ηλεκτρονικά και ο φορέας του επενδυτικού σχεδίου ενημερώνεται μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος από το ΠΣΚΕ στην ηλεκτρονική δι-

Η πληρότητα ή μη του φακέλου βάσει τυποποιημένου συστήματος πρέπει να ελεγχθεί εντός 24 ωρών.

εύθυνση επικοινωνίας που έχει ορίσει ο ίδιος κατά την εγγραφή του στο σύστημα και το επενδυτικό σχέδιο προωθείται περαιτέρω. Εάν κρίνεται ότι ορθώς απορρίφθηκε η αίτηση για λόγους μη πληρότητας, οι οποίοι εξακολουθούν να υφίστανται και μετά την υποβολή των συμπληρωματικών ή διορθωτικών δικαιολογητικών ή και την προσκόμιση των διευκρινιστικών ή συμπληρωματικών στοιχείων, εκδίδεται σχετική διοικητική πράξη από τον προϊστάμενο του αρμόδιου τμήματος της υπηρεσίας, η οποία γνωστοποιείται στον φορέα μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος.

Κατά της απορριπτικής πράξης δεν προβλέπεται η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων υπαγωγής. Εφόσον η υποβληθείσα αίτηση κριθεί πλήρης, το αποτέλεσμα

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Το ελαιόλαδο από την Τυνησία απειλεί το ελληνικό στον Καναδά

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Τι κι αν, σύμφωνα με την επιστημονική έρευνα, γυρέοκοκκοι ελιές εμφανίζονται γύρω στο 6.000 π.Χ. στην Ήπειρο; Τι κι αν βρέθηκαν απολιθωμένα φύλλα ελιές στην Κύμη Ευβοίας; Τι κι αν οι ανασκαφές στην Κνωσό έδειξαν ότι στη μινωική εποχή και νωρίτερα καλλιεργούνταν συστηματικά τα ελαιόδεντρα; Αυτοί που στον Καναδά, εκεί όπου σημειωτέον υπάρχουν μεγάλες ελληνικές κοινότητες, προωθούν το ελαιόλαδο τους ως προϊόν που παράγεται από την αρχαιότητα και ως βασικό συστατικό της μεσογειακής διατροφής, είναι οι Τυνησιοί.

Οι ελλείψεις στην προώθηση σε συνδυασμό με τη μη ύπαρξη οργανωμένων πολιτικών, ώστε να περιορίζεται το κόστος εξαγωγών σε μια μακρινή χώρα όπως ο Καναδάς, έχουν ως συνέπεια οι εξαγωγές του ελληνικού ελαιολάδου προς τη χώρα

Επιθετική πολιτική μάρκετινγκ από τους Τυνησιούς, ενώ οι Έλληνες εξάγουν ακόμα σε... Τενεκέ.

αυτή της Βόρειας Αμερικής να μειώνονται. Το χειρότερο ίσως είναι ότι το ελληνικό ελαιόλαδο δεν απειλείται από το ιταλικό και το ισπανικό, τα οποία εδώ και χρόνια καταλαμβάνουν ηγετική θέση στις διεθνείς αγορές (σ.σ. το ιταλικό σε σημαντικό βαθμό έχει παραχθεί στην Ελλάδα αλλά έχει τυποποιηθεί στη γείτονα), αλλά από αναδυόμενες δυνάμεις στην κατηγορία όπως η Τυνησία και η Καλιφόρνια των ΗΠΑ. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) του Γενικού Προξενείου

της Ελλάδας στο Τορόντο του Καναδά, με αντικείμενο την καναδική αγορά ελαιολάδου, οι εισαγωγές παρθένου ελαιολάδου στον Καναδά σημείωσαν, το 2020, αύξηση κατά 17,16% σε σχέση με το 2019. Την ίδια περίοδο, αντίστοιχα, η αύξηση των ποσοτήτων ανήλθε σε 34,89%. Κυριότερος προμηθευτής του Καναδά σε ελαιόλαδο είναι η Ιταλία (40% του ελαιολάδου που εισάγει ο Καναδάς προέρχεται από την Ιταλία), ακολουθεί η Τυνησία, η Ισπανία και στην τέταρτη θέση βρίσκεται η Ελλάδα. Οι ελληνικές εξαγωγές ελαιολάδου στον Καναδά υποχώρησαν κατά 4% σε αξία το 2020, αλλά αυξήθηκαν κατά 8% σε ποσότητα, κάτι που σημαίνει σε σημαντικό βαθμό ότι δεν εξάγεται ως προϊόν με υψηλή προστιθέμενη αξία. Μάλιστα, από τη συγκεκριμένη έκθεση προκύπτει ότι στον Καναδά κυκλοφορεί ελαιόλαδο που εμφανίζεται να είναι παραγωγής ελληνοκαναδικής εισαγωγικής εταιρείας, είτε από

ιδιότητα ελαιώνα είτε από συνεργασία με Έλληνα παραγωγό, συσκευαζόμενο στον Καναδά και με την ετικέτα της εταιρείας. Επιπλέον, στον Καναδά διενεργούνται και εισαγωγές ελαιολάδου σε ανώνυμες μεγάλες συσκευασίες και σε... τενεκέ με τη δυνατότητα της δωρεάν παράδοσης κατ' οίκον (με προκαταβολή του ποσού αγοράς).

Αξίζει να σημειωθεί ότι το φαινόμενο της πώλησης χύμα ελαιολάδου σε τενεκέ είχε επισημάνει το γραφείο ΟΕΥ και σε παλαιότερη έκθεσή του το 2019 (θέμα το οποίο είχε αναδείξει η «Κ» τον Αύγουστο του 2019 σε ρεπορτάζ με τίτλο «Με τον... τενεκέ το ελληνικό ελαιόλαδο και στον Καναδά»). Ακριβώς λόγω των παραπάνω φαινομένων η μέση τιμή πώλησης του ελληνικού ελαιολάδου είναι αρκετά χαμηλότερη από αυτή του ιταλικού.

Τι κάνουν οι Ιταλοί και τι ξεκίνησαν να κάνουν πρόσφατα οι Τυνησιοί; Οι μεν

Ιταλοί εδώ και χρόνια επενδύουν στην τυποποίηση του ελαιολάδου, αναμεγνύοντας το ιταλικό με ελληνικό, και αξιοποιούν τα ιταλικά εστιατόρια ως πρεσβευτές του ελαιολάδου, έχοντας φτιάξει συνεργατικά σχήματα με την εμπλοκή επιχειρήσεων, εμπλεμπτηρίων και παραγωγών.

Οι Τυνησιοί, όπως επισημαίνονται στην έκθεση, ακολουθούν τα τελευταία χρόνια επιθετική πολιτική μάρκετινγκ, η οποία βασίζεται στα εξής στοιχεία: προβολή των ελαιοκομικών περιοχών, της μεσογειακής διατροφής και της ανάδειξης της χήρας του ελαιολάδου από την αρχαιότητα. Αρχικά ακολούθησε και επιθετική τμηματική πολιτική διαθέτοντας το προϊόν σε χαμηλές τιμές. Έχοντας ωστόσο ξεπεράσει την Ελλάδα από το 2017 και την Ισπανία από το 2018, στρέφεται πλέον από τις πωλήσεις χύμα ελαιολάδου στις πωλήσεις τυποποιημένου, προβάλλοντας μάρκες της Τυνησίας.

Οι ελληνικές εξαγωγές ελαιολάδου στον Καναδά υποχώρησαν κατά 4% σε αξία το 2020, αλλά αυξήθηκαν κατά 8% σε ποσότητα, κάτι που σημαίνει ότι δεν εξάγεται ως προϊόν με υψηλή προστιθέμενη αξία.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		
Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2020		
	2020	2019
	€	€
Εισοδήματα	1,688,533	857,142
Άμεσα Έξοδα	(1,488,521)	(661,870)
Μικτό Κέρδος	200,012	195,272
Έξοδα Πωλήσεων και διανομής	(9,244)	(10,593)
Έξοδα Διοίκησης	(121,062)	(105,966)
Κέρδος από Εργασίες	69,706	78,713
Καθαρά Έξοδα Χρηματοδότησης	(426)	(381)
Κέρδος πριν την Φορολογία	69,280	78,332
Φορολογία	0	0
Κέρδος Έτους	69,280	78,332
Λοιπά Συνολικά Έσοδα / (Έξοδα) Έτους	0	0
Συνολικά Έσοδα Έτους	69,280	78,332

Would you like to join a passionate and enthusiastic Team And be part of the largest International hotel group in the world?

Parklane, a Luxury Collection Resort & Spa, member of the largest international hotel group in the world, Marriott International, is recruiting Waiters/ Waitresses to join our Food and Beverage Team

Responsibilities

- Provide excellent customer service
- Take orders & serve according to the standards of the hotel
- Guide customers through their food and drink experience
- Arrange table settings and maintain tables clean and tidy

Requirements

- High school graduate or equivalent /Hotel & Catering Diploma is a plus
- Previous experience in the same position
- Excellent Knowledge of English Language
- Knowledge of Hotel software / PMS is a plus
- Ability to obtain and maintain a food handler certification

An attractive remuneration package will be offered to the successful candidate, according to qualifications and experience.

You are kindly requested to send your cv at recruitments@parklanecyprus.com

THE LUXURY COLLECTION

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ

Ενοικιάζεται διαμέρισμα στην Παλλουριώτισσα απέναντι από τα τείχη (πόροδος Στασίνου), 2 υπνοδωματίων, επιπλωμένο, 2 WC & ντουσιέρες, 3 κλιματιστικά και θέρμανση σε όλους τους χώρους. Διαθέτει όλες τις οικιακές συσκευές με ανεξάρτητο χώρο στάθμευσης και αποθήκη. Τιμή 600 ευρώ.

Τηλ. 99490942 / 99566540

Κάθε μέρα, κάθε λεπτό

kathimerini.com.cy

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

Λήστε εσείς και τα παιδιά σας
τις ιστορίες των ηρώων του 1821
παρέα με τα συλλεκτικά κόμικς

ΚΥΡΙΑΚΗ
13/6

Κάθε Κυριακή
με νέες ιστορίες που
δεν πρέπει να λείπουν
από κανένα σπίτι

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	913,48	902,02	11,46	1,27%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.220,17	2.186,08	34,09	1,56%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΔΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	5.167,04	5.125,37	41,67	0,81%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΝΗΣ ΜΕΡΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.132,48	3.103,45	29,03	0,94%
ATHEX SELECT PLUS	3.463,58	3.454,00	9,58	0,28%
ATHEX SELECT	3.891,61	3.887,34	4,27	0,11%
FTSE/Χ.Α.-Χ.Α.Κ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	437,44	427,59	9,85	2,30%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	3.630,15	3.653,79	-23,64	-0,65%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.426,65	1.424,70	1,95	0,14%
FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.519,85	2.501,45	18,40	0,74%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	546,97	538,86	8,11	1,51%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.538,50	1.519,20	19,30	1,27%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	577,96	564,96	13,00	2,30%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.996,20	4.983,46	12,74	0,26%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	822,58	820,62	1,96	0,24%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	3.778,84	3.738,74	40,10	1,07%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	55,86	55,26	0,60	1,09%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	8.627,62	8.447,66	179,96	2,13%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ	11.508,37	11.347,24	161,13	1,42%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.623,04	7.619,92	3,12	0,04%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΎΛΙΚΑ	3.320,23	3.295,22	25,01	0,76%
FTSE/Χ.Α. ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ - ΑΕΡΙΟ	3.658,91	3.629,33	29,58	0,82%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ - ΑΝΑΨΥΧΗ	2.154,22	2.124,82	29,40	1,38%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	1.411,52	1.420,32	-8,80	-0,62%
FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.188,37	4.111,76	76,61	1,86%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	550,49	548,16	2,33	0,43%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.133,98	5.075,98	58,00	1,14%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	23.212.177,27
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	10.357.902,50
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	6.885.097,20
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	5.616.216,54
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	5.305.362,94
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	3.421.016,06
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.797.971,81
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	1.723.188,81
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.108.492,37
ΔΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	962.412,61
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	929.667,29
ΕΝΔΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	802.929,84
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	667.633,46
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	540.070,99
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	496.366,62
ΥΔΡΕΥΣΗ	493.814,78
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	487.228,13
ΕΣΟΠΙΣΜΟΣ ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	471.937,80
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	455.935,00
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	394.682,80
ΚΑΠΝΟΣ	300.000,00
ΚΑΘΕΤΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡ. & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	295.255,70
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	278.434,41
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	277.094,23
ΤΡΟΦΙΜΑ	274.861,61
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	214.711,25
ΥΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	166.623,31

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΑΤΤΙΣΑ BANK (ΚΟ)	0,170	10,85%	ΝΙΚΑΣ (ΚΟ)	1,500	-28,57%
ΚΟΡΔΑΛΟΥ Χ. ΑΦΟΙ (ΚΟ)	0,490	10,36%	ΙΝΤΕΛΛ ΟΜΙΛΟΣ (ΚΟ)	3,400	-6,59%
ΙΝΤΕΡΛΑΪΦ Α.Α.Ε.Γ.Α. (ΚΟ)	4,460	6,70%	ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ (ΚΟ)	1,085	-5,65%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	1,650	6,59%	INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	1,626	-3,21%
REDS (ΚΟ)	2,000	3,90%	MARFIN INV. GROUP (ΚΟ)	0,024	-3,20%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜ. (ΚΟ)	1,150	3,60%	INTRAKAT (ΚΟ)	1,940	-3,00%
CPI (ΚΟ)	0,870	3,57%	ΠΑΪΡΗΣ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ (ΚΟ)	1,170	-2,50%
ΔΕΗ (ΚΟ)	9,200	2,74%	ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	6,600	-1,79%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	0,820	2,65%	ΙΛΥΔΑ (ΚΟ)	1,660	-1,78%
EPSILON NET (ΚΟ)	6,160	2,33%	ΕΛΑΣΤΡΟΝ (ΚΟ)	1,715	-1,72%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟΧΑΛΚΟ	4,6	0
ΤΙΤΑΝ	17,3	0,46
COCA COLA HBC	30,75	1,45
ΟΤΕ	14,995	2,01
AEGEAN AIRLINES	5,52	0
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ	11,92	-0,67
ΑΔΜΗΕ	2,72	0,37
ΣΑΡΑΝΤΗΣ	8,87	0,8
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	1,398	1,3
ΦΟΥΡΑΝΣ	4,43	1,14
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	9,78	1,14
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	15,28	1,19
LAMDA DEVELOPMENT	7,3	0
ALPHA BANK	1,15	3,6
JUMBO	15,67	2,28
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,693	1,24
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,544	0,92
EUROBANK	0,82	2,65
ΕΛΠΕ	6,5	-0,15
ΕΥΔΑΠ	8,72	0
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	4,275	0,47
ΟΠΑΠ	13,67	1,48
MOTOR OIL	14,7	1,31
ΔΕΗ	9,2	2,74
ΟΑΠ	20,15	1,26

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΟΤΕ (ΚΟ)	10.357.902,50
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜ. (ΚΟ)	8.597.803,45
ΤΙΤΑΝ CEMENT INTERNATIONAL (ΚΑ)	6.885.097,20
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	5.933.759,81
ΔΕΗ (ΚΟ)	5.213.981,97
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	5.183.320,16
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	4.399.743,81
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	4.115.213,01
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	2.659.595,80
JUMBO (ΚΟ)	1.723.188,81

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΦΘΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	148	545	6.316
FTSE/Χ.Α. Large Cap	148	545	6.316
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.423	66.645	785.945
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	30	196	8.527
ALPHA BANK (ΚΟ)	318	16.632	44.816
ΑΤΤΙΣΑ BANK Α.Τ.Ε. (ΚΟ)	1	7	464
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	5	19	96
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	13	60	8.902
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	25	188	6.138
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	122	3.978	52.201
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	14	44	1.745
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4	11	1.065
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	61	2.420	8.284
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	27	147	2.657
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	9	70	2.220
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	48	128	3.983
JUMBO (ΚΟ)	43	112	1.876
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	26	874	5.605
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	14	1.751	42.701
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	17	146	2.852
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	53	216	6.029
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	133	2.805	41.214
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	53	136	1.286
ΟΤΕ (ΚΟ)	49	273	4.199
ΟΛΠ (ΚΟ)	7	149	323
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	74	10.070	510.980
ΔΕΗ (ΚΟ)	242	26.066	17.129
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	23	100	2.736
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	0	0	820
ΒΙΟΧΑΛΚΟ SA/NV (ΚΑ)	12	47	7.097
Δικαιώματα σε Δείκτες	31	312	1.546
FTSE/Χ.Α. Large Cap	31	312	1.546
Δικαιώματα σε Μετοχές	1	5	849
ALPHA BANK (ΚΟ)	0	0	10
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	305
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	75
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	68
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	5	391
Συνολική Δραστηριότητα	1.603	67.507	794.656

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 8 Ιουνίου 2021

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΗ	ΑΝΩΤΑΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	0,7400	0,7500	0,7446	-0,3750	26,004	0,7440	0,7500	0,7500	0,00
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	0,9540	0,9600	0,9600	-0,8600	34,074	0,9540	0,9600	0,9600	-0,83
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	0,3880	0,4040	0,3902	-0,7780	20,611	0,4000	0,4040	0,3900	-2,01
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0,0100	0,0125	0,0100	-0,1210	14,200	0,0100	0,0130	0,0125	4,17
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0,0830	0,0850	0,0847	-0,0270	15,500	0,0790	0,0830	0,0830	-2,35
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1,5500	1,5500	1,5500	2,6450	50	1,5300	1,5500	1,5500	0,00
ΕΝΔΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1,4500	1,5000	1,4974	2,0840	7,132	1,4600	1,5000	1,5000	1,35
ΚΟΖΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0,0000	0,0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0,0000	0,0230		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0220		
ΓΙΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)						0,0360	0,0000		
ΕΛΜΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,3200	0,0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Σ)						0,0000	0,1150		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,1310		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0,0020	0,0030	0,0021	0,0250	11,550	0,0015	0,0040	0,0030	0,00
ΦΑΕΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0100		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΟΔΟΣ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ *						1,0800	0,0000		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD						0,1090	0,1330		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0,0155	0,0160		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0,0800	0,0800	0,0800	0,4000	5,600	0,0740	0,0800	0,0800	5,26
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0,0465	0,0495		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,6150	0,6700		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	1,2900		
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD	0,1370	0,1370	0,1370	-0,0320	35,000	0,1360	0,1380	0,1370	0,00
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,0565	0,0000		
Βιομηχανία										
ΝΠΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0,0000	0,0475		
ΑΒΚΑ	ΑΒΕΛΙΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ									

Ένα Euro ειδικών συνθηκών

Η γιορτή του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου ξεκινάει την Παρασκευή υπό τη σκιά της πανδημίας

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Το Euro 2020 ήταν εξαιρετική μια ιδιαίτερη διοργάνωση λόγω της φιλοξενίας των αγώνων σε 11 πόλεις 10 διαφορετικών χωρών, αλλά έγινε ακόμα πιο ιδιαίτερη γιατί εξελίχθηκε σε Euro... 2021! Όπως ήταν προγραμματισμένο εξαιτίας, η σέντρα της διοργάνωσης γίνεται στις 11 Ιουνίου (22.00) στο «Ολύμπικο» της Ρώμης με τον αγώνα Ιταλία - Τουρκία και ο τελικός ακριβώς ένα μήνα μετά, στις 11 Ιουλίου στο Γουέμπλεϊ του Λονδίνου, με διαφορά όμως ενός ολόκληρου χρόνου! Για πρώτη φορά στην Ιστορία, μια τόσο σημαντική ποδοσφαιρική διοργάνωση μετατέθηκε ένα χρόνο αργότερα κι αυτό λόγω της COVID-19, που εξακολουθεί να απειλεί ολόκληρη την ανθρωπότητα. Οι αγώνες θα γίνουν με κόσμο αλλά με αυστηρό υγειονομικό πρωτόκολλο.

Πρόκειται για ένα διευρυμένο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα, με τη συμμετοχή 24 και όχι 16 ομάδων στην τελική του φάση. Το πείραμα του 2016 στη Γαλλία κρίθηκε επιτυχημένο, για αυτό και η UEFA αποφάσισε να διατηρήσει το πλάνο των 24 ομάδων, ώστε να βγάλει περισσότερες χώρες στον «αφρό» για να κάνει ακόμα πιο εμπορική τη διοργάνωση, έστω κι αν λόγω της ποσότητας θυσιάζεται η ποιότητα. Από τις δέκα χώρες που έχουν κατακτήσει Euro, θα λείψει μία κι αυτή είναι η Εθνική μας. Δεν κατάφερε να προκριθεί κι θα απουσιάσει, όπως απουσίασε και το 2016, μετά 3 συνεχόμενες παρουσίες στην τελική φάση, το 2004 όταν κατέκτησε το τρόπαιο, το 2008 και το 2012 που προκρίθηκε στα προημιτελικά. Οι αγώνες θα διεξαχθούν σε 10 χώρες, ουσιαστικά 11, καθώς η Σκωτία είναι «κράτος εν κράτει» και ξεχωριστή ποδοσφαιρική ομοσπονδία. Τα παιχνίδια του 1ου ομίλου (μετέχουν Τουρκία, Ιταλία, Ουαλία, Ελβετία) θα γίνουν στο «Ολύμπικο» της Ρώμης (72.968 θέσεις) και το «Ολίμπια» του Μπακού (68.700). Του 2ου ομίλου (Δανία, Φινλανδία, Βέλγιο, Ρωσία) στο «Πάρκεν» της Κοπεγχάγης (38.065) και «Κρεστόφσκι» της Αγ. Πετρούπολης (68.134). Του 3ου ομίλου (Ολλανδία, Ουκρανία, Αυστρία, Βόρεια Μακεδονία) στην «Αρένα Νατσιονάλε» του Βουκουρεστίου (67.789) και τη «Γιόχαν Κρόφ Αρίνα» του Αμστερνταμ (54.990). Του 4ου ομίλου (Αγγλία, Κροατία, Σκωτία, Τσεχία) στο «Χάμπτεν Παρκ» της Γλασκώβης (52.063) και το Γουέμπλεϊ (90.000).

Του 5ου ομίλου (Ισπανία, Σουηδία, Πολωνία, Σλοβακία) στο «Λα Καρτούκα» της Σεβίλλης (60.000) και στο «Κρεστόφσκι» της Αγ. Πετρούπολης, ενώ του 6ου ομίλου (Ουγγαρία, Πορτογαλία, Γαλλία, Γερμανία) στην «Πούσκα Αρένα» της Βουδαπέστης (67.689) και την «Αλιάνζ Αρίνα» του Μονάχου (75.000).

Τα φαβορί της διοργάνωσης είναι τα κλασικά. Οι μεγάλες δυνάμεις του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου (Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Αγγλία) ξεκινούν με διακριτό πλεονέκτημα και κοντά τους βρίσκεται δικαιωματικά η ενεργειακή πρωταθλήτρια Ευρώπης, Πορτογαλία. Στα φαβορί συγκαταλέγεται και το Βέλγιο (No 1 ομάδα στο ranking της FIFA) κι ως έχει καιρό να κάνει πολύ αισιόχητη την παρουσία του σε τελική φάση μεγάλων διοργάνωσης, όπως και η Ολλανδία, που

Εντεκα πόλεις θα φιλοξενήσουν 24 ομάδες, με απύσχα την Ελλάδα και παρούσες για πρώτη φορά Φινλανδία και Βόρεια Μακεδονία.

λόγω ειδικού βάρους κανείς δεν μπορεί να την αγνοήσει κι ως έλαμψε διά της απουσίας της από τα μεγάλα ραντεβού των τελευταίων χρόνων.

Στο τέλος μιας χρονιάς με πολλές δυσκολίες λόγω της πανδημίας, διόλου απίθανο να εκμεταλλευθούν τις συγκυρίες και να παίξουν σημαντικό ρόλο χώρες από πιο χαμηλά επίπεδα δυναμικότητας. Ηκπρές εκπλήξεις σαν της Ελλάδας το 2004 ή της Δανίας το 1992 είναι πολύ σπάνιες αλλά δεν μπορούν να αποκλειστούν, ειδικά στο τέλος μιας χρονιάς με μεγάλη καταπόνηση των παικτών, που στην πλειονότητά τους αγωνίζονται χωρίς ανάσες από το παραμένο καλοκαίρι. Μπορούν να έχουν ρόλο πρωταγωνιστή ομάδες όπως η Κροατία, η Τουρκία, η Δανία και η Τσεχία που στο παρελθόν είχαν πορείες — εκπληξη σε παγκόσμια και ευρωπαϊκά πρωταθλήματα; Μπορούν «σταχτοπούτες» όπως η Βόρεια Μακεδονία και η Φινλανδία να κάνουν κάτι περισσότερο από το να συμπληρώσουν απλώς τον όμιλο; Πολύ σύντομα, οι απαντήσεις στο χορτάρι...

Ο δήμαρχος του Λονδίνου, της πόλης όπου θα διεξαχθεί ο τελικός του φετινού Euro, Σαντίκ Καν, ποζάρει με το βαρύτιμο τρόπαιο. Δίπλα του ο Σκίτζι, η μασκότ της διοργάνωσης. Η αντίστροφη μέτρηση άρχισε...

TV: η Σέφιλντ εισπράττει περισσότερα από την Ίντερ

Τρία δισ. ευρώ θα μοιραστούν οι αγγλικές ομάδες της Πρέμιερ Λιγκ από τα τηλεοπτικά δικαιώματα, καθώς ολοκληρώθηκε η αγωνιστική περίοδος 2020-21. Σύμφωνα με την Daily Mail, η πρωταθλήτρια Μάντσεστερ Σίτι θα λάβει τη μερίδα του «έλεοντος», ενώ ακολουθεί η συμπολίτισσά της Γιουβάντεντ.

Παρ' όλα αυτά, κάθε σύλλογος θα καταβάλει ένα μέρος του μεριδίου του (έως και 10 εκατομμύρια) ως μέρος της αποζημίωσης με το Sky Sports και το BT Sport, για τα «κενά» της περυσινής περιόδου, λόγω της πανδημίας. Όπως γίνεται αντιληπτό η αγγλική λίγκα παραμένει παρά την πανδημία ένα ποδοσφαιρικό χρυσωρυχείο, ανοίγοντας ακόμη περισσότερο την «ψαλίδα» με τα άλλα μεγάλα πρωταθλήματα. Για παράδειγμα, η Σέφιλντ, που κατετάγη τελευταία, θα συγκε-

ντρώσει περισσότερα χρήματα από την πρωταθλήτρια Ιταλία Ίντερ, ενώ λαμβάνοντας υπόψη ότι οι «νερατζούρι» θα ξεπεράσουν τα 100 εκατομμύρια, ο αριθμός αυτός είναι σχεδόν ο μισός από τα έσοδα της πρωταθλήτριας Μάντσεστερ Σίτι. Η Πρέμιερ Λιγκ δεν αποκάλυψε τα κριτήρια βάσει των οποίων καθορίστηκε η αμοιβή σε κάθε σύλλογο. Αυτή είναι η τελική κατάταξη με τα έσοδα από τα τηλεοπτικά:

Σίτι 178,8 εκατ. ευρώ, Γιουβάντεντ 178,2, Λίβερπουλ 172,1, Τσέλσι 175,2, Λέστερ 164, Γιουέστ Χαμ 166,6, Τότεναμ 161,8, Αρσενάλ 156,7, Λιντς 160,9, Εβέρτον 156,0, Αστον Βίλα 141,9, Νιουκαστλ 135,7, Γουόλβς 139,2, Κρίσταλ Πάλας 135, Σαουθάμπτον 129,7, Μπράιτον 124,8, Μπέρνλι 118, Φούλαμ 124, Γουέστ Μπρομ 118, Σέφιλντ 105,6.

Τα φιλικά ματς έδειξαν τον δρόμο της πρόκρισης

Είναι σε καλό δρόμο, αρκεί όμως να μείνει ο ίδιος. Η Εθνική ομάδα επέστρεψε από την ευρωπαϊκή της... περιοδεία χαμογελαστή, καθώς τόσο στο φιλικό με το Βέλγιο όσο και σε αυτό με τη Νορβηγία παρουσίασε πολύ καλό αγωνιστικό πρόσωπο. Η Ισπανία απέναντι στην κορυφαία αυτή τη στιγμή ομάδα του πλανήτη, σύμφωνα με το ranking της FIFA, αλλά και η νίκη κόντρα στην παλιά του Χάαλαντ, έδειξαν ότι η Εθνική ομάδα έχει τον τρόπο να παίρνει αυτό που θέλει και μάλιστα βασιζόμενη σε διαφορετικές αγωνιστικές λογικές.

Βέβαια, για να έχει αξία η προσπάθεια τόσο των παικτών όσο και του Τζον Φαντ Σιπ, δεν αρκεί η καλή απόδοση να περιορίζεται μόνο στα φιλικά ματς. Η Εθνική μας ομάδα έχει μπροστά της τον Σεπτέμβριο δύο αγώνες-κλειδιά

με Κόσοβο και Σουηδία, που αν τους κερδίσει θα μπει ξανά σε τροχιά διεκδίκησης τουλάχιστον της 2ης θέσης που οδηγεί στα μπαράζ για το εισιτήριο στην τελική φάση του Παγκοσμίου Κυπέλλου του Κατάρ τον χειμώνα του 2022. Τώρα η σκυτάλη περνά στα χέρια του Ολλανδού ομοσπονδιακού τεχνικού. Οι δοκιμές ολοκληρώθηκαν και ο Φαντ Σιπ οφείλει πλέον να καταλήξει στον κορμό με τον οποίο θα δουλέψει και θα διεκδικήσει τις πιθανότητες του στα ματς των προκριματικών. Η αποστολή, έπειτα και από τις ισοπαλίες στα δύο πρώτα παιχνίδια με Ισπανία και Γεωργία, δεν είναι εύκολη, όμως όπως φάνηκε σε αυτά τα δύο τεστ η Εθνική δεν είναι ακόμα αποκλεισμένη, αρκεί να το πιστέψουν οι παίκτες της τον Σεπτέμβριο.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

EURO 2020

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΣΠΟΡ FM 95,0

Listen Live Radio Live

24sports.com.cy

FlashArt @Rialto / 05 & 06 2021

Στηρίζουμε τις τέχνες και τους δημιουργούς

29/5 Κυπριακή Μουσική Άλλως... πως
Σάββατο 20:00 (60')

Ένας ελληνικός παραδοσιακός θύλακος, ένα μουσικό ταξίδι στη Κυπριακή Παραδοσιακή Μουσική με το σύνταγμα Quintus Ensemble και ChamberFusion Quartet, υπό την ενδοκρατική επιμέλεια του Νεοκλή Νικολαΐδη.

Quintus Ensemble
Σάββα Χριστοδούλου: φλάουτο, Σελμίν Ξεσούφ: όργανο, Γιώργος Ξαγιάρας: κλαρίνο, Ειρήνη Χριστοδούλου: φωνή, Αννίτα Σκουλά: κίθαρη.

ChamberFusion Quartet
Γιώργο Χατζηγεωργίου: 1ο βιολί, Νικόλα Βρούστιν: 2ο βιολί, Νικόλας Ευθυμίου: βιολό, Δάρος Ξηφός: τσέλο, Νικόλα Ξυφώνης: κοντραμπάσο.

Επιμελείται: Τζέκκος Νικολάου και Άννα Αρσενίδου.
Φωτογράφοι: Κωνσταντίνος Τριλιτάς
€ 12 / 10

5/6 Το Ελληνικό Πρόσωπο του Federico Garcia Lorca
Σάββατο 20:30 (90')

Το έργο του Ισπανού ποιητή Federico Garcia Lorca βρήκε πρόσφαρο έδαφος στην ελληνική χώρα. Το έργο Μουσικαλίνος Γίγας (Μόνας Χατζιδάκις 1948) σε διασκευή για φωνή, κίθαρη και τσέλο και το Αρσενάκιτο Γίγας (Μίκης Θεοδωράκης 1967) για κίθαρη και φωνή, θα ακουστούν για πρώτη φορά, με τη μερφή αυτή, στην Κύπρο.

Πρωτοί: Αγγελίνα Σαυτήρου
Τσέλο/ Απαγγέλια: Μαριλίτσα Παπαδοπούρη
Κίθαρη/ Ενταξήματα/ Προσαρμογή: Δημήτρης Παπαγγελίδης
€ 12 / 10

17/6 Ο Καθρέφτης
Πέμπτη 20:30 (40'), Επί Σκηνής

Με παράσταση για τη μοναξιά και την κοινωνική απομόνωση που βιώνουμε στις μέρες μας. Η έννοια μοναξιά μέσα από σπασμένα ανθρωπίνια ανέκδοτα μας αλλά και από την πλευρά της ίδιας της Μοναξιάς.

Κείμενο: Ο Ελευθεριακός Θένης Βαγιάνης

Επί σκηνής:
Γεωργία Χριστοδούλου: Ερμηνεία/ Απόδοση κειμένου στη κυπριακή διάλεκτο
Γιώργος Μπίτζος: Μουσική σύνθεση/ Ηλεκτρική κίθαρη
Δημήτρης Σάββα: Συναπτική πενταχορδία επεξεργασία
Φωτογραφία: Αντρέας Ιερλίδης
€ 12 / 10

Χαρτί: Χαρτί Επισκευασμένο

onion KYΠΡΟΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

77 77 77 45 rialto.com.cy

Εκστρατεία υπέρ φυλακής - μνημείου

Μετατροπή του χώρου κράτησης του Οσκαρ Ουάιλντ σε μουσείο ζητούν ακτιβιστές

Του STEPHEN CASTLE
THE NEW YORK TIMES

Στο κελί C.3.3 κρατήθηκε για 18 περίπου μήνες ο Οσκαρ Ουάιλντ, στα τέλη του 19ου αιώνα, έχοντας καταδικαστεί για ομοφυλοφιλικές πράξεις. Ακτιβιστές υπέρ της διατήρησης ιστορικών μνημείων αγωνίζονται τώρα να μετατρέψουν το ετοιμόρροπο κτίσμα σε μουσείο.

Ελάχιστοι έχουν δει το εσωτερικό των φυλακών του Ρέντινγκ, δυτικά του Λονδίνου, που παραμένουν κλειστές στο κοινό μετά τη διακοπή λειτουργίας τους, το 2013, ενώ οι διαπραγματεύσεις για ίδρυση μουσείου έχουν περιέλθει σε αδιέξοδο. Τον περασμένο μήνα, πρόταση του δήμου του Ρέντινγκ για εξαγορά των κτισμάτων έναντι 2,6 εκατ. στερλινών και τη μετατροπή τους σε μουσείο τέχνης και χώρους πολιτιστικών εκδηλώσεων

Ο Ιρλανδός ποιητής καταδικάστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα για ομοφυλοφιλικές πράξεις και φυλακίστηκε στο Ρέντινγκ.

απορρίφθηκε από το υπουργείο Δικαιοσύνης.

Αστέρες του κινηματογράφου στρίβουν τα δημοτικά σχέδια, όπως άλλωστε και ο μυστηριώδης εικαστικός Μπάγκσι, έργο του οποίου κοσμεί τον εξωτερικό τοίχο των φυλακών. «Τα κτίρια έχουν μεγάλες δυνατότητες», λέει η δημοτική σύμβουλος Κάρεν Ρόουλαντ. «Αν σε αυτό προσθέσουμε το ενδιαφέρον της κοινότητας των ομοφυλοφίλων για την ιστορία τους, η επιτυχία ενός τέτοιου μουσείου είναι βέβαιη». Η κωμικόπολη του Ρέντινγκ, 60 χλμ. δυτικά του Λονδίνου, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη ζωή του Οσκαρ Ουάιλντ. Ο Ιρλανδός ποιητής συνελήφθη

Ελάχιστοι έχουν δει το εσωτερικό των φυλακών του Ρέντινγκ, δυτικά του Λονδίνου, που παραμένουν κλειστές μετά τη διακοπή λειτουργίας τους, το 2013, ενώ οι διαπραγματεύσεις για ίδρυση μουσείου έχουν περιέλθει σε αδιέξοδο.

το 1895 στο ξενοδοχείο Καντόγκαν, στην ομώνυμη πλατεία του Λονδίνου, και καταδικάστηκε για άσεμνες πράξεις. Ο εγκλεισμός του στις φυλακές του Ρέντινγκ κόστισε πολύ στον ίδιο, όπως μαρτυρεί και το ποίημα που έγραψε για την εμπειρία του, μετά την αποφυλάκισή του.

Η ζωή του ποιητή στις φυλακές του Ρέντινγκ βελτιώθηκε, όμως, με την άφιξη νέου διευθυντή του ιδρύματος, ο οποίος επέτρεψε στον Ουάιλντ να γράφει και του προσέφερε πρόσβαση σε βιβλία. Το χαρτί και τα αναγνώσματα που εξασφάλισε ο Ουάιλντ κατά τη διάρκειά της κράτησής του επέτρεψαν να ολοκληρωθεί το λυρικό ερωτικό γράμμα

«De profundis» προς τον εραστή του, λόρδο Αλφρεντ Ντάγκλας. Ο δημοτικός σύμβουλος του Ρέντινγκ, Τόμπ Πέιτζ, λέει ότι το υπουργείο Δικαιοσύνης, στο οποίο ανήκει το κτίριο των φυλακών, φιλοδοξεί να εξασφαλίσει 5 και πλέον εκατ. στερλίνες από την πώληση του κτίσματος. Αυτό όμως δεν είναι ρεαλιστικό, σύμφωνα με τον Πέιτζ, ο οποίος επικαλείται τη ραγδαία υποχώρηση στις τιμές των ακινήτων μετά την πανδημία, αλλά και τους κανόνες δόμησης της περιοχής, που αποκλείουν την ανέγερση κατοικιών σε μεγάλη κλίμακα. Η πρόταση του δήμου περιλαμβάνει την κατασκευή μικρού αριθμού κατοικιών και μικρού

πολυτελούς ξενοδοχείου, που θα χρηματοδοτηθούν το σχεδιαζόμενο μουσείο. Ο Πέιτζ εκφράζει την απογοήτευσή του για την άρνηση του υπουργείου να διαπραγματευθεί και υπενθυμίζει ότι η συντήρηση και φύλαξη των παρολιτισμένων φυλακών του Ρέντινγκ κοστίζει στους φορολογουμένους 250.000 στερλίνες ανά έτος. Από την πλευρά τους, οι ακτιβιστές δεν καταθέτουν τα όπλα. Ο βουλευτής των Εργατικών Ματ Ρόντα έχει ζητήσει συνάντηση με αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες, υποστηρίζοντας ότι το μουσείο μπορεί να χρηματοδοτηθεί ακόμη και από μικρές δωρεές πολιτών.

Εκτός ανακτόρων «έγχρωμοι» και αλλοδαποί

Κατηγορηματικά όχι σε «έγχρωμους μετανάστες και αλλοδαπούς» υπαλλήλους έλεγαν τα ανάκτορα του Μπάκιנגχαμ, τουλάχιστον μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960, όπως αποκαλύπτουν έγγραφα που έφερε στο φως της δημοσιότητας η εφημερίδα The Guardian.

Τα νέα στοιχεία, που δημοσιοποιούνται για πρώτη φορά, αποκάλυψαν την πραγματική σχέση της βρετανικής βασιλικής οικογένειας της Αγγλίας με τον ρατσισμό. Επίσης, διαπιστώνεται ότι ειδικές ρήτρες εξαιρούσαν τη βασίλισσα και υψηλόβαθμους αξιωματούχους των ανακτόρων από τη νομοθεσία περί εξάλειψης φυλετικών διακρίσεων στην εργασία.

Τα σχετικά έγγραφα φυλάσσονταν στα βρετανικά εθνικά αρχεία. Ανάμεσα σε άλλα ενδιαφέροντα, αποκάλυψαν πως το 1968 ο λόρδος Τράιον, οικονομικός σύμβουλος της βασίλισσας Ελισάβετ, είχε ενημερώσει άλλους ανώτατους δημόσιους λειτουργούς ότι «δεν πρέπει να προσλαμ-

Ειδικές ρήτρες εξαιρούσαν την Ελισάβετ και αξιωματούχους από τη νομοθεσία περί εξάλειψης φυλετικών διακρίσεων στην εργασία.

βάνουν έγχρωμους μετανάστες ή αλλοδαπούς» σε υπαλλήλικές θέσεις στα ανάκτορα, παρότι μπορούσαν να προσληφθούν ως υπερετικό προσωπικό. Παραμένει ασαφές πότε έληξε αυτός ο αποκλεισμός. Τα ανάκτορα του Μπάκιנגχαμ δεν θέλησαν να σχολιάσουν την αποκάλυψη ή να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως πότε ήρθο οι κανόνες. Ωστόσο, τόνισαν ότι σύμφωνα με τα αρχεία που τηρεί το παλάτι, μέλη εθνικών μειονοτήτων άρχισαν να εργάζονται για τη βασιλική οικογένεια το 1990. Επίσης, η βασίλισσα

Μέλη εθνικών μειονοτήτων άρχισαν να εργάζονται για τη βασίλισσα Ελισάβετ και τα ανάκτορα μόλις το 1990.

Ελισάβετ εξαιρέθηκε από τη «νομοθεσία περί ισότητας» που καθιστά παράνομη την άρνηση εργασίας εξαιτίας φύλου ή εθνότητας. Η επί 40 χρόνια εξάιρεση της αυτόματα σήμαινε ότι γυναίκες και μέλη μειονοτήτων που εργάζονταν για τη βασιλική οικογένεια δεν μπορούσαν να προσφύγουν στα δικαστήρια εφόσον αισθάνονταν ότι υπήρξαν θύματα ρατσιστικών διακρίσεων. Τα ανάκτορα του Μπάκιנגχαμ δεν αρνούνται ότι, πράγματι, η βασίλισσα Ελισάβετ ήταν υπεράνω του συγκεκριμένου νόμου, προσθέτοντας, ωστόσο, ότι η βασιλική αυλή διέθετε ένα άλλο σύστημα διαχείρισης τέτοιων καταγγελιών, χωρίς παρά ταύτα να εξηγούν ποιο ήταν και πώς λειτουργούσε αυτό το σύστημα.

Η συζήτηση για τη βασιλική οικογένεια και τον ρατσισμό άνοιξε κυρίως μετά τις καταγγελίες του πρίγκιπα Χάρι για τον τρόπο συμπεριφοράς των ανακτόρων έναντι της Μέγκαν Μαρκλ, αλλά και του αγέννητου τότε γιου τους, Άρτσι.

Η ήπια κατάθλιψη δεν συνδέεται μόνο με τον χειμώνα

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Το σύνδρομο εποχικής κατάθλιψης, που επηρεάζει μεγάλη μερίδα ανθρώπων, προκαλώντας τους ήπια κατάθλιψη τον χειμώνα, περιέγραψε πρώτος ο ψυχίατρος Νόρμαν Ρόζενταλ το 1984. Ποσοστό 5% των ενήλικων στις ΗΠΑ αναφέρουν ότι εμφανίζουν ακραία μορφή του συνδρόμου, που επηρεάζει καθοριστικά την καθημερινότητά τους. Οι περισσότεροι αντιμετωπίζουν ήπια συμπτώματα, που περιγράφονται ως «χειμωνιάτικο μπλουζ», με τις συντομες ημέρες του φθινοπώρου και του χειμώνα να θεωρούνται το πιθανότερο αίτιο του συνδρόμου, σύμφωνα με άρθρο των New York Times.

Κάποιοι από τους ασθενείς του δρος Ρόζενταλ ανέφεραν, ωστόσο, συμπτώματα του συνδρόμου κατά τους θερινούς μήνες. Το 1987, η επιστημονική ομάδα δημοσίευσε μελέτη η οποία εξετάσει τις περιπτώσεις 12 πασχόντων από το σύνδρομο εποχικής κατάθλιψης το καλοκαίρι και την άνοιξη, για να καταλήξει ότι η θερινή κατάθλιψη έχει διαφορετικά αίτια από τη «συχνότερη» χειμερινή εκδοχή της.

«Η θερινή κατάθλιψη προκαλεί εκνευρισμό και ταραχή, σε αντίθεση με τη χειμερινή, που κάνει τους ανθρώπους νωθρούς και δυσκίνητους», λέει ο καθηγητής Ψυχιατρικής στο πανεπιστήμιο Τζόρτζταουν, επιστημοντας ότι οι πάσχοντες από χειμερινή κατάθλιψη τείνουν να τρώνε πολύ και να κοιμούνται υπερβολικά, ενώ όσοι υποφέρουν από τη θερινή εκδοχή του συνδρόμου αντιμετωπίζουν αϋπνία και απώλεια όρεξης.

Οι ερωτηθέντες στις σχετικές έρευνες δηλώνουν ότι η θερινή τους κατάθλιψη οφείλεται από τη ζέση και την υγρασία. Ιατρικές μελέτες έχουν δείξει ότι ορισμένες χημικές ουσίες στον ανθρώπινο οργανισμό, οι οποίες ρυθμίζουν τη διάθεση, όπως η νορεπινεφρίνη, η σεροτονίνη και η ντοπαμίνη, σχετίζονται

με τη θερμοκρασία του σώματος. Οι πάσχοντες από το σύνδρομο αναφέρουν ότι αισθάνονται πίεση από τον κοινωνικό τους περίγυρο να επιδεικνύουν καλή διάθεση όταν ο ήλιος λάμπει. Οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν δεδομένη την εμφάνιση ψυχικών δυσκολιών τους χειμερινούς μήνες, αντιμετωπίζοντας με περιέργεια όσους νιώθουν ψυχική δυσφορία το καλοκαίρι.

Ορισμένοι ερευνητές αμφισβητούν, όμως, την ίδια την ύπαρξη του συνδρόμου εποχικής κατάθλιψης. Το 2016, ιατρική ομάδα του πανεπιστημίου Ουπερι, στην Αλαμπάμα, διαπίστωσε ότι τα

Πολλοί αναφέρουν ότι το σύνδρομο τους επισκέπτεται το καλοκαίρι, προκαλώντας τους αϋπνία και απώλεια όρεξης.

κρούσματα κλινικής κατάθλιψης δεν είχαν εποχική ή περιοδική μορφή. Ανάλογη μελέτη του 2009 έδειξε ότι μεταξύ 2.000 παιδιών και εφήβων δεν διαπιστώθηκαν κρούσματα εποχικής κατάθλιψης. Αυτό δεν σημαίνει ότι το σύνδρομο είναι ανύπαρκτο, αλλά ότι η ακριβής διάγνυσή του είναι πολύ επιπλοκή.

Την ίδια στιγμή, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και κυρίως η χρονική επέκταση της εποχής μεγάλων συγκυνητώσεων γύρω στην ατμόσφαιρα είναι ικανές να επηρεάσουν την ψυχική υγεία. Ο ανθρώπινος οργανισμός καταπολεμά τους αλλεργιογόνους παράγοντες της γύρης απελευθερώνοντας μια κατηγορία ουσιών τις κυτοκίνες, οι οποίες επηρεάζουν τη διάθεση χάρη στις αντιφλεγμονώδεις ιδιότητές τους.

A.P.

Σε ιατρική έρευνα του 2016 διαπιστώθηκε ότι τα κρούσματα κλινικής κατάθλιψης δεν είχαν εποχική ή περιοδική μορφή.

Α Π Ο Ψ Η / Του ΛΕΥΤΕΡΗ ΖΟΥΡΟΥ*

Ο φόβος της πραγματικότητας

Η χορεία του Χάντινγκτον (Huntington's chorea) είναι μια επώδυνη κληρονομική πάθηση για την οποία δεν υπάρχει προς το παρόν θεραπεία. Τίποτε δεν προηγείται την ασθένεια μέχρι την ηλικία των 40-50 ετών, οπότε αρχίζει ένας ραγδαίος εκφυλισμός του νευρικού συστήματος που οδηγεί σε επίπονο και βέβαιο θάνατο. Οι περισσότερες κληρονομικές ασθένειες προκύπτουν όταν το άτομο κληρονομήσει το επιβλαβές γονίδιο και από τους δύο γονείς, για τη χορεία του Χάντινγκτον αρκεί η κληρονομία του γονιδίου μόνον από έναν γονέα. Και επειδή ο γονέας που φέρει το γονίδιο δεν γνωρίζει την πάθησή του στα χρόνια της γονιμότητάς του, έχει κανονική αναπαραγωγική ζωή. Το αποτέλεσμα είναι ότι κάθε παιδί του έχει 50% πιθανότητα να εκδηλώσει την ασθένεια σε ηλικία 40-50 χρόνων. Είστε στην ακμή των 18 ετών όταν ο πατέρας σας παρουσιάζει τα πρώτα και αλάθητα συμπτώματα της πάθησης. Θα τρέξετε στο διαγνωστικό κέντρο για να βεβαιωθείτε αν είστε φορέας του γονιδίου; Η εμπειρία έχει δείξει πως ένα σημαντικό ποσοστό αυτών που βρίσκονται σε αυτή την κατάσταση δεν θέλουν να μάθουν αν είναι φορείς του γονιδίου ή όχι. Και αυτό οδηγεί στο ερώτημα: πώς δικαιολογείται ο φόβος για την αλήθεια; Γιατί να μη γνωρίζει κανείς μια κατάσταση από την οποία δεν μπορεί να ξεφύγει;

Η πάθηση είναι ευτυχώς σπάνια, 5-10 στις 100.000. Όμως σχεδόν όλοι μας θα βιώσουμε κάποια στιγμή την ίδια αγωνία σε κάποιο βαθμό. Και τότε θα κληθούμε να πάρουμε θέση στο ερώτημα: να μάθω ή να μη μάθω; Ο φόβος απέναντι στην πραγματικότητα δεν περιορίζεται

Η πιο αποτελεσματική θεραπεία θα παραμείνει αυτή που σφυρηλάτησε η εξέλιξη μας: η στήριξη από τον πλησίον, η παραμυθία, η πίστη στο ότι δεν έχουν τελειώσει όλα.

στη σφαίρα της υγείας. Τον αντιμετωπίζουμε κάθε μέρα, έστω και σε πιο τέτοια μορφή. Συνήθως δεν τον λέμε φόβος, προτιμάμε πιο εύπλα ονόματα και σοφισμαστέ προφάσεις για να μην τον δούμε κατάματα. Δεν εξυπηρετεί την άνεσή μας η ιδέα ότι το περιβάλλον υποβαθμίζεται; Υπάρχει λύση: οι περιβαλλοντολόγοι αερολογούν! Γιατί δεν έχει βρεθεί φάρμακο κατά του καρκίνου; Οι λόγοι είναι πολλοί, αλλά δεν χρειάζεται να σκοτιζόμαστε αφού υπάρχει μια απλή απάντηση: ένα τέτοιο φάρμακο δεν θα ήταν προς το συμφέρον της φαρμακοβιομηχανίας. Δεν υποψιάζεστε μια δειλία πίσω από αυτές τις απαντήσεις; Η καχυποψία και η δυσπιστία είναι εύκολες λύσεις, η ανάληψη της ευθύνης είναι δύσκολη. Πώς να μην ανήσυχον σε ένα τέτοιο περιβάλλον η ψευδοεπιστήμη και η παραπληροφόρηση;

Φοβίζει η πραγματικότητα! Η εξελικτική βιολογία έχει μια απάντηση. Στη ζωή μας το δυσάρεστο είναι όχι μόνο συχνότερο από το ευχάριστο αλλά και μετράει περισσότερο. Αυτό ίσχυε σε όλη την ιστορία του είδους μας, ισχύει και

Η καχυποψία και η δυσπιστία είναι εύκολες λύσεις, η ανάληψη της ευθύνης όμως παραμένει δύσβατο μονοπάτι.

σήμερα, ισχύει και στα συγγενικά μας είδη, σε αυτά για τα οποία μπορούμε να μιλήσουμε για αισθήματα αγωνίας και φόβου. Επομένως η φοβία της πραγματικότητας έχει βαθιές ρίζες που ξεπερνούν την ιστορία του είδους μας. Γιατί όμως το δυσάρεστο είχε και έχει μεγαλύτερο βάρος από το ευχάριστο; Η απάντηση πρέπει να σχετίζεται με το πιθανό τελικό αποτέλεσμα. Αντίθετα με μια ευχάριστη κατάσταση, μια δυσάρεστη μπορεί να σημαίνει το τέλος – και τίποτε δεν βαρύνει

περισσότερο από το τέλος. Για έναν αρουραίο, άλλο να απολαύσει ένα μύλο και άλλο να πέσει θύμα ενός γερακιού. Όταν βρεθεί στο δίλημμα, η εξέλιξη τον έχει εφοδιάσει με τη σωστή επιλογή.

Ας επιστρέψουμε, όμως, στα πιο άμεσα και πιο οδυνηρά. Πίσω από τις δεσποτικές μονιές και τις μαγαίες κρύβεται ο φόβος για την πραγματικότητα. Κάποτε η άγνοια μας για τους φυσικούς, τους βιολογικούς, ακόμα και τους κοινωνικούς νόμους, δικαιολογούσε σε κάποιο βαθμό την ανα-

ζήτηση της τύχης μας στα άστρα και της σωτηρίας μας στους εξορκισμούς. Σήμερα κάτι τέτοιο αποτελεί ένδειξη χαμηλής νομοσύνης. Θα πρέπει όμως να είμαστε προσεκτικοί στις προεκτάσεις αυτού του σκεπτικού. Αναφέρω, φυσικά, στην καταφυγή στο υπερβατικό. Είναι κοινή και αναγνώριστη η εντύπωση ότι η πίστη σε μια υπερφυσική οντότητα αποτελεί το πιο αποτελεσματικό εφόδιο για τις στιγμές που η πραγματικότητα μας δείχνει την άσχημη όψη της. Κάποιοι θα ισχυ-

ριστούν ότι η καταφυγή δεν αποτελεί αντιμετώπιση της πραγματικότητας αλλά δραπέτευση από την πραγματικότητα. Όμως στις δύσκολες στιγμές, ο αγώνας στον οποίο θα αποδοθούμε για να αποφευχθεί το χειρότερο θα είναι πραγματικός. Πραγματική θα είναι η αγωνία και η ελπίδα, πραγματική και η ανάγκη για αυτοκλή και ανάκαμψη από το όποιο τελικό αποτέλεσμα. Όλα αυτά συνιστούν μια πραγματικότητα. Δεν τη βλέπουμε, αλλά είναι μέσα μας. Δεν μπορούμε να την περιγράψουμε με όρους ύλης και ενέργειας, αλλά αυτό είναι θέμα χρόνου – κάποτε δεν γνωρίζαμε τίποτε για τη φυσικοχημεία του ρίγους, σήμερα γνωρίζουμε αρκετά. Αλλά όσα και αν μάθουμε, η πιο αποτελεσματική θεραπεία θα παραμείνει αυτή που σφυρηλάτησε η εξέλιξη μας: η στήριξη από τον πλησίον, η παραμυθία, η πίστη στο ότι δεν έχουν τελειώσει όλα. Έχουμε υποχρέωση να στηρίζουμε την αγωνία, δεν έχουμε το δικαίωμα να αφαιρέσουμε την ελπίδα και την αντιμετώπιση της απώλειας. Αυτά τα αισθήματα παραμένουν όμοια από γενιά σε γενιά, αλλάζουν μόνον οι τρόποι με τους οποίους τα αντιμετωπίζουμε. Κάποιοι ίσως θα παραμείνουν στα έσθρα, κάποιοι θα προτάξουν ενεργότερη συμμετοχή στο κοινωνικό έργο, κάποιοι, ίσως οι περισσότεροι, θα επιμείνουν στην προσφυγή στο υπερβατικό με τον τρόπο που ο καθένας το βιώνει. Φοβίζει η πραγματικότητα. Μας απομένει να επιλέξουμε τον τρόπο που την αντιμετωπίζουμε.

* Ο κ. Λευτέρης Ζούρος είναι ομότιμος καθηγητής Παν/μίου Κρήτης, αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ανάκαμψη των ΗΠΑ ενισχύει τους φόβους για πληθωρισμό

Τα ισχυρά στοιχεία που δημοσιεύθηκαν την εβδομάδα που διανύσαμε για την οικονομία των ΗΠΑ αναζωπύρωσαν τις πληθωριστικές ανησυχίες των επενδυτών καθώς και τον προβληματισμό τους αναφορικά με τις προοπτικές σταδιακής απόσυρσης των μέτρων νομισματικής πολιτικής από τις κεντρικές τράπεζες. Προς αυτή την κατεύθυνση, μετά την ανακοίνωση της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) ότι θα διαθέσει στη δευτερογενή αγορά ομολόγων τους εταιρικούς τίτλους χρέους που είχε αποκτήσει στο πλαίσιο διεύκλυνσης των χρηματοδοτικών συνθηκών εν μέσω της πανδημίας, η Fed και η Νέα Υόρκη ανακοίνωσε ότι σκοπεύει να πουλήσει μέχρι το τέλος του έτους εταιρικούς τίτλους ύψους 13,8 δισ. δολ. από το χαρτοφυλάκιό της (8,6 δισ. διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια και 5,2 δισ. εταιρικά ομόλογα), με αξιωματούχο της Fed να διαμνύει πως η εν λόγω απόφαση δεν σχετίζεται με την ευρύτερη νομισματική πολιτική της κεντρικής τράπεζας.

Αναφορικά με τα οικονομικά στοιχεία, ο δείκτης ISM (Institute of Supply Management index) για τον τομέα της μεταποίησης αυξήθηκε κατά 0,5 στις 61,2 μονάδες τον Μάιο, μετανακλώντας την αύξηση της ζήτησης—καθώς οι νέες παραγγελίες ενισχύονται—αλλά και διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα. Παράλληλα, ο αντίστοιχος δείκτης ISM για τις υπηρεσίες αυξήθηκε στο ιστορικό υψηλό των 64,0 μονάδων τον Μάιο από 62,7 τον Απρίλιο, καθώς η επάκνωση των εμβολιασμών και η σταδιακή άρση των περιορισμών έχουν οδηγήσει σε βελτίωση της επίδοσης του τομέα των υπηρεσιών. Όσον αφορά την αγορά εργασίας, η έρευνα ADP στον αμερικανικό ιδιωτικό τομέα ανακοίνωσε την αύξηση των θέσεων απασχόλησης κατά 978.000 τον Μάιο, την ισχυρότερη από τα μέσα του 2020, οπότε ξεκίνησε η ανάκαμψη. Επιπροσθέτως, οι νέες αιτήσεις για επιδόματα ανεργίας μειώθηκαν κατά 20.000 στο νέο χαμηλό στη μετά κορωνοϊό περίοδο των 385.000 κατά την εβδομάδα που ολοκληρώθηκε στις 29 Μαΐου. Με αυξανόμενες ενδείξεις για περαιτέρω βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας των ΗΠΑ και εν αναμονή των σημαντικών στοιχείων Μαΐου για τις θέσεις εργασίας πλην γεωργικού τομέα αργά την Παρασκευή, η απόδοση του 10ετούς αμερικανικού κυβερνητικού ομολόγου ενισχύθηκε στο 1,6320 την Παρασκευή, το πρώτο σημείο μιας εβδομαδιαίας άνοδο κατά περίπου 4 μονάδες βάσης. Στις αγορές συναλλάγματος, το δολάριο ΗΠΑ έλαβε ώθηση από τα καλύτερα από τα αναμενόμενα μακροοικονομικά στοιχεία για τις ΗΠΑ, με τον δολαριακό δείκτη DXY να ανέχεται σε υψηλό τρίτων εβδομάδων 90,627 νορπς την Παρασκευή, καταγράφοντας κέρδη της τάξεως του 0,7% σε εβδομαδιαία βάση. Σε αυτό το περιβάλλον, η ισοτιμία ευρώ/δολάριο διαπραγματεύεται σε χαμηλό τρίτων εβδομάδων 1,2102 στις αγορές της Ασίας την Παρασκευή, πρώτου ενισχυθεί ελαφρώς στην περιοχή του 1,2110/20 αργότερα μέσα στη μέρα, παραμένοντας ωστόσο περίπου 0,6% χαμηλότερα σε σύγκριση με το κλείσιμο της προηγούμενης εβδομάδας.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

Με πτώση έκλεισε την Τρίτη το ΧΑΚ

Ο Γενικός Δείκτης κατέγραψε απώλειες σε ποσοστό 0,69%, κλείνοντας στις 63,39 μονάδες, ενώ ο Δείκτης FTSE/CySE 20 υποχώρησε στις 37,85 μονάδες παρουσιάζοντας πτώση 0,68%. Ο ημερήσιος τζίρος περιορίστηκε στις €116.516,65. Με απώλειες έκλεισαν σχεδόν όλοι οι επιμέρους χρηματιστηριακοί δείκτες, πλην του δείκτη των Ξενοδοχείων, ο οποίος κατέγραψε άνοδο σε ποσοστό 0,25%. Η Κύρια Αγορά σημείωσε πτώση κατά 0,75%, η Εναλλακτική υποχώρησε κατά 0,43% και οι Επενδυτικές Εταιρείες παρουσίασαν απώλειες κατά 1,72%. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσε οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €32.710,96 (πτώση 0,83% - τιμή κλεισίματος €0,96). Ακολούθησαν οι μετοχές της Τοιμητοποιίας Βασιλικής με €31.443,16 (πτώση 4,48% - τιμή κλεισίματος €2,56), της Ελληνικής Τράπεζας με €19.362,76 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €0,75), της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΑΣΦΑΛ. ΕΤ ΔΗΜ ΛΤΔ με €10.679,26 (άνοδος 1,35% - τιμή κλεισίματος €1,50)

και της ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ με €8.042,80 (πτώση 2,01% - τιμή κλεισίματος €0,39). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεως, 7 κινήθηκαν ανοδικά, 7 πτωτικά και 5 παραμέναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών περιορίστηκε σε 94. Εξάλλου, το Χρηματιστήριο ανακοίνωσε την αναστολή διαπραγματεύσεως των 13 Εβδομάδων Γραμματίων Δημοσίου 3ης Έκδοσης, Σειράς 2021 (26/03/2021 -25/06/2021), με κωδικό ΓΔ13Γ21/ΤΒ13C21 από τις 22 Ιουνίου 2021 μέχρι και τις 24 Ιουνίου 2021 (συμπεριλαμβανομένων), μέχρι δηλαδή την εκκαθάριση όλων των συναλλαγών, ενόψει της διαγραφής των τίτλων αυτών. Η διαγραφή των πιο πάνω Γραμματίων Δημοσίου από το Χρηματιστήριο και από το Κεντρικό Αποθετήριο Μπντρώθ θα γίνει στις 25 Ιουνίου 2021. Η απόφαση αυτή λήφθηκε για εκκαθάριση των συναλλαγών, μέσα στα πλαίσια προσαρμογών των επενδυτών, σύμφωνα με το Άρθρο 183 του Περὶ Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμου.

ΔΕΚΑ στα ΔΕΚΑ

Τάσια Γιανναρά Γιαλλουρίδου

PARTNERS/VMLY&R, PR : PARTNERS, BYTE DIGITAL AGENCY

Οι δυναμικές εταιρείες μπορούν να μετατρέψουν την κρίση σε ευκαιρία

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Οι δυναμικές εταιρείες αντικρίζουν τις προκλήσεις, αξιολογούν τις νέες πραγματικότητες, μαθαίνουν από τα πλάγματα και δημιουργούν τις ευκαιρίες που θα τις οδηγήσουν στο αύριο. Τη θέση αυτή διατυπώνει στο ΔΕΚΑ στα ΔΕΚΑ η Τάσια Γιανναρά Γιαλλουρίδου της Partners/VMLY&R, pr:partners, Byte Digital Agency, προσθέτοντας ότι μια κρίση έχει να κάνει με πώς την αντιμετωπίζεις και αν είσαι δυνατός παίκτης μπορείς να την μετατρέψεις και σε ευκαιρία. Αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στα μέτρα στήριξης, στους κερδισμένους της κρίσης και στην κατανάλωση.

1. Πόσο δύσκολο είναι να κρατήσεις «ζεστός» τους διαφημιζόμενους στην πανδημία για να συνεχίσουν να επικοινωνούν τα μηνύματά τους;

Οι δυναμικές εταιρείες δεν σταματούν μπροστά στις τυχόν μεγάλες ή μικρές κρίσεις που θα συναντήσουν στην πορεία τους. Αντικρίζουν τις προκλήσεις, αξιολογούν τις νέες πραγματικότητες, μαθαίνουν από τα πλάγματα και δημιουργούν τις ευκαιρίες που θα τις οδηγήσουν στο αύριο.

Για τις εταιρείες αυτές η επικοινωνία είναι άρρικτη συνδεδεμένη με την διατήρηση της σχέσης τους με τα στοχεύσιμα κοινά τους, με τις πωλήσεις τους ή ακόμα και την αύξηση του μεριδίου αγοράς τους. Η διατήρηση των εικόνων μιας μάρκας στην κορυφή της προτίμησης του καταναλωτή είναι κάτι που δύσκολα επιτυγχάνεται και εύκολα κλονίζεται. Για αυτό δεν χρειάστηκε καθόλου να προσαρθούμε να πείσουμε τους πελάτες μας για την αναγκαιότητα της συνεχούς επικοινωνίας εν καιρώ πανδημίας.

2. Οι επιχειρηματίες και οι μανάτζερς που ηγούνται των εταιρειών αυτών γνωρίζουν την αξία και την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας. Είναι οι ηγέτες αυτοί που ξεχωρίζουν μέσα στην κρίση, είναι αυτοί που αλλάζουν το παιχνίδι.

Αυτό που έπρεπε να αλλάξουμε τόσο εμείς οι σύμβουλοι επικοινωνίας, όσο και οι πελάτες μας/ διαφημιζόμενοι είναι οι επικοινωνιακοί μας στόχοι και το περιεχόμενο των μηνυμάτων μας. Η επικοινωνία πρέπει να είναι πάντα σχετική με τις ανάγκες και την ψυχολογία του καταναλωτή. Την περίοδο αυτή εστιάζουμε σε σημαντικό βαθμό σε εκστρατείες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, σε εκστρατείες ενημέρωσης, ενθάρρυνσης και ενδυνάμωσης της κοινής γνώμης αλλά και σε τακτικές εκστρατείες επικοινωνίας με ξεκάθαρα μηνύματα ως προς το τι προσφέρεται στο στοχεύσιμο κοινό. Οι εκστρατείες που περιορίστηκαν κάπως ήταν οι εκστρατείες εικόνας, που την περίοδο περιουλογής ισως φαίνονται υπερβολικές.

2. Οι επιδοτήσεις των επιχειρήσεων από την κυβέρνηση ποτέ δεν έπασαν τόπο; Αν ναι σε ποιο βαθμό;

Είναι εντυπωσιακό το πόσο άμεσα και αποτελεσματικά ενήργησε η Κυβέρνηση με τρόπους και σχέδια που

λειτούργησαν καταλυτικά. Οι επιδοτήσεις αυτές έκαναν την καθοριστική διαφορά και στην επιβίωση πολλών εταιρειών, αλλά και στη διατήρηση των θέσεων εργασίας. Όπως τα κυπριακά νοικοκυριά, το ίδιο και πολλές εταιρείες η κρίση του COVID 19 τις βρήκε ακόμα να προσπαθούν να ανακάμψουν από την κρίση του 2013. Χωρίς τις κυβερνητικές επιδοτήσεις, θα αναγκάζονταν να κάνουν μεγάλη οπισθοχώρηση ή ακόμα και να αντιμετωπίσουν θέμα επιβιώσεως.

Παρόλο που η κρίση αυτή βρήκε την Κύπρο, όπως και όλη την υψηλή εντελώς απροετοίμαστη σε πολλούς και απρόβλεπτους τομείς, η άμεση αντίδραση της κυπριακής κυβέρνησης στην ενίσχυση των ιδιωτικών εταιρειών δεν έδωσε μόνο ουσιαστική χρηματική βοήθεια, αλλά ενδυνάμωσε τους επιχειρηματίες με ελπίδα και εμπιστοσύνη για να συνεχίσουν την προσπάθειά τους και να αντιμετωπίσουν τις πρωτόγνωρες προκλήσεις της πανδημίας.

3. Υπάρχει καταναλωτικό απόθεμα λόγω της πανδημίας;

Πάντα υπάρχει καταναλωτικό απόθεμα στην Κύπρο. Να υπενθυμίσουμε ότι μόνο τα τελευταία 20 χρόνια είχαμε τουλάχιστον τρεις μεγάλες οικονομικές κρίσεις στην Κύπρο (Κρίση Χρηματοπιστηρίου, Κρίση 2013, Κρίση Covid 19) κάθε φορά ακούμε και ζούμε διάφορα. Λεφτά πάντα υπάρχουν φτάνει να δουλέψεις σκληρά και ξέπναι. Οι Κύπριοι είμαστε συννιφός. Ξέρουμε να ελλισομάσμε, να εξελισσομάσμε, να προσαρμοζομάσμε. Mas αρέσει η καλή ζωή και για αυτό βρίσκουμε πάντα τρόπους να κάνουμε αυτό που θέλουμε και να παγαινούμε μπροστά.

4. Σε ποιους τομείς πιστεύετε ότι θα κατευθυνθεί η κατανάλωση στην μετά την πανδημία εποχή;

Οι δείκτες κατανάλωσης δεν έχουν μειωθεί σημαντικά στους περισσότερους τομείς. Οι τομείς των προϊόντων πολυτελείας, της εστίασης και του τουρισμού έχουν πληγεί τα μέγιστα, αλλά τομείς όπως ένδυση, υπόδηση, αυτοκίνητα, ακίνητα κ.λπ. ενώ έχουν πληγεί βλέπουν μια σημαντική ανάκαμψη τους τελευταίους μήνες. Υπάρχουν και τομείς όπως υπεραγορές, κάποιες υπηρεσίες τεχνολογίας κ.λπ. που έχουν πετύχει σημαντικές αυξήσεις. Σίγουρα αναμενουμε ένα καταναλωτικό ζέσπασμα με τη λήξη των περιορισμών της πανδημίας σε όλους τους τομείς.

5. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις ή και τα διαφημιστικά δίκτυα με τα οποία συνεργάζεστε πώς αντιμετωπίζουν αυτή την πρωτόγνωρη κατάσταση;

Είμαστε περήφανοι να ανήκουμε σε ένα από τα μεγαλύτερα αλλά και καινοτόμα δίκτυα παγκοσμίως, την VMLY&R η οποία το 2020 αναδείχθηκε Agency of the Year λόγω της δημιουργικότητας, των πρωτοβουλιών αλλά και της προσαρμοστικότητας που επέδειξαν εν καιρώ πανδημίας. Είναι επίσης το πρώτο δίκτυο σε απόκτηση νέων πελατών. Η

Αναμενουμε ένα καταναλωτικό ζέσπασμα με τη λήξη των περιορισμών της πανδημίας σε όλους τους τομείς, σημειώνει η Τάσια Γιανναρά Γιαλλουρίδου.

Ο άνθρωπος είναι καταναλωτικό, όν άρα όσο υπάρχει κατανάλωση θα υπάρχει και επένδυση στη διαφήμιση.

VMLY&R ήταν ήδη σε τροχιά μεταμόρφωσης της σύγχρονης επικοινωνίας με το μοντέλο των connected brands που εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια με έντονη έμφαση στην εμπειρία του καταναλωτή offline και online.

Με γραφεία στις μεγαλύτερες μητροπόλεις και μεγαλουπόλεις σε όλο τον κόσμο και κάτω από την ηγεσία του χαρισματικού Jon Cook κατάφερε να εργάζεται και να αποδίδει στο μέγιστο βαθμό με σχεδόν το 100% του προσωπικού της από το σπίτι. Υιοθέτησαν προγράμματα συμβουλευτικής υποστήριξης, ψυχολογικής, πρακτικής και εξελικτικής και δεσμεύτηκαν ότι δεν θα απολύσουν ούτε ένα άτομο λόγω πανδημίας. Αυτό εμπνεύσε όλο τον κόσμο του δικτύου. Όπως ανέφερε και στην αρχή, μια κρίση έχει να κάνει με πώς την αντιμετωπίζεις και αν είσαι δυνατός παίκτης μπορείς να την μετατρέψεις και σε ευκαιρία.

6. Κατά την άποψή σας ποιοι ήταν οι κερδισμένοι της κρίσης; Ποια συμβουλή θα τους δίνετε;

Ξεκάθαρα κερδισμένες, κυρίως λόγω συγκυριών, είναι σε τεράστιο βαθμό εταιρείες που σχετίζονται με θέματα υγείας και παρεμφερείς τομείς. Σε άλλους τομείς είναι οι εταιρείες που περιγράψαμε στην πρώτη ερώτηση. Στους κερδισμένους δεν πιστεύω ότι πρέπει να δώσω συμβουλή μάλλον έχουμε να μάθουμε από αυτούς. Αυτό όμως που μοιράζομαι συχνά και με τη δική μου ο-

Ανθρωποι της επικοινωνίας απαντούν για τις αλλαγές που φέρνει η νέα εποχή.

10. ΛΑΚΩΝΙΚΑ

- 1. Digital ή Τηλεόραση;** Τηλεόραση
- 2. Netflix ή AppleTV;** Netflix
- 3.Ραδιόφωνο ή Spotify;** Spotify
- 4. Ανάλυση ή είδηση;** Ανάλυση
- 5. Desktop ή mobile** Mobile
- 6. Twitter ή Instagram;** Instagram
- 7. Facebook ή Youtube;** Facebook
- 8. Notifications ή email;** Email
- 9. Zoom ή Teams;** Teams

στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, εστιάζω σε παραγωγική κριτική και πιστώνω το κυπριακό κράτος με αξιοπρεπή και παραδειγματική αντιμετώπιση.

8. Ποιες συνθήκες ήρθαν για να μείνουν κατά την άποψή σας;

Ο δείκτης DESI για σειρά ετών έδειχνε την Κύπρο να περιορίζεται σημαντικά στη χρήση διαδικτύου και να εστιάζεται κυρίως σε θέματα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας. Η πανδημία έδωσε μια μεγάλη ώθηση στη χρήση του διαδικτύου και μάλιστα σε ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών και πλικιών. Οι περιορισμοί και οι ανάγκες που προέκυψαν ανάγκασαν το κράτος, τις επιχειρήσεις και τους Κύπριους να μάθουν να χρησιμοποιούν πλέον και παραγωγικά το διαδίκτυο για συναλλαγές, αγορές, εκπαίδευση, εργασία κ.λπ. Τέτοιου είδους συνθήκες πιστεύω ότι θα μείνουν διότι αποτελούν τη φυσική εξέλιξη της σχέσης του ανθρώπου με την τεχνολογία και η πανδημία απλώς προκάλεσε μια ραγδαία επιτάχυνση.

Η πανδημία επηρέασε όμως σε δυο επίπεδα αυτά που είναι εμφανή και αυτά που είναι συγκαλυμμένα, ψυχολογικά και πρακτικά. Οι νέες μας συνθήκες σε συμπεριφορές πιστεύω ότι θα επανέλθουν στο φυσιολογικό αρκετά σύντομα μετά το πλήρες πέρας της πανδημίας. Ο διασταγμός να πλαισιώσει τους ανθρώπους και η επίκτητη αντίδραση να κρατάς φυσικά και συναισθηματική απόσταση πιστεύω ότι θα πάρουν κάποιο χρόνο αλλά θα γατριρευτούν. Ο φόβος και η συναισθηματική ανασφάλεια και τα συνεπακόλουθά τους θα πάρουν πολύ περισσότερο χρόνο, διότι αφορούν σε πολύ βαθύτερο επηρεασμό της ανθρώπινης συμπεριφοράς και συνθηθειών.

9. Το φαινόμενο «Netflix» τι επίδραση πιστεύετε θα έχει στη διαφημιστική αγορά και με ποιον χρονικό ορίζοντα;

Είμαι στο χώρο της επικοινωνίας 30 χρόνια και ακούω συνεχώς για την πτώση και την μετάλλαξη της τηλεόρασης και της διαφήμισης στο μέσο αυτό. Όπως εξελίσσεται η επικοινωνία και τα κανάλια επαφής με το κοινό, με τον ίδιο τρόπο εξελίσσεται και η διαφήμιση και οι τρόποι εμπλοκής με το κοινό. Άρα και το NETFLIX, όπως και όλες οι νέες προτάσεις που θα εμφανιστούν στην πορεία, θα συνοδεύονται και από μια νέα πρόταση διαφήμισης. Ο άνθρωπος είναι καταναλωτικό όν, άρα όσο υπάρχει κατανάλωση θα υπάρχει και επένδυση στη διαφήμιση. Η επίδραση από όλες τις νέες προτάσεις είναι θετική γιατί μας βοηθά να προχωρούμε και να γινόμαστε πιο δημιουργικοί και πιο ευρηματικοί.

Deloitte.

WorldClimate

Η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί επιλογή. Το αποτέλεσμα όμως εξαρτάται από τις επιλογές που κάνουμε εμείς.

www.deloitte.com/worldclimate